

HUS OPI SKELI JAOHJAUKSEN KÄSI KIRJA

Hoitotyön
kliiniset opettajat:

Haapa Toni
Eckardt Margit
Koota Elina
Kukkonen Pia
Pohjamies-Molander Netta
Ruuskanen Susanna

SISÄLLYS

LUKIJALLE	4
SANASTO	6
1. OPPIMINEN JA OHJAUS	8
1.1. Oppimisenäkemykset	8
1.2. Oppimistyylit ja erilaiset oppijat	11
1.3. Esimerkkejä opetus- ja ohjausmenetelmistä	14
2. OPPIMISYMPÄRISTÖ	17
2.1. Harjoitteluyksikkö oppimisympäristönä	17
2.2. Ohjaussuhde	19
3. OPISKELIJAOHJAUKSEN TOTEUTTAMINEN	23
3.1 Opiskelijaohjauksen resurssit	23
3.2 Opiskelijan ohjausprosessi	24
3.2.1 Harjoittelupaikan hakeminen	24
3.2.2 Opiskelijan perehdytys	26
3.2.3 Oppimistavoitteiden asettaminen	28
3.2.4 Ohjauskeskustelut	32
3.2.5 Palautteen antaminen	33
3.2.6 Opiskelijan arvioiminen harjoittelun aikana	37
3.2.7 Haasteelliset opiskelijaohjaustilanteet	40
3.3. Yleiset harjoitteluun liittyvät periaatteet	42
3.4. Harjoittelusopimukset ja laskutus	49
3.5. Opiskelijaohjaukseen liittyvistä asioista tiedottaminen	51
4. OPISKELIJAOHJAUKSEN KEHITTÄMINEN	54
4.1. Opiskelijaohjauksen laadun arviointi	54
4.2. Opiskelijaohjaajana kehittyminen	55
LÄHTEET	58

LIITTEET

Liite 1. Esimerkki käsitekartasta

Liite 2. Esimerkki merkityksellisten tapahtumien tekniikasta

Liite 3. Ohje tapausesimerkin rakentamisesta

Liite 4. Esimerkki oppimispäiväkirjan ohjeistuksesta opiskelijalle

Liite 5. Ohjaajan muistilista

Liite 6. Tehtäviä opiskelijoille harjoittelun ajalle

Liite 7. Ohje Jobstep -ilmoituksen tekoon

Liite 8. Ohje opiskelijalle Cv:n laadintaan harjoittelupaikan hakemista varten

Liite 9. Esimerkki tervetuloa -kirjeen sisällöstä

Liite 10. Esimerkki opiskelijan perehdytyskortista

Liite 11. Toimintamalli vuokaaviona harjoittelun haasteellisiin tilanteisiin

Liite 12. Toimintaohje koskien päihtynyttä opiskelijaa harjoittelussa

Liite 13. Esimerkki puheeksiottokeskustelun kirjaamislomakkeesta

Liite 14. Johtajaylilääkärin ohje 6/2012

Liite 15. Johtajaylilääkärin ohje 9/2011

Liite 16. Toimintaohje koskien opiskelijan veri- ja eritealtistumistilanteita sekä tuberkuloosille ja muille biologisille altisteille altistumista

Liite 17. Toimintaohje koskien opiskelijan tapaturmaa harjoittelun aikana

Liite 18. Esimerkki harjoittelulaskun liitteen täytöstä

Liite 19. CLES-mittarin muuttujaluettelo

Liite 20. CLES-saatekirje opiskelijalle

LUKIJALLE

Opiskelijan osaamisen ja ammatillisen kehittymisen kannalta onnistunut harjoittelu on merkityksellinen. Terveysalan koulutuksessa kolmasosa opinnoista on ammattitaitoa edistävää harjoittelua. Harjoittelussa tapahtuva oppiminen on keskeistä opiskelijan teoretiedon, kliinisten taitojen, ammatillisen ja persoonallisen kasvun kehittämisessä.

Terveysalan opiskelijoiden harjoittelun ohjauksen toteuttaminen ja sen kehittäminen ovat oleellinen osa kaikkien terveydenhuollon toimintaympäristöjen toimintaa. Terveydenhuollon organisaatioissa tapahtuvaa opetus- ja ohjaustoimintaa säätelevät eri lait mm. Ammattikorkeakoululaki (351/2003), Valtioneuvoston asetus ammattikorkeakouluista (352/2003) ja Terveydenhuoltolaki (1326/2011).

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin (HUS) strategian 2012–2016 yhtenä painopistealueena on tutkimus- ja opetustoiminta, jonka tarkoituksena on varmistaa osaavan sekä ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus nyt ja tulevaisuudessa. Laadukkaan opiskelijaohjauksen yhtenä tavoitteena on myös turvata potilaiden hyvä hoito. Opiskelijoiden ohjaus on oleellinen osa jokaisen terveysalan ammattihenkilön työtä. [1, 2, 3.]

Käsikirjan tarkoituksena on tuoda työvälaineitä opiskelijaohjaukseen. Käsikirjan tavoitteena on yhtenäistää opiskelijoiden ohjaukäytänteitä HUS-alueella ja siten parantaa ohjauksen laatua ja opiskelijan oppimista harjoittelun aikana. Käsikirjan sisältö perustuu kansallisiin suosituksiin ja ohjeistuksiin sekä näyttöön perustuvaan tietoon opiskelijaohjauksesta.

Tämä HUS opiskelijaohjauksen käsikirja on tarkoitettu kaikkiin HUS:n harjoitteluyksiköihin, joissa ohjataan terveysalan opiskelijoita. Se on toimitettu sekä paperiversiona että sähköisessä muodossa Intranetissä ja internetussa, jossa sitä päivitetään toiminnan muuttuessa. Käsikirjaa voivat käyttää kaikki ohjaa-

jat, opiskelijavastaavat ja esimiehet. Tämän käsikirjan pohjalta voidaan tarvittaessa laatia tarkempia harjoitteluyksikkökohtaisia ohjeita ohjaajille noudattaen kuitenkin yleisiä HUS:n periaatteita koskien opiskelijaohjausta.

Kiitämme kaikkia, jotka ovat osallistuneet käsikirjan arviointiprosessiin sekä viimeistelyyn ja siten antaneet merkittävän panoksen työn loppuun saattamiselle. Toivomme tämän käsikirjan tuovan tukea opiskelijaohjauksen toteuttamiseen ja kehittämiseen.

Antoisia hetkiä opiskelijaohjauksen parissa!

Helsingissä 28.5.2014

Käsikirjan kirjoittajat:

Haapa Toni
Eckardt Margit
Koota Elina
Kukkonen Pia
Pohjamies-Molander Netta
Ruuskanen Susanna

SANASTO

CV

Curriculum vitae eli ansioluettelo on opiskelijan harjoittelupaikkahakemukseen liitettävä luettelo opiskelijan aikaisemmista harjoittelupaikoista, työpaikoista, tutkinnoista ja kursseista tms.

Harjoittelu

Ammattitaitoa edistävä harjoittelu (AMK) ja työssäoppiminen (II-aste).

Harjoitteluyksikkö

Kaikki HUS:n toimintayksiköt, joissa toteutetaan opiskelijaohjausta.

Itsearviointi

Opiskelijan oma arvio itsestään, omasta osaamisestaan ja oppimisprosessistaan.

Itseohjautuvuus

Opiskelijan kyky ohjata omaa oppimistaan, joka edellyttää tietoisuutta ja vastuuta omasta oppimisestaan. Itseohjautuvuus on kulttuurisidonnaista. Se kehittyy prosessinomaisesti ja siihen vaikuttavat mm. opiskelijan motivaatio ja opeteltava asia.

Näyttöön perustuva toiminta

Parhaan saatavilla olevan ajantasaisen tiedon harkittua käyttöä esimerkiksi opiskelijaohjauksessa.

Ohjaaja

Laillistettu tai nimikesuojattu terveydenhuollon ammattihenkilö tai osastosihteeri, joka ohjaa opiskelijaa harjoitteluyksikössä.

Ohjaus

Opiskelijan ja ohjaajan vuorovaikutussuhde, jossa molemmat osapuolet vaikuttavat toisiinsa. Ohjauksella pyritään aina laajentamaan ymmärrystä ohjauksen kohteena olevasta asiasta. Tässä käsikirjassa ohjauksella tarkoitetaan myös laajemmin koko opiskelijaohjausta.

Ohjausosaaminen

Ohjaaja osaa käyttää erilaisia opetus- ja ohjausmenetelmiä tavoitteellisesti huomioiden opiskelijan yksilölliset oppimistarpeet ja -tavat, jotka tukevat opiskelijan oppimisprosessia.

Opettaja

Oppilaitoksessa toimiva harjoittelun ohjaava opettaja, jolla on opettajalta vaadittava ylempi korkeakoulututkinto, oman opetusalan sosiaali- ja terveysalan ammattitutkinto, kolmen vuoden työkokemus sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä pedagogiset opinnot.

Opetussuunnitelma

Suunnitelma opetuksen tavoitteista, sisällöistä, menetelmistä ja arviointikeinoista.

Opiskelija

Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoa (apuvälineteknikko (AMK), bioanalytiikko (AMK), ensihoitaja (AMK), fysioterapeutti (AMK), geronomi (AMK), hammasteknikko (AMK), jalkaterapeutti (AMK), kuntoutuksen ohjaaja (AMK), kätilö (AMK), naprapaatti (AMK), optometrismi (AMK), osteopaatti (AMK), röntgenhoitaja (AMK), sairaanhoitaja (AMK), suuhygienisti (AMK), terveydenhoitaja (AMK), toimintaterapeutti (AMK)) tai sosiaali- ja terveysalan perustutkintoa (lähihoitaja) suorittava henkilö.

Opiskelijavastaava

Laillistettu tai nimikesuojattu terveydenhuollon ammattihenkilö tai osastosihteeri, jonka vastualueena harjoitteluyksikössä on opiskelijaohjaus.

Oppilaitos

Ammattikorkeakoulu tai II asteen oppilaitos.

Oppiminen

Oppiminen on muutosta opiskelijan tiedoissa, taidoissa, arvoissa, asenteissa ja ajattelussa. Oppimisella pyritään siihen, että opiskelija pystyy toimimaan ympäristössä paremmin.

Oppimisympäristö

Fyysisten, psyykkisten ja sosiaalisten tekijöiden muodostama kokonaisuus, jossa opiskelu ja oppiminen tapahtuvat (esimerkiksi harjoitteluyksikkö).

Osastonhoitaja

Laillistettu terveydenhuollon ammattihenkilö, joka toimii harjoitteluyksikön esimiehenä, jolla on kokonaisvastuu yksikkönsä opiskelijaohjauksesta.

Pedagogiikka

Kasvatukselliset periaatteet siitä, kuinka opetusta tai ohjausta järjestään.

Reflektio

Omien tunteiden, odotusten ja ajatusten tunnistamista, ilmaisua ja käsittelyä. Reflektiossa opitut asiat liitetään laajempaan asiayhteyteen ja niitä peilataan aiempiin kokemuksiin ja ajatuksiin.

SWOT-analyysi

Nelikenttämenetelmä, jota käytetään oppimisen tai ongelmien tunnistamisessa, arvioinnissa ja kehittämisessä. Sen avulla tehdään näkyväksi vahvuudet (strengths), heikkoudet (weaknesses), mahdollisuudet (opportunities) ja uhat (threats).

1. OPPIMINEN JA OHJAUS

Oppimisen käsite voidaan ymmärtää monin eri tavoin ja sitä kuvataan usein muistamisena, ymmärtämisenä sekä laajimmillaan muuttumisena. Ohjauksen avulla ohjaaja tukee opiskelijan oppimisprosessia ja siten vaikuttaa opiskelijan oppimiseen. Ohjauksen toteuttamiseen ohjaaja tarvitsee tietoa eri oppimiskäymyksistä, oppimistyyleistä ja erilaisista oppijoista. Ohjaaja voi ohjauksessaan käyttää erilaisia opetus- ja ohjausmenetelmiä riippuen opetettavasta asiasta sekä opiskelijan lähtökohdista. [4,5,6.]

1.1. Oppimiskäymykset

Oppimiskäymitys on jokaisen ihmisen henkilökohtainen käymitys oppimisesta. Oppimiskäymyksellä tarkoitetaan laajemmin tutkimukseen pohjautuvaa tieteellistä teoriaa, jonka avulla selitetään oppimista. [5, 6.]

Oppimiskäymyksissä (teorioissa) kuvataan opetuksen prosessin toimijoina opettajaa sekä oppijaa. Seuraavassa sovelletaan oppimiskäymyksiä harjoitteluyksikköön, jossa nämä toimijat ovat ohjaaja ja opiskelija.

Oppimiseen vaikuttavat oppimiskäymitysten ja opetustyylin lisäksi ohjaajan käymitykset oppimisesta ja millaisena hän näkee ohjaamisen omalla alallaan sekä oppimistilanteissa. Oppimiskäymitysten pääsuuntauksia edustavat konstruktivistinen, kognitiivinen ja behavioristinen oppimiskäymitys. Niitä voidaan luokitella taustalla olevan teorian mukaan, mutta myös tiedon käymitystavan perusteella yksilön tai yhteisön näkökulmasta. [5, 6.] Erilaiset oppimiskäymitykset toimivat ohjaajan työvälineenä ohjaamisessa. Ohjauksen taustalla oleva oppimiskäymitys on aina tilanne- ja ympäristösidonnainen.

Konstruktivismi

Konstruktivistisen oppimisenäkemyksen mukaan oppiminen on sidoksissa yksilön ympäristöön ja tilanteeseen. Oppiminen liittyy aina toimintaan, jota ohjaavat tarpeet, aiheet ja odotukset. Oppiminen on opiskelijan aktiivista älyllistä toimintaa, jossa hän tulkitsee havaintojaan aikaisemman tietonsa ja kokemuksensa pohjalta. Uutta tietoa omaksutaan aiemmin opittua käyttämällä. Oppimisen kriteerit määrittelevät tavoitteen, mutta oppimista säätelee opiskelija itse. Konstruktivismissa ohjaajan rooli on tukea ja ohjata opiskelija uusien tietorakenteiden muodostamisessa. [7, 6.] Konstruktivismissa nähdään tiedon ymmärtäminen vastakohtana behaviorismin ulkoa opettelemiselle. Konstruktivistiseen oppimisenäkemykseen sisältyy useita oppimisen näkökulmia, joissa on merkityksellistä sosiaalinen vuorovaikutus sekä opiskelijan oma aktiivinen rooli tiedon muodostamisessa. [8.]

Kognitivismi

Kognitiivisen oppimisenäkemyksen mukaan opiskelija on aktiivinen ja tavoitteellinen tiedon vastaanottaja, käsittelijä, tuottaja ja tulkitsija. Opiskelija oppii uusia asioita liittämällä ne olemassa oleviin tietoihinsa ja taitoihinsa. Kognitiivisissa oppimisenäkemyksissä pyritään kuvaamaan, millä tavoin opiskelijat käsittelevät tiedollista ainesta. Oppiminen nähdään yksilöllisenä tapahtumana, jossa opiskelija ja opittava asia ovat vuorovaikutuksessa, tällöin tiedon prosessointi on merkittävämpi kuin tulos. Ohjaajan rooli on määrittää oppimisen suuntaviivat ja ohjata opiskelijan omaehtoista oppimista. [9, 7, 6.]

Behaviorismi

Behavioristisen oppimisenäkemyksen mukaan opiskelija on tiedon passiivinen vastaanottaja eli hänen roolinsa on olla ohjauksen kohteena. Oppimisprosessi alkaa opiskelijan saamasta ulkoisesta ärsykkeestä. Ohjaajan rooli on aktiivinen ja tavoitteena on siirtää tietoa pienissä osissa opiskelijalle. Ohjaus etenee osista kokonaisuuksiin ja perustuu vahvasti opiskelijan muistiin ja ulkoa opetteluun, ei tiedon sovellettavuuteen. Ohjausta suunniteltaessa oletetaan, että opiskelijoiden lähtökohdat ovat tasavertaiset. [7.]

Vinkkejä ohjaajalle oppimisenäkemyksistä:

- ✓ Pohdi, miten sinä ajattelet oppimisen tapahtuvan? Mikä on sinun oppimiskäytöksesi?
- ✓ Muista, että oppimisenäkemykset vaikuttavat kaikkeen oppimiseen ja opettamiseen/ohjaamiseen!
- ✓ Vältä "tiedon kaatamista" opiskelijalle, sen sijaan auta häntä oivaltamaan asiat.

1.2. Oppimistyyli ja erilaiset oppijat

Oppimistyyli on tapa, jolla hankitaan ja käsitellään tietoa helpoimmin ja mielelliten. Se määrittelee miten opittavaa asiaa lähestytään tai jäsennetään omassa opiskelussa. Jokaisella opiskelijalla on yksilöllinen oppimistyyli. Yksilöllinen oppimistyyli kehittyy koko eliniän, lapsuudesta aikuisuuteen. Se muokkautuu erilaisissa oppimistilanteissa ja –ympäristöissä. Oppimistyylien tunnistamisesta, soveltamisesta ja yhdistämisestä on hyötyä sekä ohjaajalle että opiskelijalle. Ohjaajan olisi hyvä kysyä; mikä on opiskelijalle ominaisin oppimistyyli ohjaustilanteita suunnitellessa? [10, 7.] Eryityisesti opintojen alkuvaiheessa opiskelijat tarvitsevat ohjausta tiedonkäsittelytaidoissa sekä oppimisstrategioiden hallinnassa [11].

Oppimistyyliä kuvataan eri tavoilla ja käsitteillä: mm. toimintatavan (Aktivisti, Pragmaatikko, Teoreetikko, Pohdiskelija) ja aistihavaintoihin perustuvan VAKT-mallin (Visuaalinen, Auditiivinen, Kinesteettinen, Taktiilinen) mukaan. Nämä kuvataan taulukoissa 1 ja 2.

Taulukko 1. Oppijan oppimistyyli toimintatavan mukaan

[Mukaillen 7, 12.]

Oppimistyyli	Opiskelijan toiminta käytännössä	Vinkki ohjaajalle
Aktivisti <i>aktiivinen osallistuja</i>	Oppii parhaiten ollessaan yhtä aikaa mukana monessa lyhyessä ja nopeatempoisessa toiminnassa.	Aktivistin oppimista edistää, kun hänellä on mahdollisuus osallistua useisiin erilaisiin oppimistilanteisiin harjoittelun aikana.
Pragmaatikko <i>käytännön toteuttaja</i>	Oppii parhaiten saadessaan välittömästi mahdollisuuden soveltaa oppimaansa käytäntöön. Oppii parhaiten työtä tekemällä.	Pragmaatikko haluaa paljon käytännön tehtäviä, joita hän saa koittaa itse ohjatusti.
Teoreetikko <i>looginen ajattelija</i>	Oppii parhaiten silloin kun oppimistilanteessa on mahdollista kysellä ja kokeilla. Omaa hyvät teoreettiset tiedot ja voi tarvita ohjaajan tukea teorian ja käytännön yhdistämisessä.	Teoreetikko kaipaa mahdollisuuksia teorian tiedon lukemiseen ennen käytännön tekemistä ja keskustelua ohjaajan kanssa hänen oppimisestaan.
Pohdiskelija <i>harkitseva tarkkailija</i>	Oppii parhaiten ajatteleamalla ennen toimintaa ja tarkkailemalla sekä analysoimalla.	Pohdiskelija tarvitsee aikaa valmistautua tekeillä olevaan asiaan esim. ohjeistusten lukemisen kautta.

Taulukko 2. Oppijan oppimistyyli aistihavaintojen mukaan

[Mukaillen 10, 6.]

Aistihavaintojenmukainen oppimistyyli	Opiskelijan toiminta käytännössä
Visuaalinen <i>näköaistin avulla oppiva</i>	"Näytä minulle..."
Auditiivinen <i>kuuloaistin avulla oppiva</i>	"Kerro minulle..."
Kinesteettinen <i>liikeaistin avulla oppiva</i>	"Anna minä kokeilen..."
Taktiilinen <i>tuntoaistin avulla oppiva</i>	"Anna minä tunnustelen..."

Ohjaajan olisi hyvä myös miettiä omaa oppimistaan ja ohjaustyyliään, koska ohjaaja ohjaa oppijaa oman oppimistavan ja ohjaustyylinsä kautta. Esimerkiksi teoreettinen ohjaaja saattaa laittaa käytännönläheisen opiskelijan lukemaan kirjallisuutta, vaikka tämä oppisi paremmin tekemällä. Ohjaustyyli tulee siis olla opiskelijalähtöinen ja tukea opiskelijan tapaa oppia.

Erilainen oppija voi olla kuka tahansa. Tyypillistä erilaiselle oppijalle on erilainen tapa opiskella tai hahmottaa oppimista. Hänellä voi olla haasteita sekä opintojen suorittamisessa että arkielämässä. Haasteet voivat olla fyysisiä, psyykkisiä tai sosiaalis-kulttuurisia ja ne voivat johtaa opintojen viivästymiseen tai jopa koulutuksen keskeyttämiseen. Opiskelija yleensä tunnistaa itse oppimisen haasteensa, mutta ohjaajan on vaikea niitä nähdä. [13.] Esimerkiksi lukihäiriöstä kärsivä opiskelija saattaa tarvita ohjaajalta monipuolisesti eri ohjausmenetelmien käyttöä ja asioiden toistoa [14]. Muita oppimista haastavia tekijöitä ovat esimerkiksi opiskelijan jännittäminen, motivaation puute tai uupumus. Lisäksi oppimiseen vaikuttavat vahvasti oppimisympäristö, -kulttuuri sekä perhesuhteet. [13.]

Harjoitteluun voi kuulua erilaisia haasteita, jotka voivat estää opiskelijan osaamisen kehittymistä. Opiskelija voi kokea harjoittelun aloittamisen ahdistavaksi ja stressaavaksi. [15.] Uusi harjoitteluyksikkö ja harjoittelun aikaiset uudet oppimistilanteet voivat aiheuttaa opiskelijalle epävarmuutta, joka voi heijastua hänen toiminnassaan. Erityisen kuormittaviksi asioiksi opiskelija saattaa kokea vuorovaikutuksen potilaan ja omaisten kanssa, kuolevan potilaan kohtaamisen ja kliinisten taitojen oppimisen. Opiskelijan henkilökohtaiset asiat voivat vaikuttaa hänen jaksamiseensa, joita ovat esimerkiksi työ-, opiskelu- ja sosiaalisen elämän yhteensovittaminen sekä taloudelliset haasteet. [16, 17.]

Ohjaajan tulee huomioida opiskelijan ohjauksessa osaamisen kehittymistä estävät tekijät. Hänen tulee omalla toiminnallaan tukea ja edistää opiskelijan osaamisen kehittymistä [17]. Ohjaaja toimii roolimallina opiskelijalle [18, 19, 20]. Hänen tehtävänä on järjestää opiskelijalle oppimistilanteita ja antaa

riittävästi aikaa tietojen ja kliinisten taitojen oppimiselle [21, 22]. Ohjaajan hyvät vuorovaikutustaidot ja ystävällinen asenne opiskelijaa kohtaan luovat turvallisen ilmapiirin opiskelijan osaamisen kehittymiselle. Harjoittelun edetessä opiskelijan itseohjautuvuuden tukeminen on keskeistä. [21, 20.]

Vinkkejä ohjaajalle oppimistyyleistä ja erilaisista oppijoista:

- ✓ Muista, että oppimistyyli on yksilöllinen!
- ✓ Tiedosta oma oppimistyylisi!
- ✓ Kysy opiskelijaltasi miten hän oppii parhaiten ja suunnittele ohjausta sen pohjalta!

1.3. Esimerkkejä opetus- ja ohjausmenetelmistä

Ohjauksessa ohjaaja voi hyödyntää eri opetus- ja ohjausmenetelmiä. Seuraavassa esitellään neljä menetelmää, joita voidaan käyttää ohjauksen tukena harjoitteluyksiköissä.

Käsitekartta

Käsitekartalla tarkoitetaan graafista tiedon esittämismenetelmää, jota käytetään tietyn aihepiirin tietorakenteen tai teeman kuvailuun [6, 23]. Käsitekartta ei vie paljon tilaa eikä vaadi erikoisia oppimisympäristöjä [24]. Käsitekartassa keskeisin asia tai teema sijoitetaan paperin keskelle; keskuksesta piirretään puumaisesti siihen liittyviä tekijöitä. Käsitekarttojen on todettu auttavan asiakokonaisuuksien ymmärtämistä. [25, 6, 23.] Esimerkiksi harjoittelun alussa opiskelijaa voidaan pyytää tekemään käsitekartta jostain harjoitteluyksikön keskeisestä toimintakäytännöstä. Harjoittelun lopulla opiskelijaa pyydetään täydentämään karttaa oppimansa perusteella. Käsitekartta voi näin olla osa arviointia [26, 6]. Liitteessä 1 on esimerkki käsitekartasta.

Merkityksellisten tapahtumien tekniikka

Merkityksellisten tapahtumien tekniikka (MTT) sopii terveysalan opiskelijoiden ohjaukseen harjoittelussa. Menetelmää voidaan verrata valokuvan ottamiseen tietyssä tilanteessa. Merkityksellisessä tekniikassa opiskelija tai opiskelijaryhmä kertoo tai kirjoittaa tapahtumasta, joka on vaikuttanut tai koskettanut heitä opiskelun aikana. Tapausten reflektoinnissa voi tulla esille hyvinkin henkilökohtaisia ja herkkiä aiheita. Menetelmä vaatii ohjaajalta ohjaus- ja ihmissuhdetaitoja. [27, 6.] Merkityksellisten tapahtumien tekniikkaa voidaan yhdistää myös muihin opetusmenetelmiin. Esimerkiksi oppimispäiväkirjatapahtumat voidaan reflektoida merkityksellisten tapahtumien tekniikkaa avuksi käyttäen. [28, 29, 30, 31.] Liitteessä 2 on esimerkki merkityksellisten tapahtumien tekniikasta.

Tapausesimerkki

Tapausesimerkkeihin perustuva opetus on yksi ongelmälähtöisen oppimisen muoto, jossa tosielämän tilannetta simuloidaan ajattelun avulla. Opetusmenetelmänä se sijoittuu ajattelutaitoon ja tekemällä oppimiseen liittyvien mene-

telmien välimaastoon. Parhaiten se soveltuu opiskelijoille, joilla on kyky hahmottaa tapaus mielessään ja käsitellä sitä kuin reaali maailman tapahtumaa. Tapausesimerkissä ohjaaja antaa opiskelijalle tapauksen, jota opiskelija alkaa purkaa itsenäisesti tehden siitä johtopäätöksiä ja yleistyksiä. Tapaukset voivat olla kertomuksia, malleja, kuvauksia, ratkaisuja ja sovelluksia. Opiskelija työstää esimerkkitapausta hyödyntäen aiempaa osaamistaan sekä tarvittaessa etsii uutta tietoa. [6, 32.] Tapausten yhteydessä opiskelijalle voidaan antaa kysymyksiä, joihin hän etsii vastauksia [33, 6]. Oppikirjat ja artikkelit sisältävät valmiita potilastapauksia, joita voidaan hyödyntää [33].

Menetelmänä tapausesimerkin on esitetty kehittävän kokonaisuuksien ymmärtämiseen, tiedon soveltamiseen, käytännön ongelmanratkaisuun, eri ratkaisuvaihtoehtojen arviointiin ja optimaalisen ratkaisuvaihtoehdon valintaan liittyviä kykyjä [34, 33, 6]. Menetelmän vahvuutena on, että se antaa opiskelijalle kiinnostuksen kohdan, johon etsiä tietoa ja muokata olemassa olevaa osaamistaan. Tapaukset toimivat hyvänä testialustana jo opittujen asioiden soveltamiseen ja siten ne tukevat opiskelijan soveltamistaitojen kehittymistä sekä päätöksentekokykyä. [35, 6.] Liitteessä 3 on ohje tapausesimerkin rakentamiseen.

Oppimispäiväkirja

Oppimispäiväkirja on opiskelijan kirjoittama asiakirja. Se voi sisältää opittuja asioita, heränneitä kysymyksiä, suunnitelmia, ongelmakohtia ja pohdintaa. Keskeistä oppimispäiväkirjassa on opiskelijan oma reflektointi ja syvälinen omaa oppimista koskeva pohdinta. Oppimispäiväkirjassa opiskelija työstää ja kirjoittaa omia ajatuksiaan, jotka saattavat selventää niitä syventäen oppimista. Oppimispäiväkirjan tarkoitus on jäsentää opiskelijan oppimista ja sen kehittymistä. [23.] Oppimispäiväkirjan on todettu auttavan opiskelijaa yhdistämään teoriaa käytäntöön, tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan sekä yhdistämään uusia ideoita ja käsitteitä aiemmin opittuun [36]. Oppimispäiväkirja tarjoaa opiskelijalle myös mahdollisuuden purkaa harjoittelun aikana kokemiansa tunteita ja auttaa ymmärtämään omia reaktioitaan [28]. Opiskelijan

oppimista ja kirjoittamista voidaan ohjata kysymysten avulla [37] ja näin ollen oppimispäiväkirja mahdollistaa reflektoinnin ohjaajan kanssa. Liitteessä 4 on esimerkki oppimispäiväkirjan ohjeistuksesta opiskelijalle.

Vinkkejä ohjaajalle opetus- ja ohjausmenetelmistä:

- ✓ Kokeile rohkeasti eri opetusmenetelmien käyttöä opiskelijaohjauksessa!
- ✓ Eri opetusmenetelmiä voi myös yhdistää ja käyttää samanaikaisesti.
- ✓ Laadi yksikköosi kuvauksia esitettyjen opetusmenetelmien käytöstä! (kts. liitteet 1-4)

2. OPPI M I SYMPÄRISTÖ

2.1. Harjoitteluyksikkö oppimisympäristönä

Ainoastaan harjoitteluyksikön tilat, henkilökunta ja potilaat eivät automaattisesti muodosta oppimisympäristöä vaan siihen tarvitaan ammattilaisten sekä opiskelijoiden oppimisen edistämistä ja tukemista erilaisin keinoin [38]. On tärkeää, että opiskelijan harjoittelun toteutus on etukäteen suunniteltu ja mietitty omassa yksikössä (liite 5. ohjaajan muistilista). Näin ollen ohjaukseen vaadittava aika on helpompi järjestää.

Harjoitteluyksikön kliininen erikoisala ei ole oppimisympäristön laatua määrittävä tekijä vaan sitä määrittävät enemmän harjoitteluyksikön ohjauskäytännöt, sosiaaliset rakenteet ja potilashoidon laatu [39]. Harjoitteluyksikön oppimisen salliva ja opiskelijalähtöinen ilmapiiri on merkityksellinen opiskelijan tietojen ja taitojen sekä ammatillisen identiteetin omaksumisen näkökulmasta. Lisäksi oppimisen salliva ympäristö luo pohjan opiskelijan itseluottamuksen muodostumiselle. [40, 41, 42.] Erityisesti haasteellisissa potilaan hoitotilanteissa opiskelijan oppimista tukeva ilmapiiri korostuu [43].

Opiskelijaohjauksen laatuvaatimuksena nähdään koko henkilökunnan kollegiaalinen käyttäytyminen toisiaan kohtaan, sitoutuminen, motivaatio ja myönteinen asenne opiskelijaohjaukseen [44, 45, 46, 47]. Opiskelijaohjauksen ollessa laadukasta harjoitteluyksikön toimintaa ohjaavien arvojen tulee olla tiedostettuja, julkisia ja esillä. Tämä edellyttää sitä, että työyhteisö on yhdessä keskustellut harjoitteluyksikön toiminnan arvoperustasta ja työyhteisön jäsenet ovat siihen sitoutuneita. Ohjaajan tehtävä on toimia siltana arvoja konkretisoitaessa ja niistä keskusteltaessa yksittäisen potilaan hoidossa. [48, 44, 46.] Harjoitteluyksikössä arvoista ja eettisistä ongelmista keskusteleminen on merkityksellistä [49]. Eettisten ongelmien huomioiminen ja käsittely ohjaajan tukemana on ensiarvoisen tärkeää, sillä ne muovaavat opiskelijan ammatti-identiteettiä [50, 51, 52].

Opiskelijan kanssa on hyvä käydä läpi mitä harjoitteluyksikössä on mahdollista oppia, miten oppiminen harjoittelun aikana tapahtuu, mitkä ovat harjoitteluyksikön rutiinit ja hoitokäytänteet sekä mistä potilashoidon laatu harjoitteluyksikössä muodostuu. Opiskelijan kanssa on hyvä keskustella HUS:n ja harjoitteluyksikön arvoista sekä siitä mitä on hyvä hoito ja mitä on hyvä kirjaaminen.

Laadukkaan harjoitteluyksikön toiminta niin potilashoidossa kuin opiskelijanohjauksessa tulee perustua parhaaseen mahdolliseen näyttöön. Toimintaa pitää pystyä perustelemaan tutkitun tiedon, hyväksi havaitun toimintanäytön tai kokemukseen perustuvan näytön valossa [53.] Harjoitteluyksikössä tulee olla huomioitu myös sairaalaorganisaatioon liittyvät erityispiirteet: potilasturvallisuus, työturvallisuus, salassapito- ja käyttäjäsitoumus sekä tietoturva seikat ja henkilökunnan esimerkillinen toiminta infektioiden torjunnassa [44, 46].

Vinkkejä ohjaajalle harjoitteluyksikön toiminnasta:

- ✓ Keskustele kollegoidesi kanssa, miten koko työyhteisönne voi olla mukana tukemassa opiskelijan oppimista!
- ✓ Keskustele opiskelijan kanssa hoitotyön eettisten periaatteiden, arvojen ja potilasturvallisuuden toteutumisesta yksikössäsi!
- ✓ Mikäli harjoitteluyksikössä on hiljaisia hetkiä, niin voit soveltaa ohjauksessasi liitteessä 6 olevia tehtäviä opiskelijoille harjoittelun ajalle.

2.2. Ohjaussuhde

Ohjaussuhteella tarkoitetaan ohjaajan ja opiskelijan välistä vuorovaikutussuhdetta [39, 54]. Ohjaussuhde on parhaimmillaan tasa-arvoinen yhteistyösuhde, mutta samalla se on aina myös roolisuhde. Ohjaussuhteen osapuolten on tunnettava roolinsa, jotta vuorovaikutus sujuisi ja ohjaus onnistuisi. Yksilöllinen ohjaussuhde ja henkilökohtainen ohjaaja ovat tutkimusten mukaan merkittävimpiä tekijöitä opiskelijan oppimisessa, mutta tarvitsevat toteutuakseen hyvää suunnittelua, organisointia ja esimiehen tukea. [mm. 55, 56, 47.] Ohjaussuhteen muodostumiseen vaikuttavat lisäksi myös ohjaukseen liittyvät aikaisemmat kokemukset ja odotukset [45].

Eri toimijoiden roolit opiskelijaohjauksessa

Ohjaussuhteessa opiskelijan tulee tiedostaa oma vastuunsa oppimisprosessissa sekä sitoutua tavoitelähtöiseen opiskeluun. Opiskelijalta vaaditaan aktiivisuutta, itseohjautuvuutta sekä vastuuta tavoitteidensa laatimisesta ja saavuttamisesta. Hänen tulee tunnistaa osaamisalueensa, vahvuutensa, kehittymistarpeensa ja osata arvioida kriittisesti omaa toimintaansa. Opiskelijan vastuulla on pyytää palautetta aktiivisesti, mutta myös harjaantua antamaan palautetta ohjaajalleen. Opiskelijan tulee osata ottaa palaute vastaan ammatillisesti. [44, 46.]

Ohjaaja sitoutuu opettamaan ja ohjaamaan sekä arvioimaan opiskelijan oppimista ja ammatillista kehittymistä. Hän vastaa opiskelijan ohjauksesta ja sen jatkuvuudesta. Ohjaaja luo omalta osaltaan avoimen ja turvallisen ilmapiirin oppimiselle. Ohjaussuhde on yhteistyösuhde ohjaajan ja opiskelijan välillä, joka ilmenee yhteisvastuuna ohjauksen tuloksista. [55.] Ohjaajan tulee ottaa huomioon opiskelijan aiemmin hankittu osaaminen sekä yksilölliset ohjaukseen vaikuttavat tekijät suunnitellessaan oppimista parhaiten tukevaa ohjausta. Ohjaaja huomioi ohjauksessaan teorian ja käytännön. Ohjaaja antaa ja vastaanottaa palautetta säännöllisesti sekä arvioi omaa toimintaansa ohjaajana ja ammattihenkilönä. [57a, 57b, 44, 46, 47.] Ohjaaja tarvitsee tukea ja palautetta esimieheltä, mutta myös kollegoiltaan. Mahdollisuus saada opettaa ja oppia edistää ohjaajan sitoutumista opetus- ja ohjaustoimintaan. [55.]

Osastonhoitajan rooli opiskelijan ohjauksessa on tärkeä, koska esimiehen tehtävä on osaamisen johtaminen. Osastonhoitajan toimintatapa muodostaa harjoitteluyksikön sosiaalisen rakenteen perustan. Harjoitteluyksikön epämuodollinen ja välitön ilmapiiriin saa opiskelijan kokemaan osaston pedagogiset lähtökohdat ja harjoitteluyksikössä toteutuvan ohjauksen myönteisesti. Osas-

tonhoitaja edistää ja arvioi hoidon toteutumista tutkittuun tietoon perustuen sekä henkilökunnan tiedon hankinnan osaamista ja tiedonhankintatapoja. Hän arvioi opiskelijoiden ja työntekijöiden oppimistapoja sekä sitä, minkälaisen ammatillisen roolimallin opiskelija omaksuu harjoitteluyksikössä. [58, 59, 60.]

Osastonhoitaja tuntee henkilökuntansa osaamistason, osoittaa ammatillisen kehittymisen mahdollisuuksia ja tukee henkilökuntaa työssä ja jaksamisessa. Osastonhoitaja on keskeisessä asemassa oppimisympäristön luomisessa ja osaston toimintakulttuurin kehittämisessä. Osastonhoitaja tukee harjoitteluyksikön keskustelevaa ilmapiiriä, jonka avulla hoitamisen taustalla oleva "hiljainen ammattitieto" ja asiantuntijuus välittyvät opiskelijoille. Osaston johtamisen kannalta on keskeistä kehittää ja arvioida harjoitteluyksikön eettistä työtä ohjaavia periaatteita ja kollegiaalista otetta sekä tapaa reflektoida toimintaa. [58, 59, 60.]

Oppilaitoksen opettaja vastaa opiskelijan harjoittelun kokonaisuudesta. Pitämällä säännöllisesti yhteyttä opiskelijaan ja harjoitteluyksikköön hän tukee opiskelijaa saavuttamaan harjoittelun edellyttämät tiedot ja taidot. Yhteistyössä ohjaajan kanssa opettaja arvioi opiskelijan oppimista ja osaamista. Opettaja voi antaa myös ohjaajalle ohjaajan ammatillista kasvua ja kehitystä tukevaa palautetta. [44, 46, 61.] Tarvittaessa opettaja auttaa ohjaajaa ymmärtämään harjoittelun tavoitteet ja arviointiperusteet [62]. Opetussuunnitelman tuntemus on yksi opettajan tärkeimmistä osa-alueista harjoittelun ohjauksessa [45].

Hoitotyön kliinisen opettajan työn tarkoituksena on turvata sosiaali- ja terveysalan opiskelijoille laadukas ohjaus ja hyvä oppimisympäristö. Hoitotyön kliininen opettaja tukee ja vahvistaa ohjaajien ohjausvalmiuksia mm. näyttöön perustuvan ohjaajakoulutuksen avulla. Lisäksi hän auttaa ja tukee henkilökuntaa haasteellisissa opiskelijaohjaustilanteissa. Opiskelijan oppimista vahvistetaan harjoittelussa mm. yleisperehdytyksen ja reflektiokeskustelujen avulla. Uusien opetus- ja ohjausmenetelmien avulla varmistetaan opiskelijan oppiminen, oppimisen soveltaminen sekä teorian ja käytännön yhdistyminen. [57b.] Hoitotyön kliiniset opettajat toimivat kehittäjinä, kouluttajina, konsultteina ja tutkijoina myös vastuualueettaan laajemmin kansallisissa ja kansainvälisissä verkostoissa.

Vinkkejä ohjaajalle ohjaussuhteesta:

- ✓ Ota selvää, miten eri toimijoiden roolit opiskelijaohjauksessa toteutuvat teidän yksikössä!
- ✓ Pyydä aina tarvittaessa apua harjoittelua ohjaavalta opettajalta esimerkiksi silloin jos opetussuunnitelman tavoitteet tuntuvat epäselviltä!
- ✓ Keskustele oman esimiehesi kanssa opiskelijaohjaukseen käytettävistä resurssista!

3. OPI SKELI JAOHJAUKSEN TOTEUTTAMINEN

3.1 Opiskelijaohjauksen resurssit

Opiskelijan harjoittelun suunnittelu sekä toteutuksesta huolehtiminen kuuluvat opiskelijaohjauksen perusteisiin [57a]. Laadukkaan opiskelijaohjauksen toteuttamiseen tarvitaan henkilö-, materiaali-, ja aikaresursseja. Jokaisessa harjoitteluyksikössä tulee olla opiskelijaohjauksesta vastaava henkilö (tai henkilöt) eli opiskelijavastaava. Hän nimeää jokaiselle opiskelijalle 1-3 omaa ohjaajaa, huomioiden opiskelijan ohjaus- ja oppimistarpeet sekä harjoitteluyksikön toiminnan luonteen. [48, 44, 46.]

Ohjaaja tarvitsee opiskelijaa ohjattaessaan päivitettyä ohjausosaamista kliinisen osaamisen lisäksi [45, 63, 47]. Ohjaajilla tulee siis olla mahdollisuus osallistua ohjaajakoulutuksiin. Opiskelijan, ohjaajan ja harjoitteluyksikön vastuulla on huolehtia osaltaan, että opiskelijalla on riittävästi yhteisiä työvuoroja ohjaajiansa kanssa. Toteuttaessaan laadukasta ohjausta, nimetyille ohjaajille tulee resursoida aikaa opiskelijaohjauksen suunnitteluun ja toteutukseen. Lisäksi ohjaaja tarvitsee erikseen resursoitua työaika-alkukeskusteluun, ohjauskeskusteluihin, väli- ja loppuarviointiin ja niihin valmistautumiseen. [48, 44, 46.] Tutkimusten mukaan yhteisillä työvuoroilla ja resursoidulla ajalla on merkitystä ohjausprosessin onnistumiseen [mm. 64, 39, 45, 42, 47]. Harjoitteluyksikössä tulee olla jokaisessa työvuorossa ohjaajia, joiden osaaminen on opiskelijan käytettävissä. Oppimistilanteiden, opiskelumateriaalin ja -välineiden sekä mahdollisuuden järjestäminen tiedonhankintaan kuuluu ohjaajien ja harjoitteluyksikön velvollisuuksiin [48, 57a, 44, 46].

Vinkkejä ohjaajalle opiskelijaohjauksen resursseista:

- ✓ Edellytä opiskelijaa noudattamaan nimettyjen ohjaajien työvuoroja, jotta ohjaussuhde toimisi parhaiten!
- ✓ Mikäli opiskelijan oma ohjaaja(t) ei ole työvuorossa, opiskelijalle tulee nimetä korvaava ohjaaja ja etukäteen informoida heitä tästä.
- ✓ Käytä luovuutta ohjauksessa, jotta rajallinen aikaresurssi hyödynnetään tehokkaasti.
- ✓ Järjestä opiskelijallesi itseopiskelumateriaalin ja – välineiden avulla oppimistilanteita (vrt. liite 6)!

3.2 Opiskelijan ohjausprosessi

3.2.1 Harjoittelupaikan hakeminen

Ammattikorkeakouluopiskelijat hakevat harjoittelupaikkaa Jobstep.net järjestelmästä. Jobstep.net on ammattikorkeakoulujen ja harjoittelupaikkoja tarjoavien harjoitteluosastojen välinen sähköinen harjoittelupaikka varausjärjestelmä. Jobstep -palvelu on käytössä kaikissa pääkaupunkiseudun sosiaali- ja terveysalan koulutusta tarjoavissa ammattikorkeakouluissa. Palvelu löytyy osoitteesta www.jobstep.net.

Kaikki HUS:n harjoitteluosastot ilmoittavat harjoittelupaikoistaan Jobstep – soten kautta. Jokaisella harjoitteluosastolla on omat tunnukset järjestelmään ja harjoittelupaikkailmoitukset tehdään kaksi kertaa vuodessa. Ilmoitukset kevään harjoittelupaikoista viedään järjestelmään marraskuussa ja syksyn osalta huhtikuussa. Tarkat päivämäärät, jolloin ilmoitukset tulee olla opiskelijoiden nähtävillä sekä varattavissa, löytyvät aina Jobstep.net – etusivulta kohdasta: Jobstep-sote – varausajat.

Ilmoituksen harjoittelupaikasta laatii harjoitteluyksikön Jobstep -asioista vastaava henkilö, esimerkiksi osastonhoitaja tai opiskelijavastaava. Harjoittelupaikkaa tarvitseva opiskelija varaa paikan (harjoitteluviikot) järjestelmästä ja ammattikorkeakoulun opettaja vahvistaa sen. Jobstep -järjestelmä lähettää opettajan vahvistuksesta ilmoituksen harjoitteluyksikön nimetylle henkilölle. Nimetty henkilö on määritetty valmiiksi harjoitteluyksikön ilmoitukseen ja se on yleisimmin osastonhoitaja tai opiskelijavastaava. Kun opiskelija on varannut harjoittelupaikan Jobstep -järjestelmän kautta, hänen laatimansa CV on siellä harjoitteluyksikön nähtävillä. Jokaisen ohjaajan kannattaa tutustua Jobstep.net järjestelmään ainakin siltä osin, että oman yksikön ilmoituksen sisältö on tiedossa.

Ilmoituksen tekemiseen ja Jobstep.netin hallintaan on saatavilla koulutusta kaksi kertaa vuodessa. Tämän koulutuksen järjestävät pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulut ja ajankohtia voi tiedustella ammattikorkeakoulujen Jobstep.net yhteyshenkilöltä. Yhteyshenkilöt löytyvät Jobstep.net -sivuilta.

Ohje Jobstep-ilmoituksen tekoa varten löytyy liitteestä 7. Liitteessä 8 on kuvattu asiat, jotka tulisi ilmetä harjoittelupaikkaa hakevan opiskelijan CV:stä.

II-asteen oppilaitokset eivät kuulu jobstep.net järjestelmän piiriin. Nämä oppilaitokset hakevat harjoittelupaikkoja erikseen sovittujen käytänteiden mukaisesti. Oppilaitosten tulee vahvistaa II-asteen opiskelijoiden harjoittelupaikat viimeistään kahta viikkoa ennen harjoittelun alkamista sekä toimittaa opiskelijan CV harjoitteluyksikköön.

Vinkkejä ohjaajalle opiskelijan harjoittelupaikan hakuprosessista:

- ✓ Ota selvää kuka yksikössäsi tekee Jobstep -ilmoituksen!
- ✓ Tutustu oman yksikkösi Jobstep -ilmoitukseen, jotta tiedät sen sisällön!
- ✓ Lisätietoa löydät www.jobstep.net sivulta: Jobstep-sote>Ohjeet> Jobstep-soten käyttöohje harjoittelupaikan ilmoittajalle.

3.2.2 Opiskelijan perehdytys

Opiskelijaohjauksen laatuvaatimuksena on, että opiskelijan perehdytyksessä luodaan turvalliset ja hyvät mahdollisuudet harjoittelulle sekä tuetaan opiskelijaa pääsemään työyhteisöön ja sen toimintaan mukaan [44, 46]. Perehdytyksen voidaan katsoa alkavan jo ennen opiskelijan saapumista harjoitteluyksikköön. Harjoitteluyksikön kuvauksen tulee olla ajantasainen ja monipuolinen sekä HUS-internet sivuilla että Jobstep.net ilmoituksessa, jotta opiskelija saa hyvän ennakkokäsityksen tulevasta harjoittelupaikastaan.

Harjoitteluyksikkö lähettää opiskelijalle tervetuloa -kirjeen (esimerkki tervetuloa – kirjeen sisällöstä, liite 9), joka sisältää keskeisiä asioita liittyen tulevaan harjoitteluun, harjoitteluyksikköön ja sen toimintaan. Tervetuloa -kirjeeseen voi liittää ”opiskelijan perehdytysoppaan” tai muuta ennakkomateriaalia, johon opiskelijan tulee tutustua ennen harjoitteluun saapumista. Opiskelijalle kannattaa lähettää etukäteen myös ohjaajien työvuorot esim. kahdelle ensimmäiselle harjoitteluviikolle. Etukäteen saatujen työvuorojen avulla opiskelijan on mahdollisuus sovittaa muuta elämää harjoittelun ajalle.

Ohjaajan tulee tutustua opiskelijan CV:en ennen opiskelijan saapumista harjoitteluyksikköön. Tutustumalla CV:en ohjaaja saa käsityksen opiskelijan aikaisemmasta kokemuksesta ja osaamisesta. Ohjaajan kannattaa tutustua myös eri oppilaitosten opetussuunnitelmiin. Niistä moni on nähtävissä oppilaitosten kotisivuilla. Tutustumalla opiskelijan opintojen vaiheeseen, osaamisen tasoon, tavoitteisiin ja valmistautumalla hyvin opiskelijan saapumiseen harjoitteluyksikköön, opiskelijalle luodaan turvallisuuden tunnetta ja varmuutta harjoittelun alusta alkaen. Kun opiskelija tuntee olonsa turvalliseksi hän uskaltaa kysyä kysymyksiä ja olla mukana haasteellisissakin tilanteissa. [65, 53.]

Opiskelijan saapuminen harjoitteluyksikköön tulee suunnitella hyvin etukäteen. Opiskelijalla tulee olla tiedossa ennen harjoittelun alkua harjoitteluun saapumisaika, -paikka ja henkilö, joka ottaa hänet vastaan. Opiskelijan perehdytyk-

seen osallistuvien henkilöiden tulee olla valmistautuneita ja varata riittävästi aikaa opiskelijan vastaanottamiseen. On keskeistä, että harjoitteluyksikön osastonhoitaja ja mahdollisuuksien mukaan myös opiskelijavastaava tapaavat aina harjoitteluun saapuvan opiskelijan.

Harjoittelun edetessä

Opiskelija perehdytetään suunnitelmallisesti harjoitteluyksikköön ja sen toimintakäytäntöihin (esimerkiksi yksikön paloturvallisuus- ja elvytysohjeet). Perehdytyksessä keskeistä on opiskelijan oppiminen ja oma aktiivisuus. Perehdytyksen tukena on harjoitteluyksikön päivitetty perehdytysmateriaali, esimerkiksi perehdytyskortti. Liitteessä 10 on kuvattuna esimerkki opiskelijan perehdytyskortista. Materiaali voi sisältää tietoa esimerkiksi harjoitteluyksikön historiasta, kuvauksen henkilöstöstä, työelämän pelisäännöistä, opiskelijan velvollisuuksista, työturvallisuudesta, työsuojeluun liittyvistä asioista, harjoitteluyksikön toiminta-ajatuksesta, toimintaympäristöstä, ohjaamisesta sekä muusta tausta-aineistosta. Apuna voidaan käyttää muuta tukimateriaalia mm. vuosikertomus,

henkilöstölehdet, www-sivut (internet ja intranet) sekä työtehtäviin liittyvät materiaalit, kuten opaskirjat, esitteet ja työohjeet. [44, 46.]

Perehdytyksessä tulee huolehtia, että opiskelija on tietoinen työturvallisuudesta ja toiminnasta poikkeusoloissa. Perehdytyksessä varmistetaan, että opiskelija tietää työelämän pelisäännöt, toimintamallit, arvot ja toimintaa ohjaavat periaatteet. Opiskelijan ollessa harjoittelussa mielenterveys- tai päihdetyön yksikössä hänen tulee olla tietoinen työnohjauksen merkityksestä sekä mahdollisuuksien mukaan sopia siitä yhdessä ohjaajan kanssa.

Vinkkejä ohjaajalle opiskelijan perehdytyksestä:

- ✓ Varmista, että yksikölläsi on ajantasainen tervetuloa –kirje opiskelijalle!
- ✓ Tutustu aina opiskelijasi CV:en ja oppilaitoksen opetussuunnitelmaan!
- ✓ Suunnittele etukäteen opiskelijallesi selkeä perehdytysprosessi ja sen eteneminen!
- ✓ Varmista, että yksikössäsi on laadukasta perehdytysmateriaalia saatavilla!

3.2.3 Oppimistavoitteiden asettaminen

Tavoite ilmaisee jonkin pyrkimyksen, päämäärän tai kohteen [66]. Harjoittelun tavoitteiden tarkoituksena on kuvata, mitä opiskelijan odotetaan osaavan harjoittelun suoritettuaan. Tavoitteiden asettamisella pyritään kuvaamaan, mitä opiskelija tietää, ymmärtää tai kykenee tekemään oppimisen tuloksena. Tavoitteet tulee ilmaista selkeästi ja yksinkertaisesti tietoina, taitoina tai asenteina ja niiden toteutumista on kyettävä arvioimaan. [6.]

Ammattikorkeakoulun opetussuunnitelman tavoitteet perustuvat opetusministeriön (2006) asettamiin ammattitaitovaatimuksiin ja toisen asteen oppilaitoksissa opetushallituksen (2001) laatimiin sosiaali- ja terveysalan tutkintoa kos-

keviin säädöksiin [67, 68]. Onnistuneen harjoittelun näkökulmasta on tärkeää, että ohjaaja tuntee opetussuunnitelman tavoitteet. Opiskelijan laatimat henkilökohtaiset tavoitteet konkretisoivat opetussuunnitelman tavoitteita. [45.]

Esimerkki opetussuunnitelman tavoitteesta:

- *Opiskelija osaa toimia eettisten ohjeiden mukaisesti ja pohtia toimintaansa.*

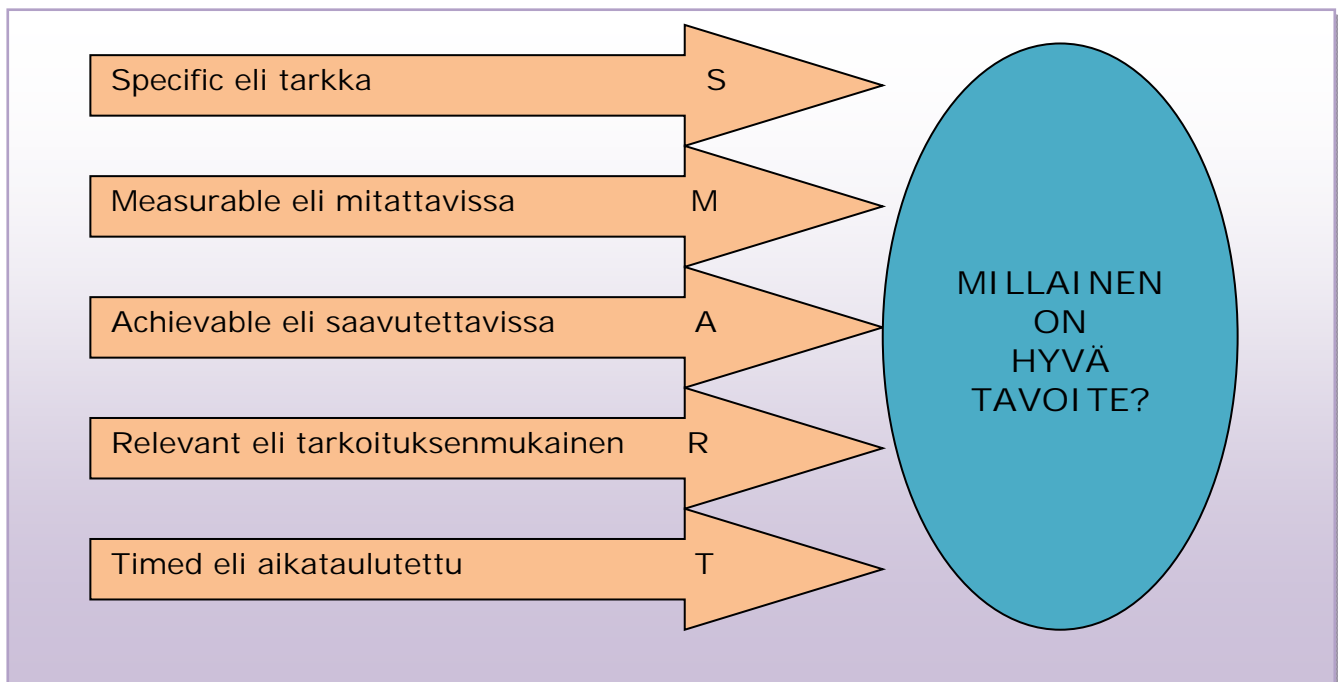
Esimerkki opiskelijan tavoitteista harjoittelujaksolla:

- *Kohtaan potilaan kunnioittavasti, aidosti ja tasavertaisena*
- *Sovellan hoitotyön eettisiä ohjeita ja periaatteita potilashoidossa*

Opiskelijat kokevat oppilaitoksessa oppimassaan ja käytännön toiminnassa eroja. Teorian ja käytännön yhdistyminen on keskeinen haaste harjoittelun aikana. Opiskelijat voivat kokea harjoittelun tavoitteiden asettamisen vaikeaksi ja siksi ohjaajan tulee osata ohjata opiskelijoita tavoitteiden laatimisessa. Tavoitteiden saavutettavuus suhteessa harjoitteluyksikön tarjoamiin oppimistilanteisiin on keskeistä tavoitteiden asettamisessa [45]. Ohjaajan tulee keskustella opiskelijan kanssa siitä, mitä harjoitteluyksikössä voi oppia [48]. Tavoitteiden aikatauluttaminen ja tavoitteiden yksilöiminen opiskelijan oppimistarpeiden

pohjalta ovat keskeisiä osatekijöitä tavoitteiden asettamisessa [69]. Hyvän tavoitteen laatukriteerit on kuvattu kuvioon 1 [6].

Kuvio 1. Hyvän tavoitteen laatukriteerit
[Mukaillen 6.]

Tavoitteiden kirjoittamisessa voi käyttää apuna Bloomin taksonomian (taulukko 3) mukaisia verbejä. Bloomin taksonomiassa osaaminen on jaettu kuudelle tasolle - mieleenpalauttaminen, ymmärtäminen, soveltaminen, analysoiminen, syntetisoiminen, arvioiminen. Tiedon käsittely monimutkaistuu siirryttäessä tasolla ylöspäin. Tavoitteita laadittaessa tulee miettiä, millaista tiedon omaksumista harjoittelujaksolla opiskelijalta vaaditaan. Esimerkiksi päästäkseen soveltamaan tietoa, tulee hänellä ensin olla tarvittava tieto ja ymmärrys asiasta. [6.]

Taulukko 3. Bloomin taksonomia

Bloomin taksonomian tasot	Tiedon omaksuminen	Toimintaa kuvaavat verbit
Taso 6: arvioiminen	Opiskelijalla on kyky arvioida asioiden/toimintansa seurauksia.	Opiskelija perustelee, vertailee, tulkitsee, suhteuttaa.
Taso 5: syntetisoiminen	Opiskelijalla on kyky luoda jotain uutta olemassa olevan tiedon pohjalta.	Opiskelija suunnittelee, kehittää, laajentaa, yleistää.
Taso 4: analysoiminen	Opiskelijalla on kyky pilkkoa asia pienempiin osiin ja ymmärtää niiden suhteet.	Opiskelija analysoi, arvioi, yhdistää, kyseenalaistaa.
Taso 3: soveltaminen	Opiskelijalla on kyky käyttää tietoa oikeassa tilanteessa.	Opiskelija soveltaa, muuttaa, rakentaa, yleistää, käyttää, toteuttaa.
Taso 2: ymmärtäminen	Opiskelijalla on kyky ymmärtää ja tulkita oppimaansa.	Opiskelija luokittelee, erottelee, selittää, tekee yhteenvedon, kuvaa.
Taso 1: mieleenpalauttaminen	Opiskelijalla on kyky muistaa asioita siinä muodossa kuin ne on opeteltu.	Opiskelija listaa, määrittelee, tunnistaa, löytää.

Vinkkejä ohjaajalle opiskelijan oppimistavoitteiden asettamiseen:

- ✓ Huolehdi, että opiskelijan alustavat harjoittelun tavoitteet on laadittu ensimmäisen harjoitteluviikon loppuun mennessä!
- ✓ Varmista, että tavoitteisiin on mahdollisuus päästä annetussa harjoittelutuntimäärässä.
- ✓ Huomioi, että opiskelijan tulee hyväksyttää tavoitteensa myös ohjaavalla opettajalla!
- ✓ Muista, että tavoitteita voidaan täsmentää harjoittelun aikana esimerkiksi väliarvioinnin yhteydessä.
- ✓ Varmista, että opiskelijan tavoitteet ovat arvioitavissa sekä mitattavissa. Ne auttavat sinua ohjaajana mm. oppimistilanteiden valinnassa, palautteen antamisessa ja haastavissa tilanteissa.
- ✓ Huolehdi, että opiskelijan tavoitteet ovat häntä ohjaavien henkilöiden tiedossa.
- ✓ Vaadi opiskelijalta sitoutuneisuutta tavoitteiden saavuttamisessa!

3.2.4 Ohjauskeskustelut

Ohjauskeskustelu on ammatillinen keskustelu, jolle tunnusomaista on pyrkiminen tiettyyn tavoitteeseen [70]. Opiskelijan osaamisen kehittymisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että ohjaaja on läsnä antaen opiskelijalle mahdollisuuden jakaa omia kokemuksiaan, tunteitaan sekä ajatuksiaan hänen kanssaan ohjauskeskusteluiden avulla [18, 53].

Ohjauskeskusteluissa oppimisen reflektio on oleellinen ja tarpeellinen osa harjoittelua opiskelijan osaamisen kehittymisen näkökulmasta. Ohjauskeskustelussa opiskelijaa autetaan tekemään näkyväksi ja refleктоimaan omaa tilannettaan, ajatuksiaan, käsityksiään ja ratkaisujensa perusteita (mitä opin ja mitä tunsin). Ohjauskeskustelussa tulee käyttää avoimia kysymyksiä niin että ky-

symykseen ei voi vastata ainoastaan kyllä tai ei. Avoimilla kysymyksillä tavoitellaan syvällisempää ymmärrystä asiasta. Suljettuja tai ohjaavia kysymyksiä tulisi välttää, sillä ne tukahduttavat helposti keskustelun ja johtavat vaillinaiseen ymmärrykseen. [19, 16, 21, 53.]

Sama asia kysyttynä suljetulla ja avoimella kysymyksellä:

”Tekisitkö saman uudelleen?” (suljettu kysymys)

”Miten tekisit saman asian uudelleen?” (avoin kysymys)

Ohjaaja toimii keskustelussa vastuullisena ammattilaisena ja yhdessä kulkijana [71, 72]. Tärkeää on, että keskustelussa vallitsee positiivinen ilmapiiri ja yhteisymmärrys. Henkilökohtaiset asenteet, arvostukset, motiivit ja kokemukset värittävät keskustelua. [42, 71.]

Vinkkejä ohjaajalle ohjauskeskusteluista:

- ✓ Muista varata aikaa ohjauskeskusteluihin opiskelijan kanssa.
- ✓ Ohjauskeskustelun pääroolissa on opiskelija ja hänen kokemuksensa.
- ✓ Aloita ohjauskeskustelu vaikka näin: ” Mistä harjoitteluusi liittyvästä asiasta haluaisit meidän keskustelevan?”

3.2.5 Palautteen antaminen

Palautteen antaminen ja vastaanottaminen ovat merkityksellinen osa laadukasta oppimisprosessia. Opiskelijat tarvitsevat palautetta oppimisensa tueksi [73]. Ohjaajan antama palaute tulee kohdistua toimintaan ja sen avulla oppimista ohjataan haluttuun suuntaan (rakentava palaute) tai oppimista vahvistetaan (positiivinen palaute). Palautteen tulisi sisältää kuvaus ja arviointi nykyisestä toiminnasta sekä ehdotuksia toiminnan parantamiseksi. Palaute luokitel-

laan yleisesti positiiviseen palautteeseen ja rakentavaan palautteeseen. [74, 75.] Palautetta annetaan tilannekohtaisesti toiminnan yhteydessä tai heti sen jälkeen (epävirallinen palaute) sekä ennalta sovitussa palautekeskusteluissa (virallinen). Molempien muotojen yhdistäminen johtaa oppimisen kannalta parhaimpaan lopputulokseen ja oppija alkaa aktiivisesti pyytää palautetta. Palaute tulisi aina antaa rauhallisessa ympäristössä ja avoimesti keskustellen, lähtien liikkeelle opiskelijan itsearviointista. [75.]

Ohjaajalla on velvollisuus ja vastuu antaa opiskelijalle palautetta säännöllisesti koko harjoittelun ajan [73]. Harjoittelun ohjauksen laatuvaatimusten ja kriteereiden [44, 46] sekä terveysalan koulutuksen harjoittelun suositusten [48] mukaan palautteen tulee olla jatkuvaa, rakentavaa sekä ammatillista kasvua edistävää. Oikein annettu palaute tukee sekä oppimista että opitun soveltamista ja vaikuttaa positiivisesti opiskelijan oppimismotivaatioon. Opiskelijalla on vastuu pyytää palautetta oppimisestaan aktiivisesti ja huomioida se toiminnassaan sekä myös antaa palautetta ohjaajalle ja koko harjoitteluyksikölle. [44, 46.]

Positiivinen palaute

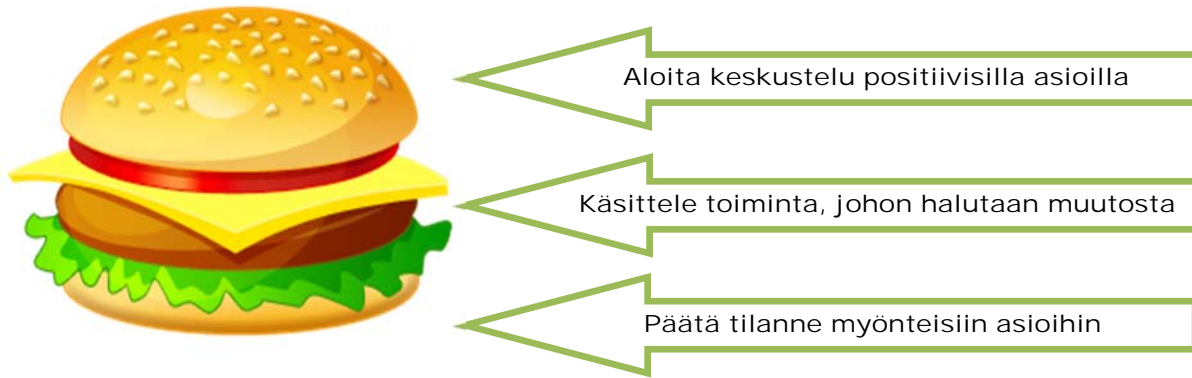
Positiivinen palaute annetaan usein toiminnan yhteydessä ja se kohdistuu palautteen saajan tekemiin oikeisiin ratkaisuihin ja toimintoihin vahvistaen niitä [75]. Positiivinen palaute koetaan usein epäviralliseksi tai sitä ei mielletä palautteeksi lainkaan [74]. Positiivinen palaute tulisikin aina nostaa uudelleen esiin ennalta sovituissa, virallisissa palautekeskusteluissa rakentavan palautteen rinnalle [75]. Korkealaatuisen positiivisen palautteen on todettu olevan yhteydessä opiskelijan parempiin suorituksiin harjoittelussa [76].

Esimerkkejä positiivisen palautteen antamisesta:

- *”Hienoa Maija, suoriuduit toimenpiteestä mallikkaasti. Olit suunnitellut hyvin tekemisesi. Huomioit hyvin aseptiikan, potilaan... Jatka samaan malliin”*
- *”Hyvä Henri, olet oppinut hyvin osaston päivärytmin ja tartut tehtäviin itsenäisesti!”*

Rakentava palaute

Rakentavan palautteen antamisessa on tärkeää huomioida että palaute kohdistuu toimintaan eikä opiskelijan persoonaan. Rakentava palaute annetaan heti arvioitavan toiminnan jälkeen ja siihen tarkasti kohdennettuna, kahden kesken, avoimesti sekä huomioiden vastaanottajan kyky ottaa palautetta vastaan. Rakentava palaute saattaa herättää vahvoja tunteita ja se kertoo vastaanottajan kyvystä käsitellä saamaansa palautetta. Rakentavassa palautteessa tulee aina olla mukana myös positiivisia asioita. [77, 75.] Korkealaatuisen rakentavan palautteen on todettu olevan yhteydessä opiskelijan täsmällisempään itsearviointiin [76]. Rakentavaa palautetta voi antaa monilla eri tavoilla, esimerkiksi hampurilaismallin avulla, kuvio 2. Hampurilaismallissa on tarkoitus aloittaa palaute positiivisellä asialla ja jatkaa rakentavalla osuudella, esim. toiminnan kehittämis ehdotuksilla. Palaute tulee päättää positiivisiin asioihin [77].

Kuvio 2. Hampurilaismalli palautteen antamiseen

[Mukaillen 75.]

Esimerkkejä rakentavan palautteen antamisesta:

- *"Suoriudit tehtävästä hyvin. Jatkossa voisit vielä huomioida aseptiikan, koska unohdit ottaa käsidesiä ennen tehtävää. Treenataan tätä vielä yhdessä, niin opit sen erinomaisesti. Hienoa, miten hyvin huomioit potilaan tehtävän aikana."*
- *"Olet suoriutunut harjoittelussa hienosti. Tässä vaiheessa opintojasi voisi kyllä olettaa, että huomioisit potilaan hieman paremmin toimenpidettä tehdessäsi. Muutoin vuorovaikutuksessa potilaan kanssa olet oikein luonteva."*

Vinkkejä ohjaajalle palautteen antamisesta:

- ✓ Muista, että rakentavassa palautteessa on aina mukana myös jotain positiivista!
- ✓ Tarkkaile miten opiskelija ottaa vastaan palautteen ja reagoi siihen tilanteen edellyttämällä tavalla!
- ✓ Mieti mikä on palautteen antamisen tarkoitus.
- ✓ "Hyvin menee" ei ole oppimista tukevaa palautetta.

3.2.6 Opiskelijan arvioiminen harjoittelun aikana

Arviointi sisältyy aina oppimiseen, ohjaamiseen sekä opettamiseen. Arviointi on väline, jolla opiskelijan osaaminen tehdään näkyväksi harjoittelun aikana. Arvioinnin avulla määritellään mitä opiskelija on oppinut ja mihin oppimista suunnataan arvioinnin jälkeen. [44, 45, 46, 47.]

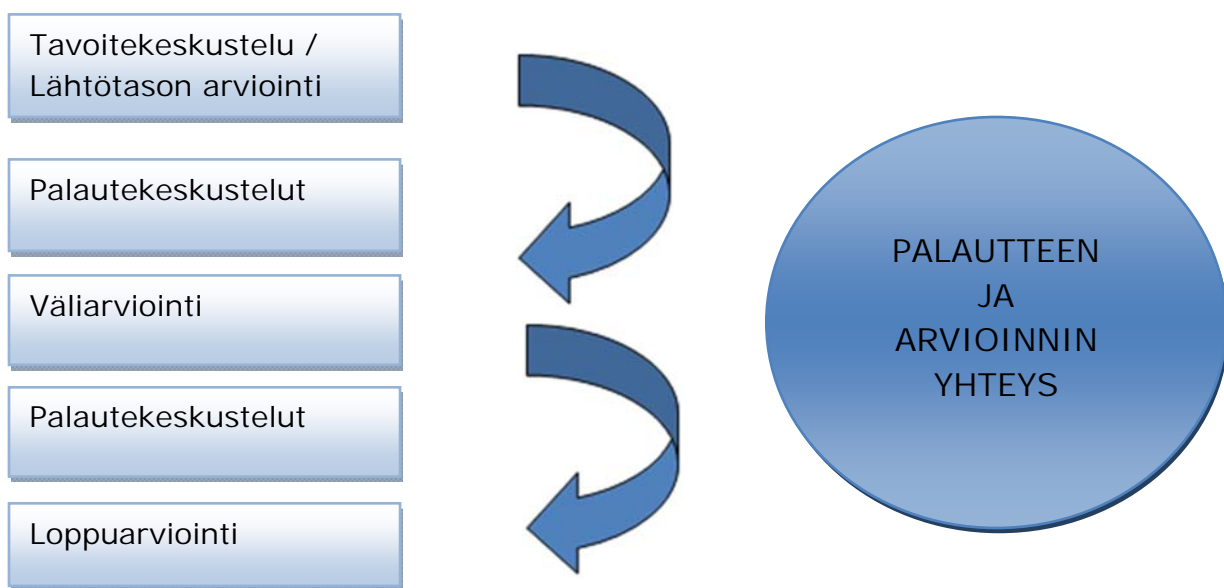
Arviointi on tärkeää opiskelijan ammatillisen kehittymisen kannalta, koska siinä verrataan ja varmistetaan opiskelijan suoriutuminen suhteessa omiin tavoitteisiin, opetussuunnitelman tavoitteisiin sekä ammatin osaamisvaatimuksiin [78, 73, 45, 47]. Arvioinnissa tulisi ottaa aina myös huomioon opiskelijan vuorovai-
kutustaidot, sitoutuminen ohjaussuhteeseen, ammatillisuus ja eettinen osaaminen, jotka jäävät usein vaille huomioita arvioinnissa [62].

Arviointi on vahvasti sidoksissa arvoihin ja arvostukseen. Arviointi edellyttää ohjaajalta korkeaa eettistä ammattitaitoa ja moraalia, koska arvioinnissa on kyse vallan käyttämisestä suhteessa opiskelijaan. Ohjaajan tulee tiedostaa vastuunsa eettisesti kestävä arvioinnin antamisesta. [79, 48, 45.] Tämä tarkoittaa sitä, että arviointi kohdistuu osaamiseen ja sen kehittymiseen eikä opiskelijan persoonaan.

Arviointi tulee toteutua prosessina koko harjoittelujakson aikana. Opiskelijan osaamisen arviointi voidaan kokea haasteellisena johtuen puutteellisista arviointitaidoista sekä kyvystä ymmärtää arviointiperusteita. Lisäksi arviointia voi olla vaikea tehdä, mikäli ohjaaja ei ole työskennellyt arvioitavan opiskelijan kanssa riittävästi harjoittelun aikana. Arviointitaidoissa voi kehittyä kouluttumalla ja sillä, että perehtyy arvioinnin perusteisiin sekä arvioinnissa käytettäviin välineisiin. [62, 80, 81.]

Arviointitilaisuuksiin osallistuvat opiskelija, nimetty ohjaaja sekä mahdollisuuk-
sien mukaan opettaja. Opiskelijan lähtötason kartoittaminen ja tavoitteiden asettaminen käynnistävät arviointiprosessin. [44, 45, 46.] Väliarvioinnilla

täsmennetään tavoitteita, arvioidaan jo opittuja taitoja ja vahvuuksia sekä ohjataan oppimista. Väliarvioinnilla on keskeinen merkitys opiskelijan opittujen taitojen syventämisessä ja soveltamisessa. Nimetty ohjaaja antaa suullisen ja kirjallisen arvioinnin, joka perustuu opiskelijan tavoitteisiin ja itsearviointiin. Ohjaajan antaman loppuarvioinnin tarkoituksena on tehdä yhteenveto harjoittelusta. Loppuarvioinnissa tuodaan esiin opiskelijan vahvuuksia sekä niitä asioita, joissa opiskelijan tulisi harjaantua jatkossa sekä tuetaan opiskelijan ammatillista kasvua. [48, 44, 46.] Kuviossa 3. kuvataan palautteen ja arvioinnin yhteyttä harjoittelun aikana.

Kuvio 3. Palautteen ja arvioinnin yhteys harjoittelussa

Harjoitteluyksikkö voi laatia omia arviointikriteerejä opiskelijalle, jotka perustuvat mm. yksikön oppimismahdollisuuksiin ja/tai oppimistavoitteisiin. Opiskelijan tulee saada tietää harjoittelua koskevat arviointikriteerit heti jakson alussa. [48.]

Hyvän arviointitilanteen elementit

Arviointitilanteiden järjestäminen ja sen suunnittelu ovat keskeisiä tekijöitä arviointiprosessin onnistumisen kannalta. Väliarvioinnin sekä loppuarvioinnin ajankohdat tulee sopia heti harjoittelun alussa. Tavoitteena on, että arviointitilanteisiin osallistuu oppilaitoksen harjoittelua ohjaava opettaja, mutta aina se ei ole mahdollista. Opiskelijalla on oikeus väli- ja loppuarvioon vaikka ohjaava opettaja ei olisikaan paikalla, tuolloin ne pidetään ohjaajan ja opiskelijan kesken. Arviointitilanteen kolmikantakeskustelu (opiskelija, ohjaaja ja opettaja) voidaan toteuttaa myös erilaisin menetelmin: perinteisesti kasvotusten tai muun yhteyden avulla (puhelin- tai videoyhteys). [44, 46.]

Ohjaaja varaa arviointitilanteisiin rauhallisen tilan, joissa keskustelut voidaan käydä rauhassa ilman ulkopuolisia häiriötekijöitä. Ohjaaja valmistautuu etukäteen arviointitilanteisiin palauttamalla mieleensä opiskelijan oppimistavoitteet. Ohjaajan tulee perustaa harjoittelujakson arviointi aina koulun opetussuunnitelman asettamiin harjoittelun tavoitteisiin sekä opiskelijan omiin henkilökohtaisiin tavoitteisiin. Ohjaajan tulee varmentaa, että arviointi suuntaa opiskelijan oppimista eteenpäin. Ohjaajan on myös keskityttävä positiivisten asioiden

vahvistamiseen. Ohjaajan tulee lisäksi varata tai pyytää itselleen aikaa kirjallisen arvioinnin kirjoittamiseen. Mikäli ohjaaja kokee, ettei ole työskennellyt riittävästi opiskelijan kanssa arvioidakseen häntä, hän kysyy kollegoiltaan palautetta opiskelijasta. [82, 6.]

Opiskelijaa pyydetään valmistautumaan arviointitilanteisiin arvioimalla omaa osaamistaan ja kehittymistään suhteessa määriteltyihin osaamistavoitteisiin (opiskelijan itsearviointi). Opiskelija voi arvioida itseään esimerkiksi SWOT-analyysin avulla, jossa hän erittelee omia osaamiseensa liittyviä vahvuuksia, heikkouksia, uhkia ja mahdollisuuksia. Opiskelijan tulee ymmärtää missä asioissa hänen tarvitsee kehittyä ja miten hän saavuttaa mahdolliset kehityshaasteet. Arviointitilanne alkaa aina opiskelijan omasta itsearvioinnista. [82, 6.] Opiskelijalla tulee olla mahdollisuus antaa suullista palautetta saamastaan ohjauksesta. Täten myös ohjaaja voi kehittyä omassa ohjaustehtävässään.

Vinkkejä ohjaajalle opiskelijan arvioimisesta:

- ✓ Ota selvää, mitkä ovat yksikkösi yleiset arviointikriteerit opiskelijalle!
- ✓ Muista pitää aina väliarviointi opiskelijan kanssa viimeistään harjoittelun puolella välissä!

3.2.7 Haasteelliset opiskelijaohjaustilanteet

Haasteiden tunnistaminen ja niihin puuttuminen mahdollisimman varhaisessa vaiheessa on tärkeää, jotta tilanne saadaan ratkaistua onnistuneesti. HUS:ssa on tuotettu toimintamalli vuokaaviona harjoittelun haasteellisiin tilanteisiin (liite 11.) [83]. Tilannetta lähdetään aina ratkaisemaan ohjaajan ja opiskelijan välisellä rakentavalla palautekeskustelulla. Mikäli tilanne ei ratkea, pidetään puheeksiottokeskustelu.

Haasteelliset opiskelijaohjaustilanteet voidaan jakaa opiskelijasta tai harjoitteluyksiköstä johtuviin tilanteisiin. Opiskelijasta johtuvien haasteiden syynä voivat olla esimerkiksi: opiskelijan puutteelliset oppimisvalmiudet, motivaatio-ongelmat, sitoutumattomuus harjoitteluun, epäammattillinen toiminta henkilökohtaiset ongelmat tai toiminta vastoin harjoitteluyksikön toimintaperiaatteita, kuten potilasturvallisuuden vaarantaminen, opiskelijan päihtyneisyys (liite 12) tai uhkaava käytös [84, 13, 85].

Harjoitteluyksikössä voi esiintyä haasteita, jotka voivat muodostua opiskelijan oppimisen esteeksi. Ohjaaja voi mm. negatiivisella, epäoikeudenmukaisella tai ammattitaidottomalla toiminnallaan vaikuttaa heikentävästi opiskelijan motivaatioon ja sitä kautta oppimiseen [86, 87]. Henkilökunnan epäkollegiaalinen tai negatiivinen suhtautuminen opiskelijoihin voidaan nähdä eettisenä ongelmana harjoitteluyksikössä [50]. Harjoitteluyksikön toimintakulttuurissa esiintyvä sanallinen tai sanaton kiusaaminen voi pahimmillaan aiheuttaa opiskelijalle psykosomaattisia oireita ja ammatillisen kasvun pysähtymistä. Mikäli havaitaan, että harjoitteluyksikössä kiusataan opiskelijaa, niin harjoitteluyksikön tulee olla valmiina ja kykenevä puuttumaan siihen. [87.] Ohjaajien tulee toiminnallaan luoda avoin ja turvallinen ilmapiiri oppimiselle [44, 46].

Puheeksiottokeskustelun järjestäminen kannattaa suunnitella etukäteen ja siihen osallistuvat opiskelija, nimetty ohjaaja ja ohjaava opettaja. Mikäli opettaja ei pääse osallistumaan keskusteluun voidaan pyytää mukaan yksikön opiskelijavastaava tai osastonhoitaja. Ennen puheeksiottokeskustelua haasteelliset tilanteet tulee olla kuvattuna kirjallisesti esimerkein ja niistä kannattaa keskustella myös muiden ohjaajien kanssa. Puheeksiottokeskustelussa jokainen osapuoli tuo esille oman näkökulmansa käsiteltävään asiaan, siten että opiskelija aloittaa ensimmäisenä. Keskustelussa esille tulleet asiat, ja se mitä niistä sovi-taan, kirjataan esimerkiksi puheeksiottolomakkeelle (liite 13). Sovituille asioille määritellään seuranta-aika ja uuden keskustelun ajankohta. [88.]

Usein haasteelliset opiskelijaohjaustilanteet ovat ratkaistavissa varhaisella puuttumisella ja hyvällä ohjauksella, niin että harjoittelu etenee suunnitellusti. Haasteellisen opiskelijaohjaustilanteen lopputuloksena voi olla harjoittelujakson keskeyttäminen tai hylkääminen. Harjoittelujakson hylkäämisestä päättää aina oppilaitoksen ohjaava opettaja.

Vinkkejä ohjaajalle haasteellisista opiskelijaohjaustilanteista:

- ✓ Puutu varhaisessa vaiheessa haasteellisiin tilanteisiin opiskelijan kanssa!
- ✓ Puutu tilanteeseen, jos näet jonkun kohtelevan opiskelijaa huonosti!

3.3. Yleiset harjoitteluun liittyvät periaatteet

Harjoittelun yhtenä sisältönä on ammatillisen työroolin ja organisaation toimintatapojen omaksuminen sekä noudattaminen. Nämä ovat tärkeitä harjoitteluyksikköön sopeutumisen ja kollegiaalisuuteen kasvamisen näkökulmasta. Harjoitteluyksiköiden ja ohjaajien tehtävänä on ohjeistaa opiskelijoita myös yleisistä harjoitteluun liittyvistä periaatteista.

Opiskelijan rokotukset ja tartuntataudit

- Lue Johtajaylilääkärin ohje 6/2012 (liite 14).
- Opiskelijaterveydenhuollon tulee valvoa tämän ohjeistuksen toteutumista.
- Opiskelijan tulee harjoitteluyksikön pyytäessä esittää tarvittavat dokumentit liittyen rokotuksiin.

Harjoittelun ohjauskieli

- HUS:n viralliset harjoittelun ohjauskielet ovat suomi ja ruotsi.
- Niiden opiskelijoiden kohdalla, jotka opiskelevat Suomessa englanninkielisessä AMK-tutkintoon johtavassa koulutuksessa (Degree Programme in Nursing), käytetään ohjauskielinä suomea tai ruotsia.
  - Opiskelijan tulee pystyä laatimaan harjoittelun tavoitteet HUS:ssa suomeksi tai ruotsiksi ja saavuttaa ne suomen- tai ruotsinkielisellä ohjauksella.
- Kansainvälisiä vaihto-opiskelijoita voidaan ohjata myös muilla kielillä.

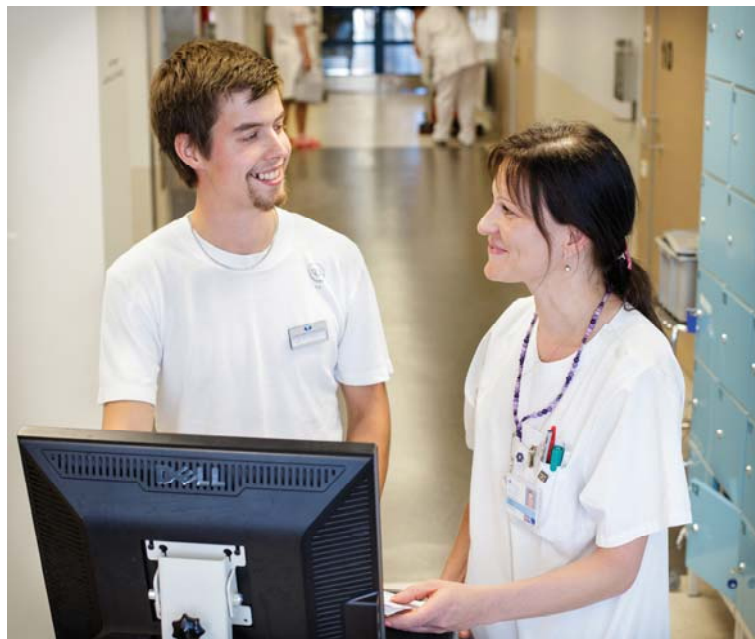
Lasten ja nuorten parissa suoritettava harjoittelujakso

- Harjoitteluyksikön esimiehellä on oikeus pyytää opiskelijalta rikosrekisteriotetta, mikäli harjoittelu edellyttää olennaisesti alaikäisten parissa työskentelyä ja jos harjoitteluyksikön työntekijöiltäkin vaaditaan ko. asiakirja.
- Jos harjoitteluyksikkö edellyttää rikosrekisteriotetta, opiskelijan on toimitettava se harjoitteluyksikköön ennen harjoittelun alkamista.
- Alaikäisiin kohdistuvat rikosrekisterimerkinnät voivat olla este harjoittelun suorittamiseen kyseisessä harjoitteluyksikössä (Laki ammattikorkeakoululain muuttamisesta 953/2011 ja laki rikosrekisterilain 6 §:n muuttamisesta 955/2011).

Opiskelijan työasu, nimineula ja hygienia harjoittelussa

- HUS antaa opiskelijalle työ- ja suojavaatetuksen harjoittelun ajalle, josta oppilaitos maksaa HUS:lle korvauksen.
- Työasu vaihdetaan säännöllisesti puhtaaseen. Päähineet tai huivit vaihdetaan päivittäin. Mikäli opiskelija käyttää omaa päähinettä tai huvia, niin hän huolehtii itse sen pesemisestä ja vaihtaa sen päivittäin.
- Työjalkineina opiskelija käyttää omia puhtaita sisäkenkiä, joilla saa kulkea sairaalan alueella.

- Hyvään henkilökohtaiseen hygieniaan kuuluu omasta puhtaudesta ja työasun siisteydestä huolehtiminen.
- Opiskelijan tulee tutustua ja noudattaa sairaalahygieniayksikön ohjeistusta harjoittelunsa aikana.
- Linkki: [Infektioidentorjuntayksikön kotisivu](#) (Intranet > Potilaan hoito > Hoito-ohjeet > Infektioiden torjuntaohjeet).
- Nimineula tulee olla esillä kaikilla HUS:ssa harjoittelevilla opiskelijoilla. Opiskelija tuo oman nimineulan mukanaan harjoitteluun tullessaan.

Salassapito- ja käyttäjäsitoumus sekä HUS:n verkkotunnukset

- Opiskelijoille haetaan HUS:n verkkotunnukset (ei sähköpostiosoitetta) harjoittelun ajaksi. Opiskelija saa kunkin harjoitteluyksikön tarpeenmukaiset tunnukset sähköisiin potilastietojärjestelmiin potilaan hoidon kirjaamista varten [89]. Tunnukset haetaan sähköisellä lomakkeella.
- Opiskelijoiden tunnusten hakuohje ja tunnustilauslomake löytyvät intranetistä [Atk-avun sivuilta](#) (Intranet>HelpDeskit>ATK-apu>Tunnushallinta).
- Harjoittelun alussa opiskelija allekirjoittaa harjoittelukohtaisen salassapito- ja käyttäjäsitoumuslomakkeen.

Opiskelijan osallistuminen lääkehoitoon harjoittelun aikana

- Lue johtajaylilääkärin ohje 9/2011 (liite 15).
- Opiskelijalla tulee olla suoritettuna hyväksytysti ko. harjoitteluun liittyvät lääkehoidon teoria- ja laboraatio-opinnot sekä lääkelaskutentit.
- Hoitotyön koulutusohjelman opiskelijan tulee osoittaa osaamisensa Lääkehoitopassin avulla (paperinen tai sähköinen versio).
- Tutustu lääkehoitopassin sähköiseen versioon internetissä osoitteessa: www.laakehoitopassi.fi (Katso esittelyvideo: ohjaajat).
- Tunnukset lääkehoitopassiin sisäänkirjautumista varten saat hoitotyön kliinisiltä opettajilta osoitteesta: Hyksklope@hus.fi

Opiskelijan työaika

- Opiskelija noudattaa harjoitteluyksikössä toteutettavaa työaikaa.
- Opiskelijan tulee noudattaa ohjaajiensa työvuoroja, niiltä osin kuin ohjaaja arvioi sen opiskelijan oppimisen kannalta hyödylliseksi.
- Työvuorot tulee aina suunnitella yhdessä ohjaajan kanssa.

- Työvuorot suunnitellaan aina kerrallaan koko harjoittelujakson ajalle, siltä osin kuin ohjaajien työvuoroja on saatavilla.
- Iltavuorot, viikonloput sekä yövuorot kuuluvat opiskelijan harjoitteluun harjoitteluyksikön työajan puitteissa.
  - Opiskelijan oppimista tukee, se että hän osallistuu harjoitteluyksikön toimintaan ja potilaan hoitoon eri vuorokauden aikoina.
- Viikkotuntimäärä tulee suunnitella 35–40 tunnin mukaisesti .
- Pitkiä työvuoroja (enemmän kuin 8h) ei suositella tehtäväksi eikä niitä tule käyttää harjoitteluviikkojen lyhentämiseen.
  - Pitkät työvuorot eivät lähtökohtaisesti tue opiskelijan oppimista.
- Vuorokausi- ja viikkolepo tulee toteutua työvuorosuunnitelmassa.
  - Varmistetaan vähintään 9 tunnin pituinen keskeytymätön lepoaika työvuorojen välillä ja kerran viikossa vähintään 35 tuntia kestävä keskeytymätön vapaa-aika (Työaikalaki 605/1996 § 29 ja § 31).
  - Tämän tulee toteutua silloinkin, kun opiskelija käy harjoittelun ohella työssä tai suorittaa kahta harjoittelua samanaikaisesti.
  - Esim. keikkatyön yövuorosta aamuvuoroon harjoitteluun saapuminen on ehdottomasti kielletty ja harjoittelun keskeyttämisen syy.

Työvuorotaulukko

- Työvuorotaulukko on virallinen asiakirja tehdyistä harjoittelutunneista.
- Työvuorotaulukko täytetään kuulakärkikynällä.
- Mahdolliset muutokset kirjataan punaisella kynällä työvuorotaulukkoon niin, että alkuperäinen suunniteltu työvuoro jää näkyviin.
- Poissaolot merkitään työvuorotaulukkoon #-merkillä.
- Koulupäivät merkitään työvuorotaulukkoon K-kirjaimella.
- Opiskelija selvittää ja huolehtii itse poissaolojensa korvattavuuden oppilaitoksen harjoittelua ohjaavalta opettajalta.
- Työvuorosuunnitelma tulee olla aina henkilökunnan nähtävillä.

- Mikäli työvuoroja täytyy muuttaa, on muuttamisesta neuvoteltava ohjaajan ja esimiehen/vuorovastaavan kanssa ja muutokset merkitään punaisella kynällä niin, että alkuperäinen suunniteltu työvuoro jää näkyviin.
- Ennen harjoittelun päättymistä ohjaaja allekirjoittaa opiskelijan työvuorotaulukon. Tämän jälkeen työvuorotaulukkaan ei saa enää tehdä muutoksia.
- Opiskelijalle jää alkuperäinen työvuorotaulukko ja harjoitteluyksikköön jää kopio työvuorotaulukosta.

Opiskelijan tauot harjoittelupäivän aikana

- Opiskelija noudattaa harjoitteluyksikön ohjeistuksia taukojen pitämisestä
  - KVTES:n mukaisesti työpäivään kuuluu lepo/ruokatauko (30 minuuttia), esimerkiksi yksi 20 minuutin lepo/ruokatauko ja lisäksi yksi 10 minuutin lepo/ruokatauko (KVTES työaikaluku 9§).
- Opiskelijan tulee sopia taukojen pitämisestä ohjaajan kanssa ja ilmoittaa niiden alkamisesta ohjaajalle. Tauot tulee ajoittaa harjoitteluyksikön toiminnan mukaan.

Opiskelijan sairauspoissaolot

- Opiskelijan tulee ilmoittaa sairauspoissaolosta viipymättä harjoitteluyksikköön sekä ohjaavalle opettajalleen.
- Poissaolo tulee ilmoittaa aina puhelimitse ja määrääjäksi esimiehelle/vuorovastaavalle.
- Opiskelija selvittää poissaolojensa korvattavuuden ohjaavalta opettajalta.
- Opiskelija toimittaa tarvittaessa sairauspoissaolotodistuksen oppilaitokseen.

HUS on savuton sairaala - tupakointi harjoittelun aikana

- Opiskelijoita koskee samat säännöt kuin henkilökuntaakin.
- Linkki: [Savuton sairaala \(Pysyväisohje 8/2013\)](#) (Intranet > Henkilöstö > Savuton sairaala).

Sähköisten viestintävälineiden käytön periaatteet harjoittelun aikana

- Opiskelijoiden internetin ja sosiaalisen median käyttöä koskee sama ohjeistus kuin HUS:n henkilökuntaa.
- Linkki: [Sähköisten viestintävälineiden käytön periaatteet \(Pysyväisohje 19/2010\)](#) (Intranet > Organisaatio > Hallinnolliset säännöt ja ohjeet > Pysyväisohjeet).

Toisesta kulttuurista tuleva opiskelija harjoittelussa

- Toisesta kulttuurista ja eri kielialueilta tulevien opiskelijoiden harjoitteluun liittyvissä erityiskysymyksissä sovelletaan HUS:n ohjeita.
- Erityiskysymyksiä ovat mm. yhdenvertainen kohtelu, perehdyttäminen ja eri uskonnon mukanaan tuomat erityiskysymykset.
- Linkki: [Maahanmuuttaja HUS:n palveluksessa \(Pysyväisohje 2/2010\)](#) (Intranet > Organisaatio > Hallinnolliset säännöt ja ohjeet > Pysyväisohjeet).

Opiskelijan altistuminen verelle, eritteille sekä tuberkuloosille ja muille biologisille altisteille

- Ohjeistus siitä, miten tilanteessa tulee toimia, löytyy liitteestä 16.
  - Toimintaohje koskien veri- ja eritealtistumistilanteita sekä tuberkuloosille ja muille biologisille altisteille altistumista

Opiskelijan tapaturma tai väkivaltatapaturma harjoittelun aikana

- Ohjeistus siitä, miten tilanteessa tulee toimia, löytyy liitteestä 17.
  - Toimintaohje koskien opiskelijan tapaturmaa harjoittelun aikana

Päihtynyt opiskelija harjoittelussa

- Ohjeistus siitä, miten tilanteessa tulee toimia, löytyy liitteestä 12.
  - Toimintaohje koskien päihtynyttä opiskelijaa harjoittelussa

3.4. Harjoittelusopimukset ja laskutus

Harjoitteluyksiköitä ja oppilaitoksia velvoittavilla sopimuksilla turvataan laadukas oppimisympäristö opiskelijan harjoittelun tavoitteiden saavuttamiseksi [48, 44, 46]. HUS-kuntayhtymällä ja oppilaitoksilla tulee olla voimassa olevat harjoittelusopimukset. HUS-kuntayhtymällä on sopimukset voimassa neljän pääkaupunkiseudun ammattikorkeakoulun kanssa. Nämä ovat Arcada, DIAK, Laurea ja Metropolia. Harjoitteluyksiköiden tulee tarjota harjoittelupaikkoja kaikille sopimusammattikorkeakouluille. Myös useiden HUS alueen II asteen oppilaitosten kanssa on laadittu harjoittelusopimukset.

Mikäli opiskelijoita tulee muista kuin em. oppilaitoksista, oppilaitoksen kanssa on aina erikseen laadittava opiskelijakohtainen harjoittelusopimus. Harjoittelu-

sopimukset laaditaan esimiestasolla. Opiskelija ei voi harjoitella ilman voimassa olevaa harjoittelusopimusta.

Laskutus

Opiskelijan harjoittelun laskutuksessa käytetään HUS- harjoittelulaskun liitettä, joka täytetään huolellisesti ja allekirjoitetaan harjoitteluyksikössä. Harjoittelulaskun liitteeseen merkitään:

- Oppilaitoksen tiedot (Oppilaitoksen nimi, koulutusohjelma, laskutusosoite, ohjaava opettaja)
- HUS- kuntayhtymän tiedot (HUS:n sairaanhoitoalue/toimialue/liikelaitos / osaamiskeskus, harjoittelupaikka/-osasto, harjoittelupaikan kustannuspaikkanumero, kirjanpitokoodi, harjoittelupaikan osastonhoitajan / opiskelijavastaavan / opiskelijaohjaajan allekirjoitus ja nimenselvennys sekä ohjauksesta vastaavan ylihoitajan allekirjoitus ja nimenselvennys)
- Opiskelijaan ja harjoitteluun liittyvät tiedot (Opiskelijan nimi ja kurssinumero, harjoittelun ajankohta, suunniteltujen päivien lkm., poissaolopäivät lkm., laskutettavat päivät, laskutettavat viikot ja suojavaatteiden käyttöviikot)
- Harjoittelulaskun liitteessä on laskutusohjeet sähköistä ja manuaalista täyttämistä varten
- Liitteenä esimerkki (liite 18), jossa nämä asiat havainnollistuvat.

Harjoittelulaskun liitteeseen merkitään aina suunniteltujen harjoittelupäivien lukumäärä sekä poissaolopäivien lukumäärä mikäli se on 12 harjoittelupäivää tai enemmän. Harjoittelun keskeytyessä sairauden tai muun perustellun syyn takia, laskutetaan keskeytyksen ilmoituspäivästä kuitenkin enintään kahden harjoitteluviikon ajalta. Jos vahvistetut harjoitteluviikot peruutetaan myöhemmin kuin 14 kalenteripäivää ennen varattua ajankohtaa, laskutetaan peruutetun harjoittelujakson pituudesta 50 %. Jos vahvistettuja harjoitteluviikkoja ei

peruuteta tai peruutus tapahtuu harjoittelujakson alkamisen jälkeen, laskutetaan koko harjoittelujakso 100 %.

Harjoitteluyksikössä tulee varmistaa, että jokaisesta opiskelijasta on lähetetty HUS harjoittelulaskun liite. Harjoittelulaskun liite lähetetään harjoitteluyksiköstä eteenpäin heti harjoittelun päätyttyä allekirjoitettavaksi yhteisesti sovitulle henkilölle HUS- kuntayhtymän sisällä (esimerkiksi osastoryhmän päällikkö, ylihoitaja). Tämän jälkeen harjoittelulaskun liite lähtee oman alueen ohjeistuksen mukaan laskutukseen. Harjoittelulaskun liitteen mukaan ei laiteta kopiota opiskelijan työvuorotaulukosta. Suositellaan kuitenkin, että kopio työvuorotaulukosta säilytetään harjoitteluyksikössä kolmen vuoden ajan joko paperisena tai skannattuna.

Vinkkejä ohjaajalle harjoittelusopimuksista ja laskutuksesta:

- ✓ Varmista osastonhoitajaltasi, että opiskelijasta on voimassaoleva harjoittelusopimus, mikäli hän tulee muualta kuin pääkaupunkiseudun oppilaitoksista!
- ✓ Muista HUS:n harjoittelulaskun liitteen täyttö, allekirjoitus ja lähetys heti harjoittelun päätyttyä!

3.5. Opiskelijaohjaukseen liittyvistä asioista tiedottaminen

Laadukkaaseen opiskelijaohjaukseen kuuluu hyvä tiedottaminen. Monipuolinen ja tehokas tiedottaminen oppilaitoksen ja harjoitteluyksiköiden välillä tukee harjoittelun onnistumista. Suunnitellulla tiedottamisella voidaan varmistaa harjoitteluyksikön ja oppilaitoksen sekä opiskelijan sitoutuminen ohjaukseen ja oppimiseen. Oppilaitoksissa ja harjoitteluyksiköissä tulee olla nimetty vastuuhenkilö, jonka toimenkuvaan kuuluu opiskelijaohjaukseen liittyvistä asioista tiedottaminen. Henkilön nimeäminen on jokaisen organisaation vastuulla. [48, 90, 91, 44, 46.]

HUS:n ja oppilaitosten välinen tiedotus

HUS:n hoitotyön johto ja opiskelijaohjauksen asiantuntijaryhmä (OOAR) vastaa tiedottamisesta oppilaitoksiin. HUS:n ja oppilaitosten internet sivuilta on mahdollista saada tietoa harjoitteluun liittyvistä ohjeista ja käytänteistä. Opinnäytetyöt, harjoittelutehtävät, kehittämistyöt sekä HUS:n ja oppilaitosten väliset yhteistyöprojektit voivat myös toimia tiedottamisen väylänä organisaatioiden välillä [vrt. 92].

Oppilaitoksessa tuotetaan harjoitteluohje harjoitteluyksiköihin, jonka opiskelijat tuovat tullessaan. Harjoitteluohje sisältää: mm. harjoittelujakson tavoitteet, arviointikriteerit, opiskelijan oppimistehtävät sekä harjoittelua ohjaavan opettajan yhteystiedot [44, 46, 42].

Hyks-sairaanhoidoalueen hoitotyön kliniset opettajat toimivat kiinteässä yhteistyössä oppilaitosten opettajien kanssa. Hoitotyön kliniset opettajat tiedottavat HUS:n harjoitteluyksiköihin liittyviä asioita oppilaitoksille. Vastaavasti hoitotyön kliniset opettajat tiedottavat HUS:n harjoitteluyksiköitä oppilaitosten opetukseen ja harjoittelun käytänteisiin liittyvistä asioista.

HUS:n sisäinen tiedottaminen

HUS:n intranetissä tiedotetaan harjoitteluun liittyvistä ohjeista ja käytänteistä omalle henkilökunnalle. Opiskelijaohjauksen asiantuntijaryhmän (OOAR) työtilassa on löydettävissä mm. opiskelijaohjauksen toteuttamiseen liittyviä ohjeita. Linkki: [Opiskelijaohjauksen asiantuntijaryhmän työtila](#) (Intranet > Potilaan hoito > Hoitotyö > Hoitotyö tutkimus ja opetus > Opiskelijaohjauksen asiantuntijaryhmän työtila). HUS:n hoitotyön kliniset opettajat tai lähiesimiehet tiedottavat ajankohtaisista opiskelijaohjaukseen liittyvistä asioista henkilökunnalle.

Harjoitteluyksikön sisäinen tiedottaminen

Opiskelijavastaava päivittää vähintään vuosittain yksikön opiskelijaohjaukskansion sisältöä [44, 46]. Harjoitteluyksikön opiskelijavastaava tiedottaa ohjaajille ja muulle henkilökunnalle harjoitteluun tulevista opiskelijoista ja harjoitteluun liittyvistä asioista [90]. Opiskelijavastaava nimeää opiskelijoille henkilökohtaisen ohjaajan ennen harjoittelun alkua [42].

Vinkkejä ohjaajalle opiskelijaohjaukseen liittyvien asioiden tiedottamisesta:

- ✓ Ota selvää, kuka yksikössäsi tiedottaa opiskelijaohjaukseen liittyvistä asioista!
- ✓ Varmista omalta osaltasi, että opiskelijaohjaukskansio tai muu materiaali on ajantasainen!
- ✓ Voit aina olla yhteydessä Hyks-sairaanhoitoalueen hoitotyön klinisiin opettajiin ja kysyä oppilaitoksiin sekä harjoittelukäytänteisiin liittyvistä asioista. Lähetä kysymyksesi sähköpostilla osoitteeseen: Hyksklope@hus.fi

4. OPI SKELI JAOHJAUKSEN KEHI TTÄMI NEN

4.1. Opiskelijaohjauksen laadun arviointi

Opiskelijaohjauksen laadun arvioinnin mittari (CLES) kuvaa oppimisympäristöä ja ohjauksen laatua, neljällä eri osa-alueella (liite 19 CLES-mittarin muuttujaluettelo). Opiskelija arvioi harjoitteluyksikön ilmapiiriä, hoidon lähtökohtia, ohjauksellisia lähtökohtia ja ohjaussuhteen toimivuutta. Lisäksi opiskelija voi antaa vapaamuotoista kirjallista palautetta kuluneesta harjoittelusta. Alkuperäinen CLES mittari pohjautuu Mikko Saarikosken väitöskirjaan [58] ja se tulee sanoista *Clinical Learning Environment Supervision scale*. Sitä on myöhemmin laajennettu kuvaamaan myös oppilaitoksen opettajan osuutta (CLES + T). Mittari on laajasti käytössä Suomessa sekä myös kansainvälisesti. [39, 93.] HUS:ssa se on ollut käytössä vuodesta 2007 lähtien, saadun opiskelijapalautteen avulla kehitetään opiskelijaohjausta.

Opiskelija vastaa sähköisesti kyselylomakkeeseen mielellään harjoittelun viimeisellä viikolla. On suositeltavaa, että opiskelija vastaa kyselyyn harjoitteluyksikössä. Kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista ja luottamuksellista, siihen

kuluu aikaa noin 15 minuuttia. Opiskelija tarvitsee ohjeen kyselyyn vastaamiseen, josta käy ilmi harjoitteluyksikön tunnistetiedot ja kyselyn salasana. Kysely löytyy osoitteesta www.hus.fi (liite 20 kyselyn saatekirje opiskelijoille).

Kyselyn tulokset raportoidaan vuosittain harjoitteluyksiköihin esimiehille. Tulokset tulee käsitellä harjoitteluyksikössä esimerkiksi osastotunnilla ja niistä nousevien kehittämistarpeiden avulla tulee asettaa tavoitteet ohjauksen laadun systemaattiselle parantamiselle.

Vinkkejä ohjaajalle opiskelijaohjauksen laadun arvioinnista:

- ✓ Tutustu liitteenä 19 olevaan CLES-palautekyselyyn!
- ✓ Kannusta opiskelijaasi antamaan CLES -palaute harjoittelusta!
- ✓ Kiinnitä erityisesti huomiota CLES:stä nouseviin kehittämistarpeisiin omassa ohjaustyössäsi.
- ✓ Kysy ja kannusta opiskelijaa antamaan myös suullista palautetta Sinulle ohjaajana ja yleisesti harjoittelusta.

4.2. Opiskelijaohjaajana kehittyminen

Jokaisella HUS:n työntekijällä on ohjausvelvollisuus. Tätä tehtävää hoitaessaan ohjaaja tarvitsee monenlaisia tietoja ja taitoja ohjattaessaan opiskelijaa. Ohjaajan ihmissuhdetaidot, kiinnostus ohjaamisesta sekä substanssiosaaminen ovat merkityksellisiä. Pedagoginen osaaminen; ohjausosaaminen ja ohjaamisen taidot, reflektio- ja arviointiosaaminen ovat ohjaamisen kannalta keskeisiä [47] ja niiden katsotaan olevan tekijöitä, jotka tekevät ohjauksesta vaikuttavaa [94]. Kehittyäkseen ohjaajana, ohjaaja tarvitsee ohjausosaamisen eri osa-alueisiin koulutusta, tietojen ja taitojen päivytystä sekä aikaa valmistautua [6, 47]. Taulukossa 4 on kuvattu hyvän ohjaajan ominaisuuksia, joiden tiedostaminen on ohjaajana kehittymisen lähtökohta.

Ohjaajana kehittyminen vaatii koulutuksen ja ajan lisäksi, myös yhteistyötä ja verkostoitumista muiden ohjaajien kanssa [55, 6]. Verkostoituminen, niin oman yksikön kuin muidenkin harjoitteluyksiköiden ohjaajien kanssa, tarjoaa ohjaajille uusia näkökulmia ohjaamiseen sekä hyvien käytänteiden jakamista ja käyttöönottoa [6, 47]. Vaikka ohjaaminen on palkitsevaa, se voi olla myös haasteellista [6]. Pyrkiessään tarjoamaan opiskelijalle parasta mahdollista ohjausta, ohjaaja voi kuormittua. Ohjaaja tarvitsee tukea ensisijaisesti koko organisaatiolta, esimieheltään sekä kollegoiltaan [95]. Mikäli ohjaaja kokee kuormittuvansa, on ensisijaisen tärkeää, että hänellä olisi mahdollisuus puhua asiasta esimiehensä kanssa.

HUS on organisaationa vastuussa opiskelijaohjauksen laadusta ja sen tehtävä on sitouttaa ohjaajat ohjaustehtäväänsä [96] sekä turvata ohjaajien asianmukainen koulutus [97]. HUS tukee ohjaajien ohjausosaamista järjestämällä opiskelijaohjaaja koulusta (3op) kaksi kertaa vuodessa. Koulutuksen tavoitteena on mm. että ohjaaja saa pedagogisia valmiuksia ohjata opiskelijaa ja analysoida ohjaussuhteen merkitystä opiskelijan oppimisen ja ammatillisen kasvun tukena. Ohjaaja oppii refleктоimaan näkemyksiään ja kokemuksiaan muiden ohjaajien kanssa ja perehtyy ajankohtaisiin tutkimusartikkeleihin opiskelijaohjauksen näkökulmasta. Lisäksi HUS alueella toimivat ammattikorkeakoulut ja II-asteen oppilaitokset tarjoavat opiskelijaohjaaja- ja arvioitsijakoulutuksia.

Taulukko 4. Hyvän ohjaajan ominaisuuksia ja niiden ilmeneminen käytännössä [mukaillen 6.]

Hyvän ohjaajan ominaisuuksia	Esimerkki miten ilmenee käytännössä
Motivoiva, innostava ja sitoutunut ohjaamiseen	Käy tavoitekeskustelun opiskelijan kanssa
Näkee jokaisen tilanteen mahdollisena oppimistilanteen	Pitää kiinni sovituista tapaamisista
Vastaa opiskelijan tavoitteisiin	Tutustuu opiskelijan tavoitteisiin
Antaa aikaa, tietonsa ja kokemuksensa opiskelijan käyttöön	Työskentelee opiskelijan kanssa enemmän kuin 40 % harjoittelusta
Antaa opiskelijalle vastuuta sopivassa määrin	Antaa opiskelijan tehdä asioita itsenäisesti, mutta ohjatusti
Läsnäoleva ja halukas kuuntelemaan	Ottaa vastuuta opiskelijan oppimisesta
Ihmisläheinen ja empaattinen lähestymistapa	Pyytää kollegoita osallistumaan opiskelijan ohjaukseen ja ottamaan hänet mukaan
Huomioi opiskelijan tarpeet ja jännityksen	Asettaa opiskelijan tarkoituksenmukaisiin oppimistilanteisiin
Kyselee ja haastaa opiskelijaa	Tietää opiskelijan oppimistehtävistä
Jakaa tietoaan ja osaamistaan	Toimii näyttöön perustuen
Kannustaa ammatilliseen kasvuun	Osaa annostella tietoa opiskelijalle oikeassa suhteessa
Reflektoi opiskelijan kanssa, etsii uusia ideoita, on avoin keskustelulle	Sitoutuu reflektiokeskusteluihin
Antaa rakentavaa palautetta	Antaa sekä positiivista että rakentavaa palautetta säännöllisesti
Kannustaa opiskelijaa kriittiseen ajatteluun	Huomioi opiskelijan aikaisemmat kokemukset
Tukee kun opiskelijalla on vaikeuksia oppia	Ei pidä opiskelijaa työvoimana vaan antaa hänelle aikaa oppimiseen
Kehittää omaa ohjaamistaan	Osallistuu ohjaajakoulutuksiin ja on halukas kehittämään omaa ohjaamistaan
On kollegiaalinen ja ammatillinen	Osoittaa ammatillista käytöstä ja toimii hyvänä roolimallina

LÄHTEET

1. *HUS:n strategia 2012–2016*. Saatavissa osoitteessa: <http://intra.hus.fi/subfrontpage2.aspx?path=1,51833,274615>.
2. *HUS:n hoitotyön toiminta- ja toteutussuunnitelma 2013*. Saatavissa osoitteessa: http://intra.hus.fi/content_list.aspx?path=1,2669,2907,46992.
3. Ohranen T, Ruuskanen S, Mella P, Patanen H & Pohjamies-Molander N. 2013. *Ammattikorkeakouluissa ja II asteen oppilaitoksissa opiskelevien ohjattu harjoittelu*. HUS:n opiskelijaohjauksen nykytilan kartoitus. Raportti. Saatavissa osoitteessa: http://tiimit.hus.fi/hallinto/hoitoty_o_opiskelijaohjaus_asiantuntijat/Sivut/default.aspx.
4. Bowden J & Marton F. 2003. *The university of learning – beyond quality and competence in higher education*. London: Kogan Page.
5. Lindblom-Ylänne S, Nevgi A & Kaivola T. 2007. Oppimis- ja tietokäsityksistä opetustapaan. Teoksessa Lindblom – Ylänne S. & Nevgi A. 2007. (toim.) *Yliopisto- ja korkeakouluopettajan käsikirja*. Helsinki: WSOY. 67–81.
6. Walsh D. 2010. *The nurse mentor's handbook. Supporting students in clinical practice*. Englanti: McGraw-Hill Education.
7. Nevgi A & Lindblom-Ylänne S. 2007. Oppimisenäkemykset antavat perustan opetukselle. Teoksessa Lindblom – Ylänne S. & Nevgi A. 2007. (toim.) *Yliopisto- ja korkeakouluopettajan käsikirja*. Helsinki: WSOY. 82–116.
8. Miettinen R. 2002. Varieties of constructivism in education: Where do we stand? *Journal Lifelong Learning in Europe* 7 (1), 41–48.
9. Lehtinen E & Kuusinen J. 2001. *Kasvatuspsykologia*. Juva: WSOY.
10. Dunn R. 2000. Learning styles: Theory, research and practice. *National Forum of Applied Educational Research Journal* 13 (1), 3–22.
11. Vesterinen A, Komulainen K, Hiller-Ikonen A, Latva-Korpela I & Colliander T. 2014. Hoitotyön opiskelijoiden ammatillinen osaaminen opintojen eri vaiheissa. *Tutkiva Hoitotyö* 12 (2), 14–22.
12. D'Amore A, James S & Mitchell E. 2012. Learning styles of first-year undergraduate nursing and midwifery students: A cross-sectional survey utilising the Kolb Learning Style Inventory. *Nurse Education Today* 32, 506–515.
13. Luhanga F, Yonge O & Myrick F. 2008. Precepting an unsafe student: The role of the faculty. *Nurse Education Today* 28, 227–231.
14. Price G & Gale A. 2006. How do dyslexic nursing students cope with clinical practice placements? The impact of dyslexic profile on the clinical practice of dyslexic nursing students: Pedagogical issues and considerations. *Learning disabilities a Contemporary Journal* 4 (1), 18–36.
15. Thomas J, Jack BA, Jinks AM. 2012. Resilience to care: A systematic review and metasynthesis of the qualitative literature concerning the experiences of student nurses in adult hospital settings in the UK. *Nurse Education Today* 32, 657–664.

16. Manning A, Cronin P, Monaghan A & Rawlings-Anderson K. 2009. Supporting students in practice: An exploration of reflective groups as a means of support. *Nurse Education in Practice* 9, 176–183.
17. Gidman J, MacIntosh A, Melling K & Smith D. 2011. Student perceptions of support in practice. *Nurse Education in Practice* 11, 351–355.
18. Sarajärvi A & Isola A. 2006. Sairaanhoidon opiskelijoiden hoitotyön toiminta ja siihen yhteydessä olevat tekijät käytännön harjoittelujaksoilla. *Hoitotiede* 18 (6), 210–221.
19. Duffy A. 2009. Guiding students through reflective practice – The preceptors experiences. A qualitative descriptive study. *Nurse Education in Practice* 9, 166–175.
20. Jokelainen M, Jamookeeah D, Tossavainen K & Turunen H. 2013. Finnish and British mentors' conceptions of facilitating nursing students' placement learning and professional development. *Nurse Education Today* 13, 61–37.
21. Newton JM, Billet S & Ockerby CM. 2009. Journeying through clinical placements – An examination of six student cases. *Nurse Education Today* 29, 630–364.
22. Pahkala T, Lukkarinen H & Kääriäinen M. 2013. Hoitotyön opiskelijoiden kliininen osaaminen. *Hoitotiede* 25 (1), 12–23.
23. Ayaz Khan B, Ali F, Vazir N, Barolia R & Rehan S. 2012. Students' perceptions of clinical teaching and learning strategies: A Pakistani perspective. *Nurse Education today* 32, 85–90.
24. Senita J. 2008. The use of concept maps to evaluate critical thinking in the clinical setting. *Teaching and Learning in Nursing* 3, 6–10.
25. Hicks-Moore SL. 2005. Clinical concept maps in nursing education: An effective way to link theory and practice. *Nurse Education in Practice* 5, 348–352.
26. MacNeil MS. 2007. Concept mapping as a means of course evaluation. *Journal of Nursing Education* 46 (5), 232–234.
27. Alphonso CD. 2007. Reflection on a critical incident. *Contemporary Nurse* 24, 89–92.
28. Craft M. 2005. Reflective writing and nursing education. *Journal of Nursing education* 44 (2), 53–57.
29. Irvine FE, Roberts GW, Tranter S, Williams L & Jones P. 2008. Using the critical incident technique to explore student nurses' perceptions of language awareness. *Nurse Education Today* 28, 39–47.
30. Dolansky MA, Druschel K, Helba M & Courtney K. 2013. Nursing student medication errors: A case study using root cause analysis. *Journal of Professional Nursing* 29 (2), 102–108.
31. Luparell S. 2004. Faculty encounters with uncivil nursing students: an overview. *Journal of Professional Nursing* 20 (1), 59–67.
32. Popil I. 2011. Promotion of critical thinking by using case studies as teaching method. *Nurse Education Today* 31 (2) 204–207.
33. Delpier T. 2006. Cases 101: Learning to teach with cases. *Nursing Education Perspectives* 27 (4), 204–209.

34. Durand M, O'Connor F, Albert M, Boutain D & Brandt P. 2001. Case-based teaching and learning experiences. *Issues in Mental Health Nursing* 22, 517–531.
35. Sandstrom S. 2006. Use of case studies to teach diabetes and other chronic illnesses to nursing students. *Journal of Nursing Education* 45 (6), 229–232.
36. Langley E, & Brown S. 2010. Perceptions of the use of reflective learning journals in online graduate nursing education. *Nursing Education Perspectives* 31 (1), 12–17.
37. Kennison, M. 2012. Developing reflective writing as effective pedagogy. *Nursing Education Perspectives* 33 (5), 306–311.
38. Hopia H, Hynynen P, Lundahl R, Perttula T & Tiikkainen P. 2007. Työympäristö oppimisympäristöksi – auditointimalli sosiaali- ja terveysalan harjoittelun kehittämisessä. *Tutkiva Hoitotyö* 5 (4), 29–33.
39. Saarikoski M, Kaila P & Leino-Kilpi H. 2009. Kliininen oppimisympäristö ja ohjaus hoitajaopiskelijoiden kokemana – muutokset kymmenvuotiskaudella. *Hoitotiede* 21 (3), 163–173.
40. Edwards H, Smith S, Courtney M, Finlayson K & Chapman H. 2004. Impact of clinical placement location on nursing student's competence and preparedness for practice. *Nurse Education Today* 24, 248–255.
41. Croxon L & Maginnis C. 2008. Evaluation of clinical teaching models for nursing practice. *Nurse Education Today* 9, 236–243.
42. Jokelainen M, Jamookeah D, Tossavainen K & Turunen H. 2011. Building organizational capacity for effective mentorship of pre-registration nursing students during placement learning: Finnish and British mentors' conceptions. *International Journal of Nursing Practice* 17, 509–517.
43. Romppanen M. 2011. *Hoitotyön opiskelijoiden merkitykselliset hoitamisen kokemukset ja niistä oppiminen kliinisessä oppimisympäristössä*. Akateeminen väitöskirja. Itä-Suomen yliopisto. Terveystieteiden tiedekunta.
44. PSSHP 2010. *Opiskelijaohjauksen laatusuosituksen*. Saatavissa osoitteessa: <http://www.vete.fi/julkaisut.html>.
45. Luojus K. 2011. *Ammattitaitoa edistävän harjoittelun ohjauksen toimintamalli- ohjaajien näkökulma*. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto. Terveystieteiden tiedekunta.
46. PKSSK 2011. *Harjoittelun ja työssäoppimisen ohjauksen laatuvaatimukset ja –kriteerit sosiaali- ja terveysalalla*. Saatavissa osoitteessa: www.vete.fi/julkaisut.html.
47. Jokelainen M. 2013. *The elements of effective student nurse mentorship in placement learning environments. Systematic review and Finnish and British mentors conceptions*. Akateeminen väitöskirja. Itä-Suomen yliopisto. Terveystieteiden tiedekunta.
48. Heinonen N. 2003. *Terveysalan koulutuksen työssäoppiminen ja ohjattu harjoittelu. Suositus sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille*. Sosiaali- ja terveysministeriön monisteita 2003:22.
49. Sarajärvi A. 2002. *Sairaanhoidon opiskelijoiden hoitotyön näkemyksen muotoutuminen sairaanhoitajakoulutuksen aikana*. Akateeminen väitöskirja. Oulun yliopisto. Hoitotieteen- ja terveyshallinnonlaitos.

50. Brunou S. 2009. *Sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjattujen käytännön harjoittelujen aikana ilmenneet eettiset ongelmat*. Akateeminen väitöskirja. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitos.
51. Numminen O. 2010. *Nursing ethics education in Finland from the perspective of code of ethics*. Akateeminen väitöskirja. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitos.
52. Epstein I & Carlin K. 2012. Ethical concerns in the student/preceptor relationship: A need for change. *Nurse Education Today* 32, 897–902.
53. Jonsén E, Melender HL & Hilli Y. 2013. Finnish and Swedish nursing students' experiences of their first clinical practice placement — A qualitative study. *Nurse Education Today* 33, 297–302.
54. Gallagher P. 2007. Preconceptions and learning to be a nurse. *Nurse Education Today* 27, 878–884.
55. Vuorinen R, Meretoja R & Eriksson E. 2005. Hoitotyön ohjatun harjoittelun sisältö, edellytykset ja vaikutukset – systemoitu kirjallisuuskatsaus. *Hoitotiede* 17 (5), 270–281.
56. Papastavrou E, Lambrinou E, Tsangari H, Saarikoski M & Leino-Kilpi H. 2010. Student nurses experience of learning in the clinical environment. *Nurse Education in Practice* 10, 176–182.
- 57a. Meretoja R, Häggman-Laitila A, Lankinen I, Sillanpää K, Rekola L & Eriksson E. 2006. Lähiohjaaja sairaanhoitajaopiskelijoiden ohjatussa harjoittelussa. *Tutkiva Hoitotyö* 4 (2), 10–16.
- 57b. Meretoja R, Eriksson E, Häggman-Laitila A, Kumpula M, Rekola L & Sillanpää K. 2006. Ammattikorkeakouluopiskelijoiden kliinisen osaamisen ohjaaminen – ohjausmallin kehittäminen ja arviointi hoitotyön ja ensihoidon alueella. KLOK-loppuraportti 2006.
58. Saarikoski M. 2002. *Clinical learning environment and supervision. Development and validation of the CLES evaluation scale*. Akateeminen väitöskirja. Turun yliopisto. Hoitotieteen laitos.
59. O'Driscoll MF, Allan HT & Smith PA. 2010. Still looking for leadership – Who is responsible for student nurses' learning in practice. *Nurse Education Today* 30, 212–217.
60. Congdon G, Baker T & Cheesman A. 2013. Enhancing the strategic management of practice learning through the introduction of the role of learning environment manager. *Nurse Education Today* 13, 137–141.
61. Price L, Hastie L, Duffy K, Ness V & McCallum J. 2011. Supporting students in clinical practice: Pre-registration nursing students' views on the role of the lecturer. *Nurse Education Today* 31, 780–784.
62. McCarthy B & Murphy S. 2008. Assessing undergraduate students in clinical practice: Do preceptors use assessment strategies. *Nurse Education Today* 28, 301–313.
63. Romppanen M. 2012. Hoitotyön opiskelijan merkitykselliset hoitamisen kokemukset ohjauksen ja johtamisen haasteena. *Pro Terveys* 4, 6–8.
64. Yonge O, Krahn H, Trojan L & Haase M. 2002. Supporting preceptors. *Journal for Nurses in Staff Development* 18, 73–79.

65. Thorkildsen K & Råholm MB. 2010. The essence of professional competence experienced by Norwegian nurse students: A phenomenological study. *Nurse Education in Practice* 10 (4), 183–188.
66. MOT 2013. *Kielitoimiston sanakirja*. Saatavissa osoitteessa: <http://mot.kielikone.fi/mot/hy/netmot.exe>.
67. OPM 2006. *Ammattikorkeakoulusta terveydenhuoltoon – Koulutuksesta valmistuvien ammatillinen osaaminen, keskeiset opinnot ja vähimmäisopintopisteet*. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2006:24.
68. Opetushallitus 2001. *Sosiaali- ja terveystieteiden perustutkinto. Sosiaali- ja terveystieteiden koulutusohjelma. Ammatillisen peruskoulutuksen opetussuunnitelman ja näyttötutkinnon perusteet*. Määräys 7.11.2001. Helsinki: Hakapaino Oy.
69. Eller L, Lev E & Feurer A. 2013. Key components of an effective mentoring relationship: A qualitative study. *Nurse Education Today*. (Article in press).
70. Mykrä T. 2007. *Työpaikkaohjaaja oppimisen edistäjänä – opiskelijan ohjaaminen ja arviointi työpaikalla*. Opetusministeriö ja Opetushallitus. Vammala: Vammalan Kirjapaino Oy.
71. Kostainen J & Hupli M. 2013. Ohjaajan ja opiskelijan välinen ohjauskeskustelu ohjatussa harjoittelussa – käsitteanalyysi hybridisen mallin mukaan. *Hoitotiede* 25 (1), 2–11.
72. Ekebergh M. 2011. A learning model for nursing students during clinical studies. *Nurse Education in Practice* 11, 384–389.
73. Fitzgerald M, Gibson F & Gunn K. 2010. Contemporary issues relating to assessment of pre-registration nursing students in practice. *Nurse Education in Practice* 10, 158–163.
74. Eraut M. 2006. Feedback. *Learning in Health and Social Care* 5 (3), 111–118.
75. Clynes MP & Raftery SEC. 2008. Feedback: An essential element of student learning in clinical practice. *Nurse education in Practice* 8, 405–411.
76. Plakth Y, Shiyovich A, Nusbaum L & Raizer H. 2013. The association of positive and negative feedback with clinical performance, self-evaluation and practice contribution of nursing students. *Nurse Education Today* 33, 1264–1268.
77. Dohrenwend A. 2002. Serving up the feedback sandwich. *Family Practice Management* 9 (10), 43–49.
78. Clemow R. 2007. An illuminative evaluation of skills rehearsal in a mentorship course. *Nurse Education Today* 27 (1), 80–87.
79. Allen C & Simpson A. 2000. Peers and partners: Working together to strengthen preceptorship in mental health nursing. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing* 7, 505–514.
80. Butler MP, Cassidy I, Quillinan B, Fahy A, Bradshaw C, Tuohy D, O’Connor M, McNamara MC, Egan G & Tierney C. 2011. Competency assessment methods – Tool and processes: A survey of nurse preceptors in Ireland. *Nurse Education in Practice* 11, 298–303.
81. Cassidy I, Butler MP, Quillinan B, Egan G, McNamara MC, Tuohy D, Bradshaw C, Fahy A, O’Connor M & Tierney C. 2012. Preceptors’ views of assessing nursing students using a competency based approach. *Nurse Education in Practice* 12, 346–351.

82. Neary M. 2000. *Teaching, assessing and evaluation for clinical competence. A practical guide for practitioners and teachers*. Iso-Britannia: Ashord Colour Press.
83. Halme A & Särkioja T. 2013. *Toimintamallin kehittäminen terveystalon opiskelijoiden kliinisen harjoittelun haasteellisiin tilanteisiin*. Vaikuttavat oppimisympäristöt terveystalolla. Toimen terveystalon koulutuksen kansallinen konferenssi 3.-4.6.2013. Helsinki. (Posteresitys)
84. Koskela H. 2003. *Opiskelijoiden haasteellisuudesta ammattipintoihin sitoutumisen substanssiteoriaan*. Akateeminen väitöskirja. Joensuun yliopisto. Kasvatustieteen laitos.
85. Hensman M & Anderson C. 2013. *‘Improvement notices’ for physiotherapy students on practice placement: Two case studies*. NET – Networking for education in healthcare 3.9.-5.9.2013. Cambridge. (Suullinen esitys)
86. Hakojärvi HR, Salminen L & Suhonen R. 2011. Hoitohenkilökunnan opiskelijoihin kohdistama henkinen väkivalta ohjatussa harjoittelussa – kirjallisuuskatsaus. *Hoitotiede* 23 (3), 162–174.
87. Hakojärvi HR, Salminen L & Suhonen R. 2012. Health care students’ personal experiences and coping with bullying in clinical training. *Nurse Education Today*. (Article in press)
88. Sharples K, Kelly D & Elock K. 2007. Supporting mentors in practice. *Nursing Standard* 21, 44–47.
89. STM 2012. *Potilasasiakirjojen laatiminen ja käsittely*. Opas terveydenhuollolle (2012:4). <http://www.stm.fi/julkaisut>.
90. Hutchings A, Williamson G & Humphreys A. 2005. Supporting learners in clinical practice: Capacity issues. *Journal of Clinical Nursing* 14, 945–955.
91. Murray S & Williamson G. 2009. Managing capacity issues in clinical placements for pre-registration nurses. *Journal of Clinical Nursing* 18, 3146–3154.
92. Jokinen P, Mikkonen I & Pietarinen-Lyytinen R. 2008. Ohjaajien kokemuksia osallistumisesta harjoittelun kehittämisprojektiin. *Tutkiva Hoitotyö* 5 (2), 30–37.
93. Warne T, Johansson UB, Papastavrou E, Tichelaar E, Tomietto M, Van den Bossche K, Folders Vizcaya Moreno M & Saarikoski M. 2010. An exploration of the clinical learning experience of nursing students in nine European countries. *Nurse Education Today* 30, 809–815.
94. Carlson E, Wann-Hansson C & Pilhammar E. 2009. Teaching during clinical practice: Strategies and techniques used by preceptors in nursing education. *Nurse Education Today* 29, 522–526.
95. Omansky GL. 2010. Staff nurses’ experiences as preceptors and mentors: An integrative review. *Journal of Nursing Management* 18, 697–703.
96. Saarikoski M & Leino-Kilpi H. 2002. The clinical learning environment and supervision by staff nurses: developing the instrument. *International Journal of Nursing Studies* 39, 259–267.
97. Mårtensson G, Engström M, Mamhidir AG & Kristofferzon ML. 2013. What are the structural conditions of importance to preceptors’ performance? *Nurse Education Today* 33, 444–449.

Lait ja asetukset

Ammattikorkeakoululaki 351/2003. Saatavissa osoitteessa: www.finlex.fi.

KVTES 2014–2016. Saatavissa osoitteessa:

<http://www.kuntatyöntajat.fi/fi/sopimukset/kvtes/Sivut/default.aspx2016>.

Laki ammattikorkeakoululain muuttamisesta 953/2011. Saatavissa osoitteessa: www.finlex.fi.

Laki ammatillisesta koulutuksesta 630/1998. Saatavissa osoitteessa: www.finlex.fi.

Laki rikosrekisterilain 6§:n muuttamisesta 955/2011. Saatavissa osoitteessa: www.finlex.fi.

Terveystieteiden laaki 1326/2010. Saatavissa osoitteessa: www.finlex.fi.

Työaikalaki 605/1996. Saatavissa osoitteessa: www.finlex.fi.

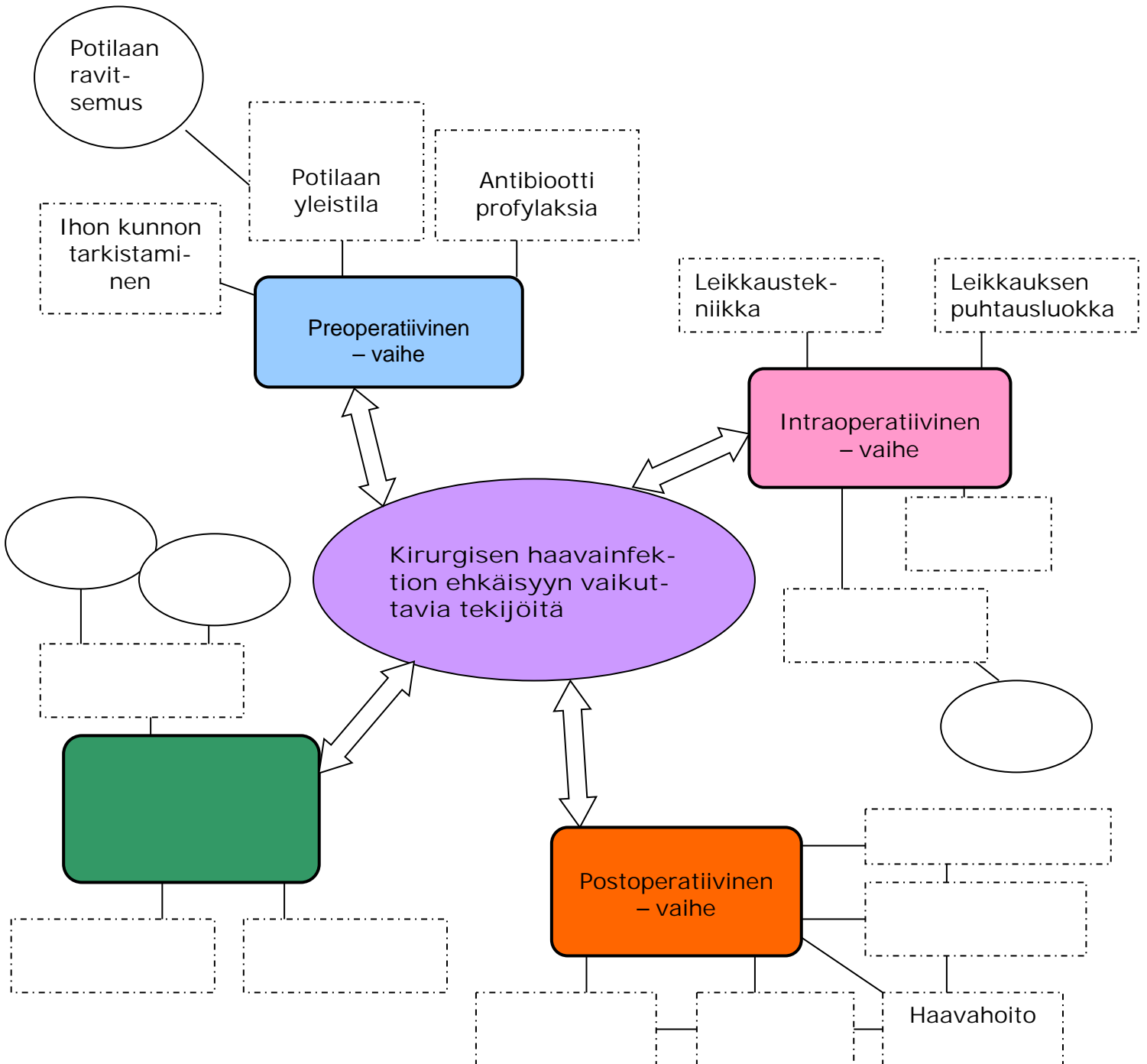
Kuvat

Johanna Kojola, Anne Karhu & HUS kliiniset valokuvaajat

Esimerkki käsittekartasta

Seuraavassa on esimerkin avulla esitetty yksi aihe, jota ohjaaja voi opettaa opiskelijalle käsittekarttaa apuna käyttäen. Esimerkin tarkoituksena on havainnollistaa käsittekartan käyttöä opiskelijan ohjauksessa eikä se ole täydellinen opetettavan sisällön suhteen.

Esimerkki Merkityksellisten Tapahtumien Tekniikasta (MTT)

[Mukaillen 6.]

Merkityksellisen tapahtuman kuvaaminen:

Pyydä opiskelijaa kuvaamaan merkityksellinen tapahtuma mahdollisimman yksityiskohtaisesti alusta loppuun

- Opiskelija kuvaa omaa toimintaansa tilanteessa
- Opiskelija kuvaa toisten ihmisten toimintaa tilanteessa

Tapahtumaa kuvatessa voidaan käyttää apuna seuraavia kysymyksiä:

- Mitä tapahtui?
- Missä kaikki tapahtui?
- Milloin kaikki tapahtui?
- Kuinka kaikki tapahtui?
- Keitä oli paikalla (älä käytä nimiä, vaan rooleja ja salanimiä)?

Merkityksellisen tapahtuman analysointi ja arviointi:

- Mitä opit tapahtumasta?
- Pyydä opiskelijaa erittelemään tapahtumaan liittyneitä omia tunteita
- Kysy opiskelijalta; miksi hän koki tapahtuman merkittävänä?
- Keskustele opiskelijan kanssa tapahtuman lopputuloksesta ja sen vaikutuksista tilanteessa mukana olleille
- Pohtikaa yhdessä tapahtuman laajempia yhteyksiä

Pohtiessanne tapahtumaa voitte käyttää apunanne seuraavia kysymyksiä:

- Kuinka toimit tilanteessa?
- Kuinka muut toimivat tilanteessa?
- Millainen vaikutus tapahtumalla oli sinuun ja muihin?
- Miksi tilanteessa olivat toimivat niin kuin toimivat?

Merkityksellisestä tapahtumasta oppiminen:

- Mitä tekisit toisin seuraavalla kerralla?
- Miten tapahtumaa voisi selittää ja mikä tieto lisäisi sen ymmärrystä?

Ohje tapausesimerkin rakentamisesta [33]

1. Potilastapauksen voi kirjoittaa itse tai käyttää valmiita potilastapauksia (esim. oppikirjoista, artikkeleista löytyy potilastapauksia).
  - ❖ Valmiita potilastapauksia voi muokata yksikön tarpeisiin sopivaksi. Potilastapausta luotaessa apuna voi käyttää hoitotyön (tai lääketieteen) oppikirjoja/artikkeleita, farmakologiaan, laboratorioon tai diagnostiikkaan liittyviä lähteitä.
  - ❖ Potilastapauksen voi miettiä esim. kliinisten taitojen, ravitsemuksen tai etiikan näkökulmasta.
2. Potilastapauksen rakentamisessa tulee ensin miettiä tapausharjoituksen tavoitteet.
  - ❖ Mitä opiskelijan halutaan oppivan tapausharjoituksen avulla?
3. Potilastapauksen pituus ja monimutkaisuus määräytyy oppimistavoitteiden sekä sairauden tai potilaan tilan mukaan. Vähintään tapauksessa tulee ilmetä potilaan pääasiallinen hoidon tarve.
  - ❖ Lyhyet kuvaukset ovat käyttökelpoisia korostamaan toiminnan tärkeyttä esim. elvytystilanteet tai tuomaan esiin tiettyjä käsitteitä esim. verenpaine-arvot. Lyhyet taustatiedot voidaan muotoilla raportin muotoon (päivystys, leikkaussali, valvontayksikkö tai vuoronvaihtoraportti).

- ❖ Lyhyet kuvaukset johdattelevat opiskelijaa tunnistamaan keskeisiä taustatietoja. Mitä taustatietoja puuttuu? Lyhyitä taustatietoja voidaan käyttää ilmentämään opiskelijalle erilaisia tapoja kerätä tietoa. Potilaan tilan arviointiin liittyvien määreiden listaaminen antaa opiskelijalle selkeän kuvan tilaan liittyvästä tyypillisestä arvioinnista.
- ❖ Monimutkaiset potilastapaukset soveltuvat tuomaan esiin todellisten kliinisten tilanteiden monimuotoisuutta. Yksityiskohtaiset taustatiedot sopivat osoittamaan opiskelijalle oleelliset tiedot tapaukseen liittyen tai niiden tyypillisen esitystavan. Potilastapaus voidaan personoida mm. lisäämällä tapaukselle nimi, kuvailla potilaan toimintakyky, perhesuhteet, selviytymisstrategia, päihteiden käyttö, monikulttuurisuus, erilaiset terveystieteet jne. Monimutkaiseen potilastapaukseen voi liittää potilaan tilan arviointiin liittyviä sekoittavia määreitä ja pyytää opiskelijaa tulkitsemaan löydöksiä. Vaihtoehtoisesti osittaiset tai puutteelliset potilaan tilan arviointiin liittyvät tiedot vaativat opiskelijaa tunnistamaan keskeisiä puuttuvia osatekijöitä.

4. Potilastapausta rakennettaessa siihen voi liittää myös laboratoriotuloksia ja diagnostiikkaan liittyviä tietoja. Yksityiskohtaiset ja totuudenmukaiset laboratoriotulokset ja diagnostiikka antavat opiskelijalle mahdollisuuden analysoida ja tunnistaa keskeisiä löydöksiä. Laboratoriotuloksiin ja diagnostiikkaan liittyvät tiedot voivat olla myös suppeita tai puutteellisia. Myös lääkärin määräykset ja hoitotyön auttamismenetelmät voidaan lisätä potilastapaukseen tai jättää pois. Opiskelijaa voi ohjeistaa tunnistamaan hoitotyön auttamismenetelmät ja määräykset, jotka pitää kyseenalaistaa tai laittaa tärkeysjärjestykseen niiden käyttöönotto.

5. Potilastapaukseen liittyvät kysymykset ovat keskeisiä opiskelijan oppimisen kannalta. Opiskelijan oppimista voidaan ohjata seuraavasti:

- ✓ Tunnistamaan puuttuvat taustatiedot: Hoidon tarpeet ja taustatiedot, potilaan tilan arviointi, laboratorio- ja diagnostiikkatulokset
  - ✓ Analysoimaan potilaan tilan arviointiin liittyviä tietoja
  - ✓ Tunnistamaan potilaan hoidon tarpeita
  - ✓ Laatimaan hoitosuunnitelma
  - ✓ Asettamaan hoidon tarpeita ja arvioitavia hoidon tavoitteita
  - ✓ Tunnistamaan ja laittamaan tärkeysjärjestykseen hoitotyön toimintoja
  - ✓ Arvioimaan hoidon lopputuloksia ja hoitotyön toimintojen toimivuutta
  - ✓ Tunnistamaan mahdollisia potilaan tilan muutoksia
- ❖ Kysymykset voivat sisältää uusia löydöksiä, jotka korostavat mahdollisia muutoksia potilaan tilassa johtuen erilaisista syistä esim. komplikaatioista, hoitotyön toimintojen seurauksista ja lääkkeiden vaikutuksista.

6. Viimeinen vaihe on potilastapauksen tarkistaminen. Tarkista oikeinkirjoitus sekä sisällön johdonmukaisuus esim. vastaavatko laboratoriotulokset patofysiologiaa? Onko sisältö looginen? Pyydä kollegaa arvioimaan epäjohdonmukaisuudet potilastapauksessa ja mahdolliset virheet. Pyydä myös opiskelijoita arvioimaan potilastapausta ja muokkaamaan sitä tarvittaessa.

Esimerkki oppimispäiväkirjan ohjeistuksesta opiskelijalle

OPISKELIJAN OPPIMISPÄIVÄKIRJA

Kirjoita päiväkirjaa erilliseen vihkoon tai word-tiedoston muotoon

IDEA

Kirjoita päiväkirjaasi jokaisen päivän jälkeen eri aiheista:

- pohdintojasi, oivalluksiasi, kysymyksiäsi
- kritiikkiäsi, mielipiteitäsi, tunteitasi, analyysesi

VASTAA KYSYMYKSIIN

-> *Opi tarkkailemaan omaa oppimistasi!!*

- Mitä uutta opin? Mitä opin tänään itsestäni?
- Mihin voin hyödyntää oppimaani?
- Olenko tyytyväinen omaan opiskeluuni?

EXTRA

Laita päiväkirjan väliin muuta näyttöä kiinnostuksestasi ja osaamisestasi

- lehtileikkeitä (analysoi), seuraa tiedotusvälineitä

Harjoittelun lopussa päiväkirjasta voidaan keskustella ohjaajan kanssa ja sen avulla voidaan arvioida oppimistasi jakson aikana (mikäli tästä on sovittu yhteisesti jakson alussa).

Muista kuitenkin tämä:

Älä kirjoita päiväkirjaa ohjaajaasi varten
- vaan itseäsi varten!!

Ohjaajan muistilista

Ennen harjoittelua	Tehty
Opiskelijan CV luettu	
Opiskelijan opintojen vaihe selvitetty ja alustava harjoittelusuunnitelma tehty	
Tervetuloa-kirje ja ennakkomateriaali lähetetty	
Opiskelijan saapuminen harjoitteluun	
Opiskelijan saapumisesta harjoitteluyksikköön sovittu	
Pukukaappi järjestetty	
Avaimet/kulkulupa järjestetty	
Harjoitteluyksikön päiväjärjestys ja tilat esitelty	
Opiskelija allekirjoittanut salassapito- ja käyttäjäsitoumuksen	
Opiskelijalle haettu verkko- ja käyttäjätunnukset sähköisiin potilastietojärjestelmiin	
Harjoitteluun liittyvät lomakkeet (arviointilomake, työvuorotaulukko jne.) käyty läpi	
Ohjaavan opettajan yhteystiedot saatu harjoitteluyksikköön	
Opiskelijan yhteystiedot saatu harjoitteluyksikköön	
Opiskelijan suunnittelemat työvuorot tarkistettu	
Opiskelijalle annettu opiskelija- ja perehdytyskansio tutustuttavaksi	
Harjoittelun edetessä	
Tavoitekeskustelu käyty harjoittelun ensimmäisellä viikolla	
Opiskelijan harjoittelun tavoitteet tarkistettu ja hyväksytty toisella viikolla	
Ohjaava opettaja hyväksynyt opiskelijan harjoittelun tavoitteet	
Opiskelijan harjoittelun tavoitteet näkyvillä harjoitteluyksikössä	
Palautteenantotapa sovittu opiskelijan kanssa (päivittäinen, viikoittainen)	
Väliarvioinnin ja loppuarvioinnin ajankohta sovittu ja merkitty opiskelijan työvuorotaulukkoon	
Harjoittelun lopussa	
Loppuarviointi kirjoitettu	
Kannustettu opiskelijaa täyttämään CLES-palautte	
Työvuorotaulukko allekirjoitettu	
Harjoittelun laskuliitelomake täytetty ja lähetetty eteenpäin	
Kopio työvuorotaulukosta otettu harjoitteluyksikköön	

Tehtäviä opiskelijoille harjoittelun ajalle

Opiskelijoiden harjoittelun aikaiset tehtävät annetaan oppilaitoksista ja niihin on erikseen annettu käytettävä aika. Nämä ovat opiskelijoiden ensisijaisia harjoittelutehtäviä (kts. kohta 1.).

Opiskelijan harjoittelun aikana saattaa tulla tilanteita, jolloin harjoitteluyksikössä on hieman hiljaisempaa eikä yksikössä ole siten riittävästi mielekkäitä oppimistilanteita. Tämän kaltaisessa tilanteessa ohjaaja voi hyödyntää seuraavia tehtävänantoja ohjauksen tukena (mikäli opiskelijoiden ensisijaiset harjoittelutehtävät on jo tehty).

Tarkoituksena on, että opiskelijat saisivat tehdä heidän oppimistaan tukevia harjoituksia rauhallisten hetkien aikana. Tehtävien valinnassa tulee kuitenkin aina huomioida kyseisen opiskelijan opintojen vaihe, harjoittelun vaihe sekä se mitä opiskelija on jo aikaisemmin oppinut/tehnyt (esim. osa opiskelijoista on saattanut suorittaa verkkokursseja koulussa). Opiskelijan kanssa on erityisen tärkeä käydä yhdessä läpi valittu tehtävänanto sekä opiskelijan lopputuotos.

1. Opiskelija(t) tekee harjoitteluun liittyviä tehtäviä

- * harjoittelun tavoitteet
- * työvuorosuunnittelu
- * harjoittelun oppimistehtävän tekeminen
- * itsearviointi loppuarviointia varten
- * CLES (vapaaehtoinen)

2. Opiskelija(t) voi tutustua harjoitteluyksikön

- * elvytysvälineistöön ja elvytykseen yleensä
- * palo- ja pelastusturvallisuuteen liittyviin asioihin
- * potilasturvallisuussuunnitelmaan
- * lääkehoitosuunnitelmaan
- * haavanhoitotuotteisiin (laatii niistä käsitekartan tms. tiivistelmän)

3. Hiljaisina hetkinä voi opiskelijan kanssa käydä tavoitekeskusteluja, ohjauskeskusteluja sekä väliarviointia.

4. Opiskelija(t) voi perehtyä ja suorittaa seuraavia verkkokursseja:

<http://www.kaypahoito.fi/web/kh/verkkokurssit>

=> ko. osoitteesta opiskelija voi tehdä seuraavia kursseja

- *Elvytys*
- *Testaa tietosi alkoholiongelmaisen hoidosta*
- *Tupakasta vieroitus: riippuvuuden hoito ja motivoiva haastattelu*
- *Verenpaineen mittaaminen*

<http://www.oppiportti.fi/portal/Home.aspx>

=> ko. osoitteesta opiskelija voi tehdä seuraavia kursseja

- *EKG:n perusteet ja systemaattinen tulkinta*
- *Vanhusten lääkehoito*
- *Haavojen ABC*

<http://www.kanta.fi/reseptikoulutus/>

=> ko. osoitteesta opiskelija voi opiskella osiot 1-7 + testata osaamisensa => todistus voidaan tulostaa

<http://www.kanta.fi/reseptikoulutus/tietoturva.html>

=> ko. osoitteesta opiskelija voi opiskella osiot 1-2 + testata osaamisensa => todistus voidaan tulostaa

<http://www.kanta.fi/Arkistokoulutus/story.html>

=> ko. osoitteesta opiskelija voi suorittaa *potilastiedon arkiston verkkokoulun* osat 1-6 + testata osaamisensa => todistus voidaan tulostaa.

5. Opiskelija(t) voi tehdä tutustumiskäyntejä ennalta sovitusti sairaalan sisällä oppimista tukeviin yksiköihin

6. Osastotunnin alustus

Opiskelija(t) valitsee yhteistyössä harjoitteluyksikön kanssa aiheen ja perehtyy siihen tekemällä siitä tiedonhaun ja laatii alustuksen osastotunnille.

* *Esimerkiksi* kirurgisen potilaan ravitsemustilan arviointi.

=> Aiheeseen syventyminen ja tiedonhaku mm. intrasta.

=> Powerpoint esityksen laatiminen (max. 10 dia)

- josta käy ilmi: mistä on kyse, miksi asia on tärkeä ja miten vaikuttaa potilaan hoitoon? miten voisi soveltaa ko. harjoitteluyksikössä?

=> Osastotuntialustus (max. 15 min)

7. Opiskelija(t) voi perehtyä seuraaviin Hoitotyön tutkimussäätiön tuottamiin suosituksiin ja käsikirjaan.

<http://www.hotus.fi/hotus-fi/suositukset>

=> näistä opiskelija voi tehdä myös alustuksen osastotunnille, mikäli näitä ei ole vielä käyty läpi harjoitteluyksikössä

=> opiskelija voi laatia itselleen näistä tiivistetyt muistiinpanot

=> opiskelijaa voi ohjeistaa pohtimaan suositusten toteutumista tai menetelmiä niiden soveltamiseen harjoitteluyksikössä

=> opiskelijaa voi ohjeistaa pohtimaan mitä uutta hän oppi suosituksista, miten hänen osaaminen syventyi ja miten hän aikoo soveltaa oppimaansa

8. Opiskelija(t) voi laatia tietopaketin itselleen harjoitteluyksikön keskeisestä potilasryhmästä / sairaudesta / hoidosta.

* Opiskelija(t) kokoaa word-pohjaan mm. seuraavia asioita

* Tässä voidaan käyttää käsitekarttatekniikkaa

=> mistä sairaudessa on kysymys?

=> etiologia, syntymekanismi, tyypilliset oireet

=> keskeiset tutkimukset

=> hoitomuodot ja miten ne vaikuttavat

=> millaista lääkehoitoa käytetään?

- tyypillisten lääkkeiden: vaikuttavat aineet, käyttöindikaatiot, kontraindikaatiot, seurattavat vaikutukset, haittavaikutukset

9. Opiskelija(t) voi valmistautua kädentaitojen opetteluun

* tekemällä suunnitelman (paperille), jossa he miettivät kuinka valmistaudutaan hoitotoimenpiteen suorittamiseen ja mitä välineitä siihen tarvitaan. Lisäksi he miettivät kuinka hoitotoimenpiteen suorittavat ja miten arvioivat sen vaikuttavuutta/onnistumista?

* hoitotoimenpide voi olla esimerkiksi: haavanhoito, katetrointi ja perifeerisen suonyhteyden avaaminen.

* suunnitelmaa käytetään myöhemmin taitojen oppimisen yhteydessä.

10. Opiskelija(t) voi laskea lääkelaskuharjoituksia

<http://www.terveysala.turkuamk.fi/klinikka/>

Ohje Jobstep-ilmoituksen tekoon

Työnantajan yhteystiedot

Työpaikan nimi Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri

Työnantajan nimi Osastonhoitaja

Puhelin 050-42 xxxx / 09 471 xxxx

Sähköposti etunimi.sukunimi@hus.fi

Harjoittelupaikka

Harjoittelupaikka

HUS, sairaanhoitoalue, tulosityksikkö, kiinteistö

Esim. HUS, Hyks, medisiininen tulosityksikkö, Kolmiosairaal

Yksikkö

Nimi ja numero

Esim. infektio-osasto 2B

Osoite

Esim. Haartmaninkatu 4, 00029 HUS

Sijainti

Esim. Pääkaupunkiseutu tai Uusimaa

Yhteyshenkilö

Henkilö, joka vastaa harjoitteluyksikön opiskelija-asioista

Harjoittelupaikka käytettävissä

Kevään osalta 2 / 20xx - 22 / 20xx Syksyn osalta 33/20xx - 52/20xx

Edellyttäen, että harjoitteluyksikössä on toimintaa ko. viikoilla

Opiskeltava tutkinto

Ei rajausta	▲
apuvälineteknikko	▬
bioanalytikko	▬
ensihoitaja	▬
fysioterapeutti	▼

Tähän osioon valitaan kaikki ne tutkinnot, joihin liittyvää harjoittelua voidaan harjoitteluyksikössä toteuttaa

Esim. hoitotyön koulutusohjelma: valitaan sairaanhoitaja, sairaanhoitaja-diakonissa, terveydenhoitaja, kättilö ja ensihoitaja

Harjoittelijoita yhtä aikaa (maks.)

3 ▼	Harjoittelijoita ko. kaudella	Ei rajoitusta ▼	*
* yhteensä (maks.)			

Huom. Kohtaan harjoittelijoita ko. kaudella yhteensä (maks.) – tulisi valita Ei rajoitusta

Ala

erikoissairaanhoito ▼	*
-----------------------	---

Koulutusohjelma

Hoitotyön koulutusohjelma ▼

Harjoitteluala

Sisätautien hoitotyö ▼

Tarkennus

Tähän oma harjoitteluala

Ei rajausta	▲
osasto, vuode-	▬
osasto, päivä-	▼

Harjoittelun taso

Tähän oma toimintaympäristö

Ei rajausta	▲
perus	▼

Ei rajausta tarkoittaa kaikkia opiskelijoita

Perus tarkoittaa, että opiskelijalla on < 180 opintopistettä

Syventävä, että opiskelijalla on > 180-210 opintopistettä

Hakijalta edellytettävät valmiudet

Kiinnostuneisuus harjoitteluyksikön harjoittelualaa kohtaan
Valmius sitoutua noudattamaan harjoitteluüksikön työaikoja
esim. kolmivuorotyötä
Lääkeopinnot (teoria ja laskut) suoritettuna.

Kuvaus harjoittelupaikasta/ohjaajan erityisalasta

Selkeä kuvaus keskeisestä toiminnasta esim. millaista hoitotyötä harjoitteluyksikössä toteutetaan ja kuka sitä toteuttaa

Lisätiedot

Rokotus asiat
Ennakkomateriaali johon tutustua.
Tervetuloa-kirjeen lähettämisen ajankohta
Saapuminen harjoitteluun, ensimmäisen päivän vastaanotto

Kielivaatimus

- suomi
- ruotsi
- englanti

Ohjausta tarjotaan seuraavilla kielillä

- Ei rajausta
- suomi
- ruotsi

HUS:n viralliset ohjauk kielet ovat suomi ja ruotsi.

Opiskelijasta halutaan ennakkotietoja

 Ei Kyllä

Ammattikorkeakoulut, joilla ensisijainen oikeus varata ja vahvistaa harjoittelupaikkoja

- Arcada
- Centria ammattikorkeakoulu
- Diakonia-ammattikorkeakoulu

Tässä kohdassa on aina valittava kaikki HUS-alueen ammattikorkeakoulut
Arcada, DIAK, Laurea, Metropolia!

Nämä tiedot löytyvät aina jobstep-sote etusivulta

 pp/kk/vvvv   hh/mm, josta alkaen valitut ammattikorkeakoulut voivat varata ja vahvistaa harjoittelupaikan

Selattavissa/nähtävissä/varattavissa ja varattavissa

 pp/kk/vvvv, josta alkaen kaikkien ammattikorkeakoulujen nähtävissä ja varattavissa

Ilmoituksen tila

Kun ilmoitus on tehty valitaan tilaksi aktiivinen ja se pidetään aktiivisena ko. kauden loppuun asti (keväällä 31.5 ja syksyllä 31.12)!

Ohje opiskelijalle CV:n laadintaan harjoittelupaikan hakemista varten

(CV= *curriculum vitae*, ansioluettelo)

Hyvin tehty cv antaa ammatillisen ja myönteisen kuvan harjoittelupaikan hakijasta. Cv laaditaan Jobstepin cv-mallin mukaisesti. Cv:n päivittäminen harjoitteluiden jälkeen ja opintojen edetessä on tärkeää.

Henkilötiedot

Mukaan liitetään puhelinnumero ja koulun antama sähköpostiosoite. Käytämme koulun osoitetta kommunikoinnissa ja odotamme sitä myös opiskelijoilta.

Hakemus

Opiskelija kuvaa aikaisemmin oppimaansa, alustavat tavoitteensa ja odotuksiaan jaksolle. Koska opintorekisterin suoritusmerkinnät eivät kirjaudu reaaliaikaisesti, mukaan liitetään arvio harjoittelun alkuun mennessä kertyvistä opintopisteistä. On hyvä tuoda esille myös ne harjoittelut, jotka opiskelija suorittaa ennen ko. harjoitteluun saapumista vaikka siis vielä niitä ei ole suorittanut.

Opinnot

Osion jokainen kohta täytetään huolellisesti. Siinä luetellaan selkeästi edeltävät ammattiopinnot, muut tutkinnot ja niihin liittyvä työkokemus.

Työ- ja harjoittelukokemus

Osiossa kuvataan harjoittelut ja harjoittelupaikat sekä alan työkokemus. Pelkkä aikaisemman harjoittelupaikan nimi ei kerro lukijalle riittävästi, vaan tarvitaan lyhyt kuvaus harjoitteluyksikön erityispiirteistä, erikoisaloista, hoitotyöstä ja potilas/asiakasryhmistä sekä keskeisistä opituista asioista. Sama koskee aikaisempia alan työpaikkoja.

Lisätietona voidaan kertoa muusta työkokemuksesta ja oleellisista asioista, esim. järjestö- ja vapaaehtoistoiminnasta.

28.5.2014

Esimerkki tervetuloa-kirjeen sisällöstä:

Kohdennus aina opiskelijalle henkilökohtaisesti

- esim. Hei Maija,

Harjoitteluyksikön esittely: koko, eri ammattiryhmät, toimintatapa- ja aika

Harjoitteluyksikössä hoidettavat potilaat

Harjoitteluyksikön yhteystiedot

Kulkuyhteydet

- julkiset liikennevälineet sekä parkkipaikat

Mitä opiskelijalta edellytetään?

- valmiutta noudattaa oman ohjaajan työvuoroja
  - Nimetyn ohjaajan nimi ja opiskelijan työvuorot (esim. kopio ohjaajan kahden ensimmäisen viikon työvuorolistasta)
- maininta, että opiskelijan tulee olla suorittanut opetussuunnitelman mukaiset lääkehoidon tietopuoliset opinnot ja lääkelaskut hyväksytysti
  - hoitotyön opiskelijan tulee osoittaa osaamisensa lääkehoitopassin tai muun osaamiskuvauksen avulla
- materiaali johon tutustua etukäteen: HUS:n sivut, osaston www-sivut, muu kirjallisuus
- terveydentila ja rokotukset HUS – ohjeen mukaisesti
- maininta sairaalahygienian noudattamisesta, esimerkiksi käsien ihon kunnan tarkistaminen ennen harjoittelua lisäksi rakenne- ja geelikynnet, kynsilakka ovat kiellettyjä HUS:ssa
- maininta savuttomasta sairaalasta

Miten ensimmäisen päivä etenee?

- kuka vastaanottaa ja mihin kellonaikaan
- avaimet, suojavaatteet ja pukukaapit
- ruokailu

Mitä opiskelijan tulee ottaa mukaan harjoitteluun saapuessaan?

- työkengät ja nimineula
- harjoitteluun liittyvät asiakirjat esim. arviointilomakkeet, kätilötyön käsikirja, lääkehoitopassi tms.
- kynä ja muistiinpanovälineet
- rahaa ja lukko pukukaappia varten mikäli sellainen tarvitaan

Kannustetaan opiskelijaa yhteydenottoon halutessaan

Lämmin loppulause kirjeen loppuun luo tervetulleen olon opiskelijalle

Huomioidaan tervetuloa-kirjeen ulkoasu, että se on selkeä, yksinkertainen ja voisi sisältää kuvia

Muistahan, että Tervetuloa-kirje on rekrytoinnin alku ☺

28.5.2014

Tiedän harjoitteluyksikön elvytyskäytänteet ja elvytysvälineiden sijainnin	
Tiedän harjoitteluyksikön palo- ja pelastustoimintaohjeet sekä hätäpoistumistiet	
Olen tutustunut toimintaan poikkeustilanteen sattuessa (mm. varijat, tapaturmat, väkivaltatilanteet, hälytyslaitteet)	
VIESTINTÄ	Toteutunut
Olen tutustunut harjoitteluyksikön potilastietojärjestelmiin ja kirjaamisen käytänteisiin	
Olen osallistunut potilaiden hoitoon liittyvään viestintään (mm. raportointi, hoitokokoukset, meetingit, puhelintiedustelut)	
Olen osallistunut henkilöstön väliseen viestintään (mm. osastokokoukset, -tunnit)	
Olen osallistunut opiskelijoiden olohuoneeseen	
Olen osallistunut sisäiseen koulutukseen (mm. hoitotyön meetingit)	

HARJOITTELUUN PÄÄTTYESSÄ	Toteutunut
Olen jättänyt harjoitteluyksikköön kopiot työvuorotaulukoista	
Olen vastannut opiskelijaohjauksen laatukselyyn (CLES+T): www.hus.fi – Ammatillaiselle – Opiskelijalle – Harjoittelu ja työssäoppiminen – Opiskelija palaute – <i>Terveysalan opiskelijat – opiskelijaohjauksen laatuksely</i>	
Olen palauttanut kulkuluvat ja avaimet sovittujen käytänteiden mukaisesti	

Muuta mukavaa muistettavaa 😊

28.5.2014

HARJOITTELUUN LÄHTÖKOHDAT

Toteutunut

OPISKELIJAN PEREHDYTYSKORTTI

Harjoitteluyksikön nimi

Opiskelijan nimi

Tämän perehdytyskortin tarkoituksena on tukea opiskelijaa perehtymään harjoitteluyksikköön. Perehdytyskortin tavoitteena on auttaa opiskelijaa sopeutumaan harjoitteluyksikön käytäntöihin sekä edistää opiskelijan oppimista harjoittelun aikana. Opiskelija on itse velvollinen huolehtimaan siitä, että kortissa mainitut asiat on käyty läpi harjoittelun aikana.

Olen osallistunut tuloinfoon	
Olen laatinut tavoitteet harjoittelulle ja keskustellut niistä ohjaajani kanssa	
Olen laatinut työvuorot ohjaajeni työvuorojen mukaisesti	
Olen sopinut ohjaajani ja ohjaavan opettajani kanssa välläri-oinnin sekä loppuarvioinnin ajankohdan	
Olen keskustellut molemmipuolisesta jatkuvan palautteen antamisesta ohjaajani kanssa	
Olen tutustunut harjoitteluyksikön perhdytysmateriaaliin	
Olen keskustellut harjoitteluyksikön pelisäännöistä ohjaajani kanssa	

TYÖYKSIKÖ	Toteutunut
Olen tutustunut harjoitteluyksikön henkilökuntaan	
Olen tutustunut harjoitteluyksikön yleisiin sekä henkilökunnan tiloihin	
Olen tutustunut potilastiloihin (esim. potilashuoneet, WC, päiväsaali)	
Tiedän keskeisten hoitovälineiden ja laitteiden sijainnin	
Tiedän harjoitteluyksikön päiväjärjestyksen (esim. työajat, ruokailuajat, lääkärin kierrot)	
Olen tutustunut harjoitteluyksikön ympäristö- ja jätteenhuolto-asioihin	

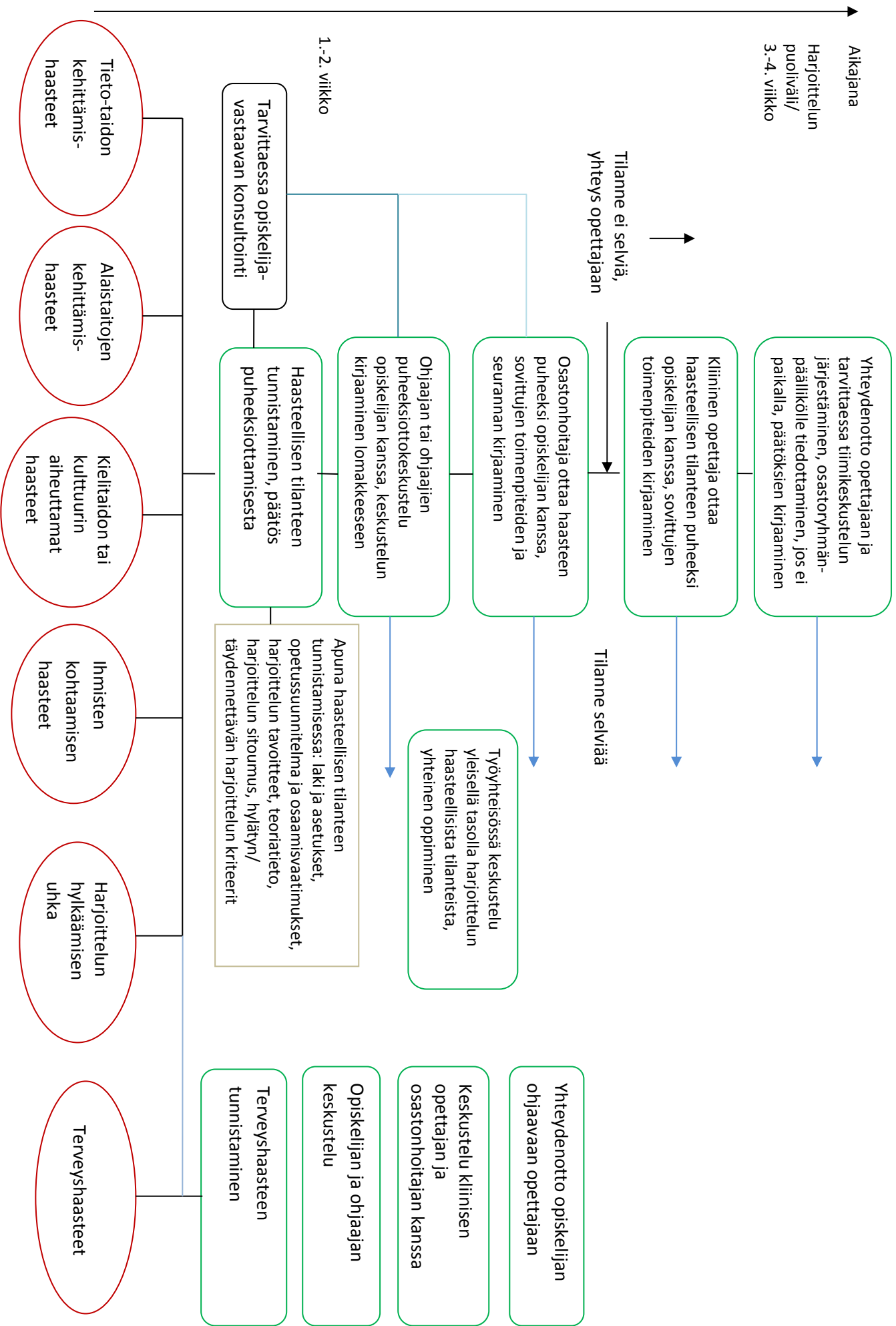
TURVALLISUUS	Toteutunut
Olen allekirjoittanut HUS-mikroverkon käyttäjätunnus- ja salasapitolomakkeet	
Olen saanut harjoittelukohtaiset HUS verkkotunnukset	
Ymmärrän vaihtolo- ja salassapitosuostumuksen merkityksen (mm. tiedonvälitys, sosiaalinen media)	
Olen tutustunut potilasturvallisuuden periaatteisiin (laite-, hoito- ja lääketurvallisuus)	
Olen tutustunut henklöturvallisuuden periaatteisiin (mm. hygienia-ohjeistus, ulkoasu, suojaus, ergonomia, säteily- ja laiteturvallisuus)	
Olen tutustunut sairaalahuigienia-ohjeisiin (mm. aseptiikka, käsihygienia)	
Olen tutustunut potilaan hoitoon liittyvien poikkeamien raportointiin (HaiPro)	
HOITOTYÖ	Toteutunut

Olen tutustunut harjoitteluyksikön hoitotyötä ohjaaviin arvioihin ja periaatteisiin	
Olen tutustunut harjoitteluyksikön ”Potilaan hyvä hoito-oppaaseen”	
Olen tutustunut potilaan hoitopolkkuun ja siihen liittyvään hoitotyöhön (potiaan vastaanottaminen, hoitosuunnitelma, kotiuttaminen/jatkohoitoon siirtyminen)	
Olen tutustunut harjoitteluyksikön käytössä olevaan hoitotyön toimintamalliin (esim. yksilövastuinen hoitotyö, modulaarinen hoitotyö, ryhmätymalli)	
Olen tutustunut harjoitteluyksikön moniammatilliseen hoitotyöhön	
Tiedän harjoitteluyksikön yhteistyötahot	

POTILAS	Toteutunut
Olen tutustunut harjoitteluyksikön potilaskutsulaitteiden käyttöön	
Olen tutustunut harjoitteluyksikön potilaiden tutkimus- ja hoito-ohjeisiin	
Olen tutustunut harjoitteluyksikön keskeisimpiin potilasryhmiin ja heidän hoitoonsa	

LÄÄKEHOITO	Toteutunut
Olen näyttänyt lääkehoitopassin ohjaajalleni ja huolehtinut sen täydentämisestä harjoittelun aikana	
Olen tutustunut harjoitteluyksikön lääkehoitosuunnitelmaan	
Olen tutustunut harjoitteluyksikön lääkevalikoimaan	
Olen tutustunut harjoitteluyksikön keskeisempiin lääke- ja nestehoitolaitteisiin sekä välineisiin	
Olen tutustunut lääke- ja nestehoidon toteuttamiskäytäntöihin sekä ohjeistuksiin	
Olen tutustunut harjoitteluyksikön lääkehoidon kirjaamisen käytäntöihin	
TOIMINTA HÄTÄTILANTEISSA	Toteutunut

Toimintamalli vuokaaviona harjoittelun haasteellisiin tilanteisiin (Halme A.)

24.2.2014

TOIMINTAOHJE KOSKIEN PÄIHTYNYTTÄ OPISKELIJAA HARJOITTELUSSA

Toimintaohje koskee tilanteita, joissa opiskelija saapuu päihtyneenä harjoitteluun. Toimintaa ohjaavat HUS:n päihdeohjelma liitteinen (linkki alla) sekä opiskelijan opiskelun osalta oppilaitosten omat toimintaohjeet.

http://intra.hus.fi/content_list.aspx?path=117104,117231,147481,229747

Epäiltäessä, että opiskelija on päihtynyt saapuessaan harjoitteluun, hänet poistetaan työpaikalta. Opiskelijan tila on aina kuitenkin ensin arvioitava ja tarvittaessa hänet ohjataan opiskelijaterveydenhuollon piiriin selviämään. Opiskelijan on mahdollisuus puhaltamalla osoittaa, ettei hän ole alkoholipäihtynyt. Poistamisesta ovat vastuussa harjoittelupaikan esimies tai esimiehen poissa ollessa vuorosta vastaava hoitaja. Mikäli opiskelija ei suostu pyynnöstä huolimatta poistumaan tai tilanne arvioidaan siten, että poistamisesta aiheutuu vaaraa henkilökunnalle tai potilaille, kutsutaan paikalle ensisijaisesti vartija tai toissijaisesti poliisi.

Tapahtuman jälkeen harjoittelupaikan esimies tai harjoittelujaksosta vastaava ohjaaja ottaa yhteyttä opiskelijaa ohjaavaan opettajaan ja kertovat tapahtuneesta. Tapahtunut kirjataan harjoittelun arviointilomakkeelle. Kirjaamisen tekevät kaksi tilanteessa mukana ollutta hoitajaa.

Tilanteesta kirjataan

- opiskelijan nimi
- tapahtuman ajankohta
- tapahtuman kuvaus
- syy mikä on saanut henkilöstön epäilemään päihtymystä
- jatkotoimenpiteet
- tilanteessa mukana olleiden henkilöiden nimet

Tapaus käsitellään kolmikantakeskustelussa mahdollisimman pian. Keskustelussa ovat läsnä ohjaava opettaja, opiskelija sekä opiskelijan ohjaaja ja harjoittelupaikan esimies. Tilaisuudessa osapuolet käyvät läpi tapahtuneen ja päättävät harjoittelun jatkumisesta. Harjoittelu keskeytetään toistaiseksi kunnes kolmikantakeskustelu on käyty. Päihtyneenä saapuminen harjoitteluun on peruste katkaista harjoittelujakso.

Tarvittavaa huumausainetestausta ohjaavat oppilaitosten omat toimintaohjeet.

Laatija: Opiskelijaohjauksen asiantuntijaryhmä

Tarkastus: Hallintoylilääkäri 12.6.2014

Hyväksytty: Hoitotyön johtoryhmä 14.11.2013

Esimerkki puheeksiottokeskustelun kirjaamislomakkeesta

Opiskelijan nimi	Kurssitunnus	Puhelin
Opiskelijan oppilaitos	Koulutusohjelma	
Opiskelijan harjoittelujakso ja ajankohta	Harjoitteluyksikkö	
Opiskelijan harjoittelun ohjaava opettaja ja yhteystiedot	Harjoitteluyksikön esimies ja yhteystiedot	
Puheeksiottokeskustelun päivämäärä ja läsnäolijat		
Mistä haasteellisessa tilanteessa on kyse/ mistä tunnistettiin? Milloin? Ketkä läsnä?		
Puheeksiottamisen aloitteentekijät		
Puheeksiottokeskustelussa sovitut asiat		
Seurannan jälkeen havaitut seikat		
Jatkokeskustelun päivämäärä ja läsnäolijat		
Jatkokeskustelussa sovitut asiat		
Seurannan jälkeen havaitut seikat		

28.5.2014

Opiskelijan harjoittelun arviointi, sanallinen arviointi liitteeksi	
Lisätietoja	
Päivämäärä, allekirjoitukset ja nimenselvennykset	
Jatkokeskustelun päivämäärä, allekirjoitukset ja nimenselvennykset	

Yhtymähallinto

3.9.2012

HELSINGIN JA UUDENMAAN SAIRAAHOITOPIIRIN SAIRAALOIHIN KÄYTÄNNÖN HARJOITTELUUN TULEVIEN OPISKELIJOIDEN OHJEISTUS TARTUNTATAUDEISTA JA ROKOTUKSISTA

Viiteasiakirjat

Tartuntatautilaki 583/1986
(<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1986/19860583>)

Sosiaali- ja terveysministeriön asetus rokotuksista ja tartuntatautiin raskaudenaikaisesta seulonnasta annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen muuttamisesta 726/2006
(<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2006/20060726>)

Opiskeluterveydenhuollon opas, Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu- ja 2006:12
(http://www.stm.fi/julkaisut/nayta/-/_julkaisu/1058703)

1 Yleistä

HUS:ssa suorittaa käytännön harjoittelujaksoa noin 4 000 terveysalan opiskelijaa sekä 120 lääkäriopiskelijaa vuosittain. Iso osa opiskelijoista suorittaa 1-2 harjoittelujaksoaan myös kansainvälisen vaihdon kautta muualla kuin kotimaassa. Saman järjestelmän kautta HUS:ssa harjoittelee myös yhä useampi kansainvälinen vaihto-opiskelija. Henkilökunnan matkustamiseen ja ulkomailla työskentelemiseen on päivitetty ohjeet koskien rokotussuojaa, tiettyjen näytteiden ottamista yms. ennen paluuta töihin riippuen matkan kestosta ja kohteesta. Opiskelijoiden osalta näitä ohjeita ei ole ollut. Opiskelija, jolla ei ole riittävää suojaa, voi kantaa ja levittää tartuntatauteja erikoissairaanhoidon kentällä vaarantaen potilasturvallisuuden.

Maassamme noudatettavista yleisistä rokotuslinjauksista löytyy tietoja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen Rokottaminen –sivustolta (http://www.ktl.fi/portal/suomi/terveyden_ammattilaisille/rokottaminen/).

Sosiaali- ja terveysministeriö on puolestaan laatinut kaikkea peruskoulun jälkeistä koulutusta koskevan ohjeistuksen, jossa otetaan kantaa opiskelijoiden rokotuksiin. Muun muassa näiden taustatietojen pohjalta tässä annetaan ohjeet Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin sairaaloihin käytännön harjoitteluun tulevien opiskelijoiden tartuntataudeista ja rokotuksista.

Yhtymähallinto

3.9.2012

2

HUS:n ohjeet oppilaitoksille

Yleistä

Opiskelijoiden terveydenhuolto hoidetaan oppilaitoksen kautta. Oireinen opiskelija ei saa aloittaa harjoittelujaksoaan ennen oireiden syyn selvittämistä. Oppilaitoksen tulee tarkistaa että opiskelijalla on vaaditut dokumentit (katso alla) mukana harjoitteluun tultaessa. Oppilaitoksen tulee valvoa tämän ohjeistuksen toteutumista.

Käsien ihon tulee olla kunnossa harjoittelujaksolle tultaessa. Opiskelijalla ei saa olla geeli- tai rakennekynsiä. MRSA- tai muita resistenttejä bakteereja etsitään viljelyillä vain sairaalan infektioiden torjuntayksikön erillisen pyynnön perusteella.

Ennen harjoittelujaksoa opiskelijan tulee tietää tavanomaiset varotoimet ja harjoittelujakson aikana toteuttaa niitä jokaisen potilaan hoidossa. Tavanomaiset varotoimet sisältävät mm. oikean käsihygienian, verivaroitimet, suojainten käytön ja eritetahradesinfektion. Harjoittelijalle sattuneessa veritapaturmatilanteessa on aina välittömästi neuvoteltava potilaan hoidosta vastaavan lääkärin tai päivystävän lääkärin kanssa veritartuntariskin arvioimiseksi.

Rokotukset

Seuraavista taudeista tulee esittää voimassa oleva rokotustodistus tai kirjallinen vakuutus sairastetusta taudista:

- Tuhkarokko, sikotauti ja vihurirokko (Morbilli, Parotitis ja Rubella)
  - o MPR (MMR; measles mumps and rubella) -rokotus tai yksittäiset tautikohtaiset rokotukset.
  - o Jos opiskelijaa ei ole rokotettu tai hän on saanut vain yhden rokotuksen, niin annetaan MPR rokotus THL:n ohjeiden mukaan.
- Vesirokko (Chickenpox)
  - o Varicella-rokotus, jos ei ole sairastanut tai ole rokotettu

Lisäksi HUS suosittelee ennen harjoittelujakson alkamista voimassa olevaa

- B-hepatiitti -rokotusta (3 rokotteen sarja annettu ja S-HbsAb tutkittu n. 6 viikkoa viimeisen rokotuksen jälkeen ja on yli 10 mIU/ml)
- Tetanus- ja difteriarokotusta (jäykkäkouristus ja kurkkumätä)

HUS tarjoaa toistaiseksi opiskelijoille ilmaisen kausi-influenssa-rokotuksen, jos harjoittelujakso tapahtuu kausi-influenssa-aikaan.

Yhtymähallinto

3.9.2012

Tuberkuloosi ja salmonella

	HUS:iin harjoittelujaksolle tulevat opiskelijat	Kansainvälisestä vaihdosta HUS:iin harjoittelujaksolle tulevat ulkomaalaiset opiskelijat sekä viimeisen vuoden aikana yli 3 kk ajan ulkomaalaisessa sairaalassa työskennelleet opiskelijat
Tuberkuloosi	Keuhkojen röntgenkuva vaaditaan kaikilta opiskelijoilta, joilla on pitkittynyt selvittämättömän yskä (yli 3 viikkoa).	Vastasyntyneiden osastolle harjoitteluun tulevalta vaaditaan englanniksi lausuttu alle 3 kk vanha keuhkojen röntgenkuva, jos opiskelija tulee Pohjoismaiden ulkopuolelta. Lisäksi keuhkojen röntgenkuva vaaditaan kaikilta opiskelijoilta, joilla on pitkittynyt yskä (yli 3 viikkoa). Lausuntojen puuttessa tai niiden ollessa liian vanhoja pitää keuhkojen röntgenkuvaus tehdä Suomessa.
Salmonella	Vastasyntyneiden osastolle harjoitteluun tulevalta opiskelijalta vaaditaan salmonellanäyte, mikäli hän on ollut edeltäneen 3 kuukauden aikana Pohjoismaiden ulkopuolelle suuntautuneella yli 4 vuorokautta kestäneellä ulkomaanmatkalla. Salmonella pitää myös pois sulkea, jos opiskelijalla tai samassa taloudessa asuvalla on ollut vatsatautioreita viimeisen kuukauden aikana.	Vastasyntyneiden osastolle harjoitteluun tulevalta opiskelijalta vaaditaan negatiivinen ulosteen salmonellaviljelyvastaus, jos opiskelija tulee Pohjoismaiden ulkopuolelta.

3

Lisätiedot

Lisätietoja antavat osastonylilääkäri Veli-Jukka Anttila (puh. 050 427 1512) ja hygieniahoitaja Leena Simons (puh. 050 427 0008), HUS Infektiosairauksien klinikka, Sairaalahygieniayksikkö.

4

Voimaantulo

Tämä pysyväisohje tulee voimaan 3.9.2012 alkaen.

Markku Mäkijärvi
johtajaylilääkäri

Kaarina Torppa
hallintoylihoitaja

LIITE

Ohjeistus Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin sairaaloihin käytännön harjoitteluun tulevien opiskelijoiden tartuntataudeista ja rokotuksista

JAKELU

Intranet ja HUSPlus
Helsingin yliopisto, lääketieteen laitos
Pääkaupunkiseudun sosiaali- ja terveysalan koulutusta tarjoavat ammattikorkeakoulut ja II-asteen oppilaitokset
Pääkaupunkiseudun opiskelijaterveydenhuolto

HUS:n ohjeet oppilaitoksille käytännön harjoitteluun tulevien opiskelijoiden ohjeistus tartuntataudeista ja rokotuksista

Opiskelijoiden terveydenhuolto hoidetaan oppilaitoksen kautta. Oireinen opiskelija ei saa aloittaa harjoittelujaksoaan ennen oireiden syyn selvittämistä. Oppilaitoksen tulee tarkistaa että opiskelijalla on vaaditut dokumentit (katso alla) mukana harjoitteluun tultaessa. Oppilaitoksen tulee valvoa tämän ohjeistuksen toteutumista.

Käsien ihon tulee olla kunnossa harjoittelujaksolle tultaessa. Opiskelijalla ei saa olla geeli- tai rakenekynsiä. MRSA- tai muita resistenttejä bakteereja etsitään viljelyillä vain sairaalan infektioiden torjuntayksikön erillisen pyynnön perusteella.

Ennen harjoittelujaksoa opiskelijan tulee tietää tavanomaiset varotoimet ja harjoittelujakson aikana toteuttaa niitä jokaisen potilaan hoidossa. Tavanomaiset varotoimet sisältävät mm. oikean käsihygienian, verivarotoimet, suojainten käytön ja eritetahradesinfektion. Harjoittelijalle sattuneessa veritapaturmatilanteessa on aina välittömästi neuvoteltava potilaan hoidosta vastaavan lääkärin tai päivystävän lääkärin kanssa veritartuntariskin arvioimiseksi.

Rokotukset

Seuraavista taudeista tulee esittää voimassa oleva rokotustodistus tai kirjallinen vakuutus sairastetusta taudista:

- Tuhkarokko, sikotauti ja vihurirokko (Morbilli, Parotitis ja Rubella)
  - o MPR (MMR; measles mumps and rubella) -rokotus tai yksittäiset tautikohtaiset rokotukset.
  - o Jos opiskelijaa ei ole rokotettu tai hän on saanut vain yhden rokotuksen, niin annetaan MPR rokotus THL:n ohjeiden mukaan.
- Vesirokko (Chickenpox)
  - o Varicella-rokotus, jos ei ole sairastanut tai ole rokotettu

Lisäksi HUS suosittelee ennen harjoittelujakson alkamista voimassaolevaa

- B-hepatiitti rokotusta (3 rokotteen sarja annettu ja S-HbsAb tutkittu n. 6 viikkoa viimeisen rokotuksen jälkeen ja on yli 10 mIU/ml)
- Tetanus- ja difteriarokotusta (jäykkäkouristus ja kurkkumätä)

HUS tarjoaa toistaiseksi opiskelijoille ilmaisen kausi-influenssarokotuksen, jos harjoittelujakso tapahtuu kausi-influenssa-aikaan.

Tuberkuloosi ja salmonella

	HUS:iin harjoittelujaksolle tulevat opiskelijat	Kansainvälisestä vaihdosta HUS:iin harjoittelujaksoille tulevat ulkomaalaiset opiskelijat sekä viimeisen vuoden aikana yli 3 kk ajan ulkomaalaisessa sairaalassa työskennelleet opiskelijat
Tuberkuloosi	Keuhkojen röntgenkuva vaaditaan kaikilta opiskelijoilta, joilla on pitkittynyt selvittämätön yskä (yli 3 viikkoa).	Vastasyntyneiden osastolle harjoitteluun tulevalta vaaditaan englanniksi lausuttu alle 3 kk vanha keuhkojen röntgenkuva, jos opiskelija tulee Pohjoismaiden ulkopuolelta. Lisäksi keuhkojen röntgenkuva vaaditaan kaikilta opiskelijoilta, joilla on pitkittynyt yskä (yli 3 viikkoa). Lausuntojen puuttessa tai niiden ollessa liian vanhoja pitää keuhkojen röntgenkuvaus tehdä Suomessa.
Salmonella	Vastasyntyneiden osastolle harjoitteluun tulevalta opiskelijalta vaaditaan salmonellanäyte, mikäli hän on ollut edeltäneen 3 kuukauden aikana Pohjoismaiden ulkopuolelle suuntautuneella yli 4 vuorokautta kestäneellä ulkomaanmatkalla. Salmonella pitää myös pois sulkea, jos opiskelijalla tai samassa taloudessa asuvalla on ollut vatsatautioreita viimeisen kuukauden aikana.	Vastasyntyneiden osastolle harjoitteluun tulevilta opiskelijalta vaaditaan negatiivinen ulosteen salmonellaviljelyvastaus, jos opiskelija tulee Pohjoismaiden ulkopuolelta.

Terveysalan ammattikorkeakouluopiskelijan ja toisen asteen opiskelijan osallistuminen lääkehoidon toteuttamiseen ohjatun harjoittelun tai työssäoppimisjakson ja tilapäisen työsuhteen aikana; johtajaylilääkärin ohje 9/2011, korjattu 9.11.2011

Johtajaylilääkärin ohje 9/2011

TERVEYSALAN AMMATTIKORKEAKOULUOPISEKELIJAN JA TOISEN ASTEEN OPISEKELIJAN OSALLISTUMINEN LÄÄKEHOIDON TOTEUTTAMISEEN OHJATUN HARJOITTE- LUN TAI TYÖSSÄOPPIMISJAKSON JA TILAPÄISEN TYÖSUHTEEN AIKANA

Korjattu 9.11.2011

Viiteasiakirjat

Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä 1994/559.

Valviran ohje 4/2010: Opiskelijoiden tilapäinen toiminta laillistetun terveydenhuollon ammatti- henkilön tehtävissä.

Johtajaylilääkärin ohje 2/2011. Opiskelijoiden tilapäinen toiminta laillistetun terveydenhuollon ammattihenkilön tehtävissä.

STM 2006. Turvallinenlääkehoito. Valtakunnallinen opas sosiaali- ja terveydenhuollossa. So- siaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen oppaita 2005:32.

VALVIRA: Lääkehoidon toteuttaminen - henkilöstön vastuut, velvollisuudet ja työnjako.
http://www.valvira.fi/ohjaus_ ja_valvonta/terveydenhuolto/laakehoito/laakehoidon_toteuttamine n

1

Yleistä

Potilasturvallisuuden varmistamiseksi ja hoitohenkilökunnan osaamisen edistämiseksi on tärkeää, että terveysalan opiskelijalla on mahdollisuus harjoitella lääkehoidon toteuttamista ohjatun harjoittelun tai työssäoppimisjakson aikana. Lääkehoidon toteuttamisen harjoittelu tapahtuu ohjaajan välittömässä ohjauksessa ja valvonnassa. Opiskelija voi harjoitella vain sellaisia lääkehoidon toteuttamiseen liittyviä tehtäviä, joihin hänellä on olemassa riittävät teoreettiset tiedot ja taidot (esim. lääkelaskentataidot). Opiskelijan tulee osoittaa opintojensa laajuus ja osaamisensa lääkehoitopassin tai muun osaamiskuvauksen avulla. Lisäksi harjoittelun sisältöä ohjaavat harjoittelujaksolle tai työssäoppimisjaksolle asetetut, lääkehoidon toteuttamiseen liittyvät oppimistavoitteet.

Tässä ohjekirjeessä annetaan HUS-tasoiset ohjeet ammattikorkeakouluopiskelijoiden ja toisen asteen opiskelijoiden osallistumisesta lääkehoidon toteuttamiseen ohjatun harjoittelun tai työssäoppimisjakson sekä tilapäisen työsuhteen aikana. Ohjeistuksen tavoitteena on varmistaa potilasturvallisuuden sekä opiskelijoiden ja heidän ohjaajiensa oikeusturvan toteutumista. Li-

säksi tavoitteena on, että opiskelijat saavat oppimistavoitteidensa mukaista, lääkehoidon toteuttamiseen liittyvää ohjausta ohjatun harjoittelunsa tai työssäoppimisjaksonsa aikana.

2

Läkehoidon toteuttamiseen osallistumisen toimivalta- ja vastuukysymykset ohjatun harjoittelun tai työssäoppimisjakson aikana

Oppilaitos vastaa siitä, että opiskelija on suorittanut opetussuunnitelman mukaiset lääkehoidon tietopuoliset opinnot ja lääkelaskut hyväksytysti.

Opiskelija vastaa siitä, että hän osallistuu lääkehoidon toteuttamiseen tämän ohjekirjeen antamissa puitteissa ja HUS:n muuta lääkehoidon toteuttamiseen liittyvää ohjeistusta noudattaen.

Opiskelijan ohjaaja vastaa siitä, että hänellä itsellään on voimassa lääkehoidon toteuttamiseksi yksikössä mahdollisesti tarvittavat luvat. Ohjaaja ohjaa opiskelijaa tämän oppimistavoitteiden ja osaamistason mukaisesti ja antaa opiskelijalle mahdollisuuden välittömässä ohjauksessaan ja valvonnassaan osallistua lääkehoidon toteuttamiseen. Ohjaaja valvoo lääkkeen käyttökuntoon saattamista ja toimittamista potilaalle. Ohjaaja tarkistaa opiskelijan annostelemat lääkkeet.

3

Läkehoidon toteuttamiseen osallistumisen sisältö ohjatun harjoittelun tai työssäoppimisjakson aikana

Sairaanhoitaja-, ensihoitaja-, kätilö- ja terveydenhoitajaopiskelija (AMK) saa osallistua ohjaajan vastuulla ja välittömässä valvonnassa ja ohjauksessa vaativan lääkehoidon toteuttamiseen. Vaativaa lääkehoitoa ovat esim. suonensisäisen neste- ja lääkehoidon toteuttaminen, perifeerisen suonensisäisen kanyylin asettaminen, verensiirtojen toteuttaminen sekä niihin liittyvät valmistavat toimenpiteet siltä osin kuin ne kuuluvat yksikössä toteutettavaan lääkehoitoon ja opiskelijan ohjaajan toimivaltaan.

Lähihoitajaopiskelija saa harjoitella lääkehoitoluvan omaavan ohjaajan valvonnassa luonnollista tietä annettavaa lääkehoitoa sekä ihonalaisten ja lihaksensisäisten injektioiden antoa. Näin on riippumatta siitä, osallistuuko kyseisen harjoitteluyksikön toisen asteen koulutettu hoitohenkilökunta lääkehoidon toteuttamiseen vai ei. Ensihoidon koulutusohjelmaa suorittava lähihoitajaopiskelija saa harjoitella iv-luvallisen ohjaajan välittömässä ohjauksessa perifeerisen suonensisäisen kanyylin asettamista, mikäli yksikössä tällainen ohjaus on mahdollista antaa.

Muiden terveystieteiden ammattikorkeakouluopiskelijoiden osallistuminen lääkehoidon toteuttamiseen riippuu heidän opetussuunnitelmiansa sisällöistä ja harjoittelu-/työssäoppimisjakson tavoitteista sekä yksikössä toteutettavasta lääkehoidosta (esim. röntgenhoitajaopiskelijat).

4

Läkehoidon toteuttamiseen osallistumisen toimivalta- ja vastuukysymykset tilapäisen työsuhteen aikana

Suoritettuaan vähintään kaksi kolmasosaa opiskelemansa alan opinnoista (esimerkiksi sairaanhoitajakoulutuksessa 140 op) ammattikorkeakouluopiskelija voi tilapäisesti toimia laillistetun ammattihenkilön tehtävässä. Työnantaja voi toimintansa perusteella määrittellä vaadittavan opintomäärän edellä mainittua suuremmaksi. Esimies arvioi, onko opiskelijalla suoritettujen opintojen perusteella riittävät edellytykset kyseessä olevan tehtävän hoitamiseen sekä määrittelee yksityiskohtaisesti tehtäväkuvan, vastuut, toiminnan rajat ja muut velvoitteet. Siten esimies määrittää myös opiskelijan oikeudet lääkehoidon toteuttamisessa ottaen huomioon opis-

kelijan valmiudet ja työyksikössä toteutettavan lääkehoidon vaativuuden. Esimies nimeää kirjallisesti vastuuhenkilön, joka perehdyttää, ohjaa ja valvoo opiskelijaa työvuoroissa.

Toimiessaan tilapäisesti laillistetun ammattihenkilön tehtävissä sairaanhoitaja-, ensihoitaja-, terveydenhoitaja- tai kättilöopiskelija (AMK-opiskelija) saa *itsenäisesti* toteuttaa lääkärin määräämää lääkehoitoa luonnollista tietä annettavien lääkkeiden osalta sekä ihonalaisina ja lihaksensisäisinä injektiona lukuun ottamatta huumausaineiksi luokiteltavia lääkeaineita. AMK-opiskelija ei saa toteuttaa lääkehoitoa siltä osin kuin se on lisäkoulutuksen ja luvanvaraista.

Lähihoitajaopiskelija ei saa toteuttaa potilaan lääkehoitoa tilapäisen työsuhteen aikana.

Korjaus 9.11.2011

Poistettu:

~~Jos yksikkö toimintansa turvaamiseksi antaa opiskelijalle tätä ohjetta laajemman vastuun lääkehoidon toteuttamisesta, yksikkö järjestää tarvittavan lääkehoidon koulutuksen ja perehdytyksen. Laajennettu vastuu kirjataan henkilökohtaiseen, toimipaikkakohtaiseen ja määräaikaan lupaun.~~

5

Lisätiedot

Lisätietoja antaa kehittämispäällikkö Kristiina Junttila, Hoitotyön johto, puh. 471 73901.

6

Voimaantulo

Ohjekirje tulee voimaan heti.

Markku Mäkijärvi
johtajaylilääkäri

Kaarina Torppa
hallintoylihoitaja

JAKELU: HUS intranet

LIITTEET

- Liite 1 Esimerkkejä ohjatun harjoittelun ja työssäoppimisjakson aikaisista lääkehoidon toteuttamiseen liittyvistä tehtävistä
- Liite 2 Keskeiset käsitteet

Liitetiedostot:

 Liite 1: Esimerkkejä ohjatun harjoittelun ja työssäoppimisjakson aikaisista lääkehoidon toteuttamiseen liittyvistä tehtävistä

 Liite 2: Keskeiset käsitteet

Julkaistu 14.11.2011

HUS-etusivu / Säännöt ja ohjeet / Yleiset ja hallinnolliset säännöt ja ohjeet / Johtajaylilääkärin ohjeet / Terveysalan ammattikorkeakouluopiskelijan ja toisen asteen opiskelijan osallistuminen lääkehoidon toteuttamiseen ohjatun harjoittelun tai työssäoppimisjakson ja tilapäisen työsuhteen aikana; johtajaylilääkärin ohje 9/2011, korjattu 9.11.2011

Tulosta

15.4.2013

1 (2)

TOIMINTAOHJE KOSKIEN OPISKELIJAN VERI- JA ERITEALTISTUMISTILANTEITA SEKÄ TUBERKULOOSILLE JA MUILLE BIOLOGISILLE ALTISTEILLE ALTISTUMISTA

Veri- ja eritealtistuminen

Veri- ja eritealtistumisella tarkoitetaan tapaturmaa, jossa kehon eritettä/nestettä on roiskunut silmien sidekalvoille/limakalvoille/rikkoutuneelle iholle tai puremisen seurauksena iho on rikkoutunut tai käytetty neula/työväline on lävistänyt ihon. Veritartuntavaaraa aiheuttavat hepatiitti B ja C – virukset (HBV JA HCV) sekä immuunikatovirus (HIV).

Opiskelijat rinnastetaan akuuteissa tapaturmissa työntekijöihin siten, että he saavat saman akuuttihoidon kuin HUS:ssa työsuhteessa olevat henkilöt. HUS:n sairaalahygieniaohjeissa kohdassa 7.1. kerrotaan miten biologisista altistustilanteissa toimitaan.

Linkki: Toimenpiteet henkilökunnan biologisissa altistustilanteissa -ohjeisiin.
http://intra.hus.fi/content_list.aspx?path=1,146018,146021,146030,20693,42848

Veritapaturmasta tehdään aina biologinen altistuminen -ilmoitus HUS-riskit -ohjelmistoon. Biologinen altistuminen - ilmoitus tulostetaan opiskelijalle oppilaitokseen vietäväksi. Mikäli ilmoitusta ei tehdä, mahdollisten jälkiseurausten alkuperän osoittaminen myöhemmin on vaikeaa. Lisäksi täytetään tapaturmailmoitus, mikäli veritapaturmatilanteessa lähteellä on veriteitse tarttuva tauti tai opiskelija sairastuu ko. tautiin. Tapaturmailmoitusta ei lähetetä vakuutusyhtiöön.

Opiskelija ilmoittaa tapahtuneesta harjoittelua ohjaavalle opettajalle ja oman oppilaitoksen opiskelijaterveydenhuoltoon. Vakuutusilmoitus tehdään opiskelijan oman oppilaitoksen toimesta. Mahdolliset altistuksesta johtuvat jatkoseurannat hoidetaan oppilaitoksen kautta.

Tuberkuloosille altistuminen

Tuberkuloosille altistuneesta opiskelijasta täytetään työtapaturma- sekä biologinen altistuminen - ilmoitus HUS-riskit -ohjelmistoon. Tapaturmailmoitusta ei lähetetä vakuutusyhtiöön. Opiskelijalle tulostetaan HUS-riskit -ohjelmistoon täytetyt ilmoitukset oppilaitokseen vietäväksi. Tämän jälkeen opiskelija siirtyy oman oppilaitoksen opiskelijaterveydenhuoltoon.

Muu biologinen altistuminen

Muiden biologisten altistumistilanteiden (esim. meningokokki, tuhkarokko) suhteen voidaan konsultoida infektio lääkäriä. Biologiselle tekijälle altistuneesta opiskelijasta täytetään tapaturma- sekä biologinen altistuminen - ilmoitus HUS-riskit -ohjelmistoon. Tapaturmailmoitusta ei lähetetä vakuutusyhtiöön. Opiskelijalle tulostetaan HUS-riskit -ohjelmistoon täytetyt ilmoitukset oppilaitokseen vietäväksi. Tämän jälkeen opiskelija siirtyy opiskelijaterveydenhuoltoon.

15.4.2013

2 (2)

Veri- ja eritealtistumisten sekä tuberkuloosin ja muiden biologisten altistumisten ehkäisy

Opiskelijoiden on tarkistettava oma rokotussuojansa ennen harjoittelun aloittamista.

Linkki: Johtajaylilääkärin ohje 6/2012 ”Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin sairaaloihin käytännön harjoitteluun tulevien opiskelijoiden ohjeistus tartuntataudeista ja rokotuksista”.

http://intra.hus.fi/content_list.aspx?path=1,179965,2906,150109

Rokotussuojauksessa esiintyvistä puutteista opiskelija on yhteydessä oman oppilaitoksensa terveydenhoitajaan. Vuosittainen kausi-influenssarokotus annetaan HUS:ssa opiskelijoille, jotka ovat käytännön harjoittelujaksolla kausi-influenssa-aikaan.

Opiskelijoiden perehdytyksessä tulee käsitellä veritapaturma- ja muiden biologisten altistumisten riski (veri/erite, tuberkuloosi tai muu biologinen tekijä). Tähän sopii veritapaturma-animaatio.

http://husintra.hus.fi/Uutishusari/hygienia/2008/hyg_aloitus.htm

Linkki HUS Infektio-ohjeisiin. http://intra.hus.fi/content_list.aspx?path=1,146018,146021,146030

Laatija: Opiskelijaohjauksen asiantuntijaryhmä

Tarkastus: Hyks, Medisiininen tulosityksikkö, Hygieniayksikkö 12.6.2014

Hyväksytty: Hoitotyön johtoryhmä 14.11.2013

24.2.2014

TOIMINTAOHJE KOSKIEN OPISKELIJAN TAPATURMAA HARJOITTELUN AIKANA

Opiskelijalle sattuneesta tapaturmasta on aina ilmoitettava harjoittelupaikan esimiehelle tai hänen poissa ollessaan vuorosta vastaavalle henkilölle. Jos vamma vaatii välitöntä hoitoa, on vakuutusellisista syistä tärkeää ohjata opiskelija hakeutumaan terveyskeskukseen päivystävän lääkärin vastaanotolle.

Opiskelijalle sattuneesta tapaturmasta tehdään ilmoitus HUS-riskit-ohjelmistoon. Tapaturmailmoituksen täyttää harjoittelupaikan esimies tai vuorosta vastaava henkilö. Tapaturman kohteeksi merkitään ”ilmoitus ulkopuoliselle sattuneesta tapaturmasta/altistumisesta”. HUS-riskit-ohjelmistoon tehty ilmoitus tulostetaan opiskelijalle. Opiskelija toimittaa tapaturmailmoituksen omaan oppilaitokseensa.

Opiskelijoiden tapaturmailmoitukset jäävät vain tiedoksi HUS-riskit-ohjelmistoon, niitä ei lähetetä vakuutusyhtiöön. Opiskelijoiden harjoittelun vakuutuksista huolehtivat aina oppilaitokset. Oppilaitos antaa tarvittavat jatkotoimintaohjeet, kuten hoitoon hakeutumisesta ja oppilaitoksen vakuutusyhtiöön ilmoittamisesta.

Väkivaltatapaturma

Opiskelijoille sattuneista väkivaltatilanteista ilmoitetaan aina HUS-riskit-ohjelmiston kautta. Väkivaltatapaturmissa täytetään tapaturmailmoitus (TAPI), mikäli tilanteessa on opiskelijalle syntynyt vähäinenkin vamma. Lisäksi täytetään aina tapahtumaraportti (TAPRAP), joka menee automaattisesti käsiteltäväksi lähiesimiehelle, työsuojeluvaltuutetulle ja turvallisuusasiantuntijalle sekä tiedoksi työsuojelupäällikölle ja kiinteistöpäällikölle. Tapaturmailmoituksen täyttää harjoittelupaikan esimies tai vuorosta vastaava henkilö

Linkki: Menettelytavat työtapaturman sattuessa
http://intra.hus.fi/content_list.aspx?path=117104,117231,147481,60297

Rikosilmoituksen/tutkintapyyntöä tekemissä opiskelijaan sovelletaan henkilökunnan ohjeistusta. Rikosilmoituksen/tutkintapyyntöä tekee pääsääntöisesti uhri itse.

Linkki: Tutkintapyyntö/ rikosilmoitusprosessi väkivaltatilanteissa; ohje esimiehille; määräaikaohje 4/2012: <http://intra.hus.fi/content.aspx?path=1,146018,149993,150027,280786,299877>

Laatija: Opiskelijaohjauksen asiantuntijaryhmä
Tarkastettu: HUS-henkilöstöjohto, Työsuojeluyksikkö 12.6.2014
Hyväksytty: Hoitotyön johtoryhmä 14.11.2013

Opilaitoksen tiedot		Laskutusohjeet:
Opilaitoksen nimi	<i>Diak ammattikorkeakoulu</i>	1. Lomake on kaavoitettu, lomaketta sähköisesti täytettäessä syötetään vain suunnitellut päivät, poissaolopäivät sekä suojavaatteiden käyttöviikot. 2. Poissaolopäiviä ei vähennetä laskutettavista elleivät ne ylitä 12 harj.päivää. 3. Ellei opiskelija saavu suunniteltuun harj.jaksoon tai jakso perutetaan myöhemmin kuin 14 kalenteripäivää ennen varattua harjoittelunajanakohtaa, laskutetaan puolet suunnitelluista päivistä. Ellei harj.jaksoa peruteta ollenkaan tai se perutetaan jaksoson jo alettua, laskutetaan harj.jakso kokonaisuudessaan. 4. Ryhmän vierailukäynnistä laskutetaan vierailupäivien lukumäärään mukaan.
Koulutusohjelma	<i>Hoitotyön koulutusohjelma</i>	
Laskutusosote	<i>Laskutuskatu 2, Helsinki</i>	
Ohjaava opettaja	<i>Maija Vastuoupe</i>	
HUS-kuntayhtymän tiedot		
HUS:n Sha-alue/Toimialue/Liikelaitos	<i>Medisiininen tulosyksikkö</i>	
Harjoittelupaikka/-osasto	<i>Vuodeosasto 100</i>	
Harjoittelupaikan kust.paikannumero	<i>1234</i>	

Opiskelijan nimi ja kurssinnumero	Harjoittelun ajankohta	Suunniteltujen päivien lkm.	Poissaolo päivät	Laskutettavat päivät	Laskutettavat viikot	Suojavaatteiden käyttöviikot
<i>Oiva Opiskelija</i>	<i>4.11.-6.12.2013</i>	<i>25</i>	<i>2</i>	<i>25</i>	<i>5</i>	<i>5</i>
				<i>0</i>	<i>0</i>	
				<i>0</i>	<i>0</i>	
				<i>0</i>	<i>0</i>	
				<i>0</i>	<i>0</i>	
				<i>0</i>	<i>0</i>	
				<i>0</i>	<i>0</i>	
				<i>0</i>	<i>0</i>	
Vierailukäynti, ryhmän nimi						
				<i>0</i>	<i>0</i>	
				<i>0</i>	<i>0</i>	
				Laskutettavat viikot yht.	5	5

Harjoitteluyksikön osastonhoitaja/opisk.vastaava/opisk.ohjaaja

allekirjoitus ja nimenselvennys

Olga Osastonhoitaja

Aika ja Paikka

Ohjauksesta vastaava yllhoitaja ja kustannuspaikka

allekirjoitus ja nimenselvennys

Ylenni Yllhoitaja

Aika ja Paikka

CLES-mittarin muuttujaluettelo

HUS OPISKELIJA OHJAUKSEN LAATUKYSELY

©CLES (Clinical Learning Environment and Supervision Scale, Saarikoski 2002, 2008)

OPISKELIJA OHJAUKSEN LAATUKYSELYN TAUSTAMUUTTUJAT	
1.	HUS harjoittelupaikkasi tunnistetiedot sairaanhoitopiiri, tulosalue, tulosyksikkö, vastuualue, vastuuyksikköryhmä, vastuuyksikkö 1.1 Oppilaitoksesi Arcada ( ) Diak ( ) Laurea Hyvinkää ( ) Laurea Lohja ( ) Laurea Otaniemi ( ) Laurea Porvoo ( ) Laurea Tikkurila ( ) Metropolia ( ) Jokin muu, mikä ( )
2.	Ikäsi alle 20 v ( ) 20-24 v. ( ) 25-29 v. ( ) 30-34 v. ( ) 35-39 v. ( ) 40-44 v. ( ) 45-49 v. ( ) 50-54 v. ( ) 55 v. tai yli ( )
3.	Onko sinulla aikaisempaa ammatillista tutkintoa kyllä ( ) miltä ammatillisia tutkintoja sinulla on ei ( )
4.	Minkä lukuvuoden opiskelija tällä hetkellä olet 1. vuoden opiskelija ( ) 2. vuoden opiskelija ( ) 3. vuoden opiskelija ( ) 4. vuoden opiskelija ( ) 5. (tai yli) vuoden opiskelija
5.	Mitä tutkintoa opiskelet perustutkinto (AMK tai II aste) erikoisammattitutkinto (II aste) ( ) erikoistumisopinnot AMK ( ) ylempi ammattikorkeakoulututkinto ( ) terveystieteiden kandidaatti- tai maisteritutkinto ( ) 5. 1. Jos opiskelet perustutkintoa, mikä se on lähihoitaja ( ) laitoshuoltaja ( ) välinehuoltaja ( ) bioanalytikko AMK ( ) ensihoitaja AMK ( ) fysioterapeutti AMK ( ) kätilö AMK ( ) röntgenhoitaja AMK ( ) sairaanhoitaja AMK suuhygienisti AMK ( ) terveydenhoitaja AMK ( ) toimintaterapeutti AMK ( ) kuntoutuksen ohjaaja AMK ( ) jokin muu, mikä ( )
6.	Harjoittelujaksosi kesto 1 viikko tai alle ( ) 2 viikkoa ( ) 3 viikkoa ( ) 4 viikkoa ( ) 5 viikkoa ( ) 6 viikkoa ( ) 7 viikkoa ( ) 8 viikkoa tai yli ( )
7.	Ohjauksen pääasiallinen toteutustapa ( ) Minulla oli nimetty henkilökohtainen ohjaaja/t ja ohjaus toteutui suunnitellusti ( ) Henkilökohtainen ohjaaja/t oli nimetty, mutta ohjaus ei toteutunut suunnitellusti ( ) Henkilökohtainen ohjaaja/t vaihtui kesken jakson, vaikkei sitä oltu suunniteltu ( ) Minulla ei ollut nimettyä henkilökohtaista ohjaajaa ( ) Ohjaajani vaihtui työvuorojen tai työpisteen mukaan ( ) Ohjaajallani oli useita opiskelijoita (ns. ryhmäohjaus) ( ) Muu ohjauksen toteutustapa, mikä
8.	Oliko sinulla nimetyn ohjaajan / ohjaajien kanssa kahdenkeskisiä ohjauskeskusteluja ei lainkaan ( ) kerran jakson aikana ( ) 2 kertaa jakson aikana ( ) 3 kertaa tai useammin jakson aikana ( )
9.	Keskustelitko oppimistavoitteista nimetyn ohjaajasi kanssa kyllä ( ) ei ( )
10.	Käytiinkö kanssasi väliarviointi? kyllä ( ) nimetyn ohjaajan ja opettajan kanssa samanaikaisesti nimetyn ohjaajan kanssa ohjaavan opettajan kanssa ei ( )

11.	Miten arvioit saavuttaneesi oppimistavoitteesi tällä jaksolla erittäin hyvin ( ) melko hyvin ( ) kohtalaisesti ( ) melko huonosti ( ) erittäin huonosti ( )
12.	Miten jakson aikana saatu ohjaus tuki ammatillista kehitystäsi erittäin hyvin ( ) melko hyvin ( ) kohtalaisesti ( ) melko huonosti ( ) erittäin huonosti ( )
13.	Käytiinkö kanssasi loppuarviointi? kyllä ( ) nimetyn ohjaajan ja opettajan kanssa samanaikaisesti nimetyn ohjaajan kanssa ohjaavan opettajan kanssa ei ( )
14.	Miten jaksoa edeltävä opetus oppilaitoksessa tuki oppimistasi tällä jaksolla erittäin hyvin ( ) melko hyvin ( ) kohtalaisesti ( ) melko huonosti ( ) ei lainkaan edeltävää opetusta ( )
15.	Olisitko valmis suosittelemaan tätä työyksikköä opiskelijatoverillesi? erittäin mielelläni ( ) mielelläni ( ) todennäköisesti ( ) luultavasti en ( ) en missään tapauksessa ( )
CLES-KYSYMYKSET (16–41) Arvosanasasi JANA-mittarilla 0=täysin eri mieltä, 10=täysin samaa mieltä	
TYÖYKSIKÖN ILMAPIIRI	
16.	Henkilökuntaa oli helppo lähestyä
17.	Työyksikössä uskalsin osallistua keskusteluun
18.	Työvuorojen alkaessa työyksikköön meneminen tuntui helpolta
19.	Työyksikössä vallitsi myönteinen ilmapiiri
20.	Työryhmässä työntekijät nähtiin keskeisenä voimavarana
21.	Yksittäisen työntekijän työpanosta arvostettiin tässä työyhteisössä
22.	Osastonhoitaja / vastaava hoitaja tuki oppimistani
HOIDON LÄHTÖKOHDAT	
23.	Hoidon arvoperusta oli selkeästi määritelty
24.	Potilaiden hoitaminen toteutui yksilöllisesti
25.	Hoidon kirjaaminen oli selkeää
26.	Potilaiden hoitoon liittyvässä tiedonkulussa ei ollut katkoksia
OHJAUKSELLISET LÄHTÖKOHDAT	
27.	Perehdytys työyksikköön oli hyvin toteutettu
28.	Koko henkilökunta oli kiinnostunut opiskelijaohjauksesta
29.	Minua kutsuttiin työyksikössä omalla nimelläni
30.	Potilaiden hoitoon liittyviä tilanteita hyödynnettiin ohjauksessani
31.	Mielekkäitä oppimistilanteita oli riittävästi
32.	Oppimistilanteet olivat sisällöltään monipuolisia
33.	Ohjaajani ohjaustaidot olivat oppimistani tukevia
OHJAUSSUHTEEN TOIMIVUUS	
34.	Ohjaajani suhtautui ohjaustehtäväänsä myönteisesti
35.	Sain mielestäni yksilöllistä ohjausta
36.	Sain ohjaajaltani säännöllisesti palautetta
37.	Olen kaiken kaikkiaan tyytyväinen saamaani ohjaukseen
38.	Ohjaussuhde oli oppimistani edistävä tasa-arvoinen yhteistyösuhde
39.	Ohjaussuhteen vuorovaikutus oli molemminpuolista
40.	Ohjaussuhteessa vallitsi kunnioitus ja hyväksyntä
41.	Yhteenkuuluvuuden tunne luonnehti ohjaussuhdetta
CLES+T (42-51) Oppilaitoksen opettajan osuus	
42.	Mielestäni opettaja kykeni yhdistämään teoreettisen tiedon ja hoitotyön jokapäiväisen käytännön
43.	Opettaja kykeni konkretisoimaan tämän harjoittelujakson tavoitteet
44.	Opettaja auttoi minua kaventamaan teorian ja käytännön välistä 'kuilua' (<i>theory-practice gap</i>).
45.	Opettaja oli ikäänkuin kliinisen harjoittelupaikan työryhmän jäsen
46.	Opettaja kykeni antamaan oman pedagogisen (opetuksellisen) asiantuntemuksensa yksikön työryhmän käyttöön

47.	Opettaja ja työyhteisö tukivat yhdessä minun oppimistani
48.	Yhteiset tapaamiseni yhdessä opettajan ja ohjaajan kanssa tuntuivat miellyttäviltä
49.	Tapaamisissa vallitsi kollegiaalinen ilmapiiri
50.	Tapaamisten painopiste oli minun oppimistarpeissani

51. Mitä muuta haluaisit kertoa päättyneeseen harjoittelujaksoosi liittyen?

CLES-saatekirje opiskelijalle

OPISKELIAOHJAUKSEN LAATU-KYSELY

Hyvä opiskelija

Ohjattu harjoittelu on oleellinen osa ammattitaidon oppimista. Olet nyt harjoittelemassa käytännön taitoja ja soveltamassa opittua teoretietoa käytäntöön. Opiskelijaohjauksen laatu -kyselyn tarkoituksena on kerätä palautetta sairaanhoitopiirissämme toteutettavan ohjauksen laadusta. Saadun palautteen avulla kehitämme ohjausta. Tavoitteenamme on tarjota mahdollisimman hyvää ohjausta kaikille opiskelijoille. Kyselyn lisäksi voit aina antaa palautetta harjoitteluksikösi suullisesti tai kirjallisesti.

Kysely koostuu taustamuuttujista, joilla kerätään tietoa opiskelijasta, opinnoista ja harjoitteluksiköistä. Näiden lisäksi kartoitetaan työyksikköön, ohjaukseen ja oppilaitoksen opettajaan liittyviä kysymyksiä CLES-T -mittarilla (Copyright © 2002 Saarikoski). Kyselyn tulokset raportoidaan kaksi kertaa vuodessa työyksiköihin ja ne saatetaan myöhemmin julkaista joissakin hoitoalan lehdissä.

Pyydän Sinua vastaamaan kyselylomakkeeseen viimeisellä harjoitteluviikkolasi loppuarvioinnin jälkeen. Kyselylomake avautuu alla olevan ohjeen mukaan. Työyksikkösi tunnistetieto tarvitaan, että vastauksesi voidaan ohjata oikeaan harjoitteluksikköön. Osallistuminen on vapaaehtoista, mutta vastaamalla voit vaikuttaa ohjauksen tulevaan toteutukseen. Kysely on luottamuksellinen eikä henkilöllisyytesi tule esille missään tutkimuksen vaiheessa. Vastaaminen vie aikaa noin 15 minuuttia. Kyselyssä on yhteensä 51 kysymystä.

KYSELYN AVAAMINEN

1. Kysely löytyy HUS:n internetsivuilta osoitteesta:

www.hus.fi

Ammattilaiselle

Opiskelijalle

Harjoittelu ja työssäoppiminen

Opiskelijapalaute

Terveysalan opiskelijat – Opiskelijaohjauksen laatuksely

2. Salasanasi on

cles (kirjoita pienillä kirjaimilla)

3. Harjoittelupaikkasi tunnistetieto

Sairaanhoitopiiri

HUS

Tulosalue

Tulosyksikkö

Vastuualue

Vastuuyksikköryhmä

Vastuuyksikkö

Kiitos vastauksestasi!

Riitta Meretoja

kehittämispäällikkö, tutkimusjohto

riitta.meretoja@hus.fi

HUS Opiskelijaohjauksen käsikirja
Hoitotyön kliiniset opettajat
2014

www.hus.fi/opiskelijalle